

JAARVERSLAG 2022

DE VERTEGENWOORDIGING VAN BELGIË VOOR
HET HOF VAN JUSTITIE VAN DE EUROPESE UNIE

KONINKRIJK BELGIË
Federale Overheidsdienst
**Buitenlandse Zaken,
Buitenlandse Handel en
Ontwikkelingssamenwerking**

© Shutterstock

INHOUDSTAFEL

AFKORTINGEN	4
WOORD VOORAF	5
DE PROMINENTE FEITEN VAN HET JAAR 2022	6
MEDEWERKERS VAN DE DIRECTIE EUROPEES RECHT	10
TAKEN VAN DE DIRECTIE EUROPEES RECHT	11
De schriftelijke opmerkingen van het Koninkrijk België in het kader van prejudiciële zaken	11
Verdediging van het Koninkrijk België in directe zaken	11
De adviesprocedure	12
De juridische adviezen	12
De werkgroep ‘Hof van Justitie’ van de Raad van de Europese Unie	12
De zaken voor het Hof van de Europese Vrijhandelsassociatie	12
DE BELGEN BIJ HET HOF VAN JUSTITIE VAN DE EUROPESE UNIE	13
RECHTSPRAAK VAN HET HOF VAN JUSTITIE VAN DE EUROPESE UNIE EN VAN HET HOF VAN DE EUROPESE VRIJHANDELSASSOCIATIE IN 2022	14
Prejudiciële zaken	14
Beginselen van het Unierecht	14
Rechtsstaat en grondrechten	14
Justitie en Binnenlandse zaken	16
Asiel en migratie	16
Justitiële samenwerking in strafzaken	21
Justitiële samenwerking in burgerlijke zaken	21
Fiscaliteit	23
Belastingen	23
ECOFIN	27
Douane-unie	27
Economisch en monetair beleid	27
Interne markt	28
Vrij verkeer van personen	28
Vrij verrichten van diensten	29
Vrijheid van vestiging	30
Vrij verkeer van goederen	31
Vrij verkeer van kapitaal	31
Concurrentievermogen	32

Mededinging en staatssteun	32
Overheidsopdrachten	34
Gezondheidsbescherming	35
Consumentenbescherming	36
Leefmilieu	37
Landbouw en visserij	39
Vervoer	40
Informatiemaatschappij	42
Gegevensbescherming	42
Intellectuele eigendom	46
Telecommunicatie	47
Sociaal beleid	48
Sociaal recht	48
Sociale zekerheid	51
Beroepen wegens niet-nakoming	52
Beroepen tot nietigverklaring	53
Tussenkomsten in directe zaken	53
Hogere voorzieningen	59
Adviezen	60
HET JAAR IN CIJFERS	61
CONTACT	64

AFKORTINGEN

- Handvest van de grondrechten van de Europese Unie: **Handvest**
- Europees Hof voor de Rechten van de Mens: **EHRM**
- Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens: **EVRM**
- De benaming "Hof van Justitie van de Europese Unie" doelt op de twee rechtsinstanties van de Europese Unie, namelijk het Hof van Justitie en het Gerecht: **HJEU**
- Hof van Justitie: **Hof**
- Hof van de Europese Vrijhandelsassociatie: **EVA-Hof** (European Free Trade Association)
- Europese Economische Ruimte: **EER**
- Hoge Commissaris van de Verenigde Naties voor vluchtelingen: **UNHCR**
- Europees Parlement: **EP**
- Verdrag betreffende de Europese Unie: **VEU**
- Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie: **VWEU**
- Europese Unie: **EU**

WOORD VOORAF

Het HJEU (dat bestaat uit een Hof en een Gerecht) is algemeen vrij bekend. Dat is iets minder het geval voor het EVA-Hof. Het is tevens minder geweten hoe nationale overheden en deze internationale rechterlijke instanties met elkaar in contact treden. Dit jaarverslag geeft, met België als leidraad, een antwoord op deze vraag. Het bevat een voorstelling van de actoren die België vertegenwoordigen voor de bovengenoemde rechterlijke instanties, die bij het HJEU en het EVA-Hof bekend staan als agenten van het Koninkrijk België, alsook van hun werk. Bovendien geeft het wat toelichting bij de taak van die rechterlijke instanties in zaken waarbij België betrokken is.

Het verslag begint met een overzicht van de prominente feiten uit het jaar 2022. Daarna stellen we u de directie Europees Recht en haar taken voor. Dan overlopen we de Belgen die nu in de rechterlijke instanties van de Unie zetelen. Vervolgens vatten we voor u elke zaak samen waaraan België heeft deelgenomen en waarin een arrest of beschikking werd gewezen in 2022. Die zaken zijn verdeeld in onderwerpen, die op hun beurt in verschillende thema's zijn ondergebracht. Om een actueel beeld te geven per onderwerp, is er een laatste rubriek met een thematische opsomming van de zaken waarbij België betrokken is en die bij de publicatie van dit rapport nog aanhangig zijn. Het laatste deel bevat statistische gegevens over de activiteiten van België bij het HJEU en het EVA-Hof in 2022.

Vooraleer te focussen op de activiteiten van België bij de rechterlijke instanties van de EU en het EVA-Hof wordt de activiteit van deze instanties in 2022 met een aantal cijfers aanschouwelijk gemaakt: in 2022 ontving het Hof 797 nieuwe zaken (833 in 2021), bij het Gerecht werden 832 nieuwe zaken aanhangig gemaakt (810 in 2021) en het EVA-Hof behandelde 15 zaken (5 in 2021).

DE PROMINENTE FEITEN VAN HET JAAR 2022

FEBRUARI

Beschikking C-121/21

Tsjechië had tegen Polen een beroep ingesteld naar aanleiding van de verlenging van de exploitatievergunning voor de mijn in Turów zonder dat daar een milieueffectbeoordeling aan was voorafgegaan (zaak C-121/21). Aangezien de twee lidstaten een akkoord hebben gesloten, besluit het Hof het beroep door te halen. De Commissie wil evenwel de dwangsommen die Polen is verschuldigd, invorderen via de offset-procedure (invordering door verrekening - verordening 2018/1046 tot vaststelling van de financiële regels van toepassing op de algemene begroting van de Unie), waarbij, wanneer een lidstaat niet binnen een bepaalde termijn betaalt, de verschuldigde bedragen worden ingevorderd door verrekening of door beroep te doen op van tevoren verstrekte garanties. Het verrekeningsmechanisme kan worden ingeschakeld voor eender welk bedrag dat Polen via de EU-begroting moet ontvangen.

Arrest C-156/21 et C-157/21

Het Hof verwerpt de beroepen tot nietigverklaring die respectievelijk Hongarije en Polen hadden ingesteld tegen verordening 2020/2092 betreffende een algemeen conditionaliteitsregime ter bescherming van de Uniebegroting. Het Hof stelt dat het Parlement en de Raad een correcte rechtsgrondslag hebben gekozen, dat artikel 7 VWEU niet wordt omzeild en dat de nationale identiteit van de lidstaten wordt eerbiedigd.

Arrest T-791/19

In deze zaak van mededingingsrecht heeft het Gerecht geoordeeld dat de eerbiediging van de vereisten van de rechtsstaat voor de Commissie een relevante factor is om te bepalen welke mededingingsautoriteit het meest geschikt is om een klacht te onderzoeken. De Commissie kan dus, naar analogie, de tweestappentoets verrichten zoals die staat beschreven in arrest C-216/18 PPU betreffende de tenuitvoerlegging van een Europees aanhoudingsbevel.

Arrest C-562 & 563/21 PPU

In deze zaken, met betrekking tot Europese aanhoudingsbevelen die Polen had uitgevaardigd tegen Poolse onderdanen die zich in Nederland bevinden, hield het Hof vast aan de tweestappentoets die het heeft ontwikkeld in, met name, zaken C-216/18 PPU, C-354/20 PPU en C-412/20 PPU. Deze toets, die het Hof heeft uitgewerkt voor overleveringen op basis van een Europees aanhoudingsbevel, is ook van toepassing wanneer de waarborg op een vooraf bij wet ingesteld gerecht in het geding is, en dit in het licht van de waarborgen van onafhankelijkheid en onpartijdigheid die inherent zijn aan het grondrecht op een eerlijk proces.

Arrest C-430/21 PPA

In deze Roemeense prejudiciële zaak heeft het Hof gewezen op het belang van de voorrang van het Unierecht. Het was van oordeel dat het Unierecht zich verzet tegen nationale regelgeving op grond waarvan nationale rechters niet bevoegd zijn om te onderzoeken of nationale wetgeving, die bij een arrest van het grondwettelijk hof van de lidstaat grondwettelijk is verklaard, verenigbaar is met het Unierecht. Volgens het Hof ondermijnt de toepassing van dergelijke regelgeving het beginsel van voorrang van het Unierecht en de werking van het mechanisme van de prejudiciële verwijzing. Het Hof oordeelt bovendien dat de verplichting om de nationale identiteit van een lidstaat te eerbiedigen noch tot doel, noch als gevolg heeft dat een grondwettelijk hof van een lidstaat mag beslissen dat het een bepaling van Unierecht buiten toepassing laat op grond van de overweging dat deze bepaling zich niet verdraagt met de nationale identiteit van de lidstaat in kwestie. Bij twijfels moet het grondwettelijk hof het mechanisme van de prejudiciële verwijzing gebruiken en de nodige vragen voorleggen aan het Hof van Justitie, dat als enige kan oordelen over de geldigheid van Unierechtelijke bepalingen.

MAART

Arrest wegens niet-nakoming C-60/21

Omdat het Koninkrijk België de aftrek van onderhoudsuitkeringen of vervangende kapitaalsommen en van aanvullende uitkeringen van de belastbare inkomsten weigert aan belastingplichtigen die niet in België wonen en er minder dan 75% van hun beroepsinkomen ontvangen, en die in de lidstaat waar ze verblijven niet voor dezelfde aftrek in aanmerking komen wegens het geringe bedrag van hun belastbare inkomsten in die staat, oordeelt het Hof dat het zijn verplichtingen krachtens artikel 45 VWEU en artikel 28 van de EER-overeenkomst niet is nagekomen.

Ontmoeting tussen onze medewerkers en de Belgische leden van het HJEU

Door de opheffing van de gezondheidsmaatregelen konden de DGJ, Antoine Misonne (juridisch adviseur van de Belgische permanente vertegenwoordiging bij de EU), onze medewerkers en de Belgische leden van het HJEU eindelijk weer hun traditionele jaarlijkse ontmoeting houden. De rechters kregen er van onze mensen onder meer een uiteenzetting van de interne beslissingsprocedure met betrekking tot tussenkomsten voor het HJEU, en het was meteen ook de gelegenheid om de rechters en de adjunct-griffier van het Hof een aantal heel praktische vragen te stellen.

APRIL

Streaming van de terechtzittingen in de grote kamer

Om zijn rechtsprekende activiteit toegankelijker te maken voor het publiek is het Hof begonnen met de testfase van een streamingsysteem van de zittingen van de grote kamer. De uitspraken van arresten en de lezingen van conclusies worden voortaan rechtstreeks gestreamd op de website van het Hof. De pleitzittingen worden momenteel uitgesteld uitgezonden. Zo wil het Hof de burgers de mogelijkheid bieden de terechtzittingen te volgen. De simultaanvertolking van de debatten in de talen die nodig zijn voor het goede verloop van de terechtzitting, is nu ook beschikbaar.

JUNI

Ontmoeting in Parijs van het netwerk van Agenten die de lidstaten vertegenwoordigen voor het HJEU

Gedurende drie dagen kwamen de Agenten bijeen in de gebouwen van het Franse Ministerie van Buitenlandse Zaken, op de Quai d'Orsay en in de Avenue de la Convention, om er te overleggen over de verschillende problemen die ze in de praktijk ondervinden in het kader van de procedures voor de Europese rechtsinstanties, zoals pleidooien vanop afstand tijdens de covidcrisis of de streaming van de terechtzittingen in de grote kamer van het Hof. De werkvergaderingen werden gecombineerd met uiteenzettingen door de advocaat-generaal en de drie Franse rechters bij het HJEU.

Rechtsstaat

In de maand juni waren er meerdere terechtzittingen in zaken met betrekking tot de rechtsstaat. Zo waren er terechtzittingen in het beroep wegens niet-nakoming COM vs. PL (C-204/21) en in de prejudiciële zaken C-615 & 671/20 en C-181 & 269/20. Die zaken gingen met name over de tuchtregeling voor rechters in Polen.

Arrest C-817/19

In deze Belgische prejudiciële zaak (Ligue des droits humains) meent het Hof dat de eerbiediging van de grondrechten vereist dat de taken waarin de PNR-richtlijn voorziet, tot het strikt noodzakelijke moeten worden beperkt. Wordt een lidstaat niet geconfronteerd met een werkelijke en actuele of voorzienbare terroristische dreiging, dan verzet het Unierecht zich tegen nationale wetgeving die toestaat dat PNR-gegevens voor vluchten binnen de EU en voor andere soorten vervoer binnen de Unie, worden doorgegeven en verwerkt.

JULI

Conclusies C-158/21

Deze zaak gaat over aanhoudingsbevelen die zijn uitgevaardigd tegen aanhangers van de Catalaanse onafhankelijkheid. Volgens de advocaat-generaal mag een rechterlijke autoriteit niet weigeren om een Europees aanhoudingsbevel ten uitvoer te leggen met als grond dat het risico bestaat dat het recht op een eerlijk proces van de opgeëiste persoon wordt geschonden, indien er geen structurele of fundamentele gebreken in het rechtsstelsel van de uitvaardigende lidstaat kunnen worden aangetoond. Omdat verschillende aanhoudingsbevelen betrekking hadden op personen die op Belgisch grondgebied verblijven, heeft het Koninkrijk België geïnterveneerd in deze zaak.

Arrest T-125/22 *Russia Today France vs. Raad*

Deze zaak, waarin het Koninkrijk België heeft geïnterveneerd, had betrekking op de sanctieregeling die de EU heeft ingevoerd na de Russische inval in Oekraïne. In zijn arrest verwerpt het Gerecht (grote kamer) het verzoek van mediakanaal Russia Today France om de handelingen van de Raad nietig te verklaren. De Raad had die aangenomen na de uitbraak van de oorlog in Oekraïne en had Russia Today een tijdelijk opzendverbod opgelegd.

SEPTEMBER

Vergadering van de directeurs Europees recht in Praag

Na de organisatie van de vergadering van de Agenten die de lidstaten vertegenwoordigen voor het HJEU, organiseerde het Tsjechische voorzitterschap een evenement waar de directeurs van de afdelingen Europees recht in elke lidstaat elkaar konden ontmoeten en van gedachten wisselen over actuele juridische kwesties.

Conclusies C-356/21

In deze prejudiciële zaak, in lijn met het standpunt dat het Koninkrijk België was toegegaan, stelt de advocaat-generaal dat seksuele geaardheid geen reden mag zijn om geen overeenkomst aan te gaan met een zelfstandige. De vrijheid om een contractpartij te kiezen mag daarbij niet worden ingeroepen om discriminatie op grond van seksuele geaardheid te rechtvaardigen.

OKTOBER

Arrest C-344/20

In deze Belgische prejudiciële zaak meent het Hof dat de interne regel van een onderneming die het zichtbaar dragen van religieuze, levensbeschouwelijke of spirituele tekens verbiedt, geen directe discriminatie oplevert wanneer die op een algemene, niet-gedifferentieerde manier geldt voor alle werknemers. Het Hof is ook van mening dat godsdienst en overtuiging als één enkele discriminatiegrond moeten worden beschouwd, om geen afbreuk te doen aan het algemene kader voor gelijke behandeling in arbeid en beroep dat het Unierecht heeft ingesteld.

Conclusies C-470/21

De advocaat-generaal maakt zijn conclusies bekend in zaak C-470/21 (*La Quadrature du Net e.a.*) met betrekking tot de bescherming van persoonsgegevens. Volgens hem moet een nationale autoriteit toegang kunnen krijgen tot gegevens over de burgerlijke identiteit die zijn gekoppeld aan IP-adressen, wanneer die gegevens het enige onderzoeksmiddel zijn om te achterhalen wie de houders zijn van die adressen en deze houders ervan worden verdacht online inbreuken te hebben gemaakt op het auteursrecht. Hij voegt eraan toe dat dergelijk voorstel volledig aan het vereiste van evenredigheid voldoet en dat het de grondrechten die in het Handvest zijn neergelegd, eerbiedigt.

70ste verjaardag van het Hof van Justitie van de Europese Unie

Op 6 december nam de directrice van J2 deel aan de plechtige zitting naar aanleiding van dit jubileum. Aanwezig waren de erfgroothertog, voormalige leden van het Hof en het Gerecht, hoge vertegenwoordigers van de Europese instellingen, van de Luxemburgse overheid en van het diplomatieke korps, alsook vertegenwoordigers uit juridische kringen. De zitting werd geopend door een welkomstrede van de Voorzitter van het Hof, dhr. K. Lenaerts. Daarna namen dhr. Othmar Kars, eerste vicevoorzitter van het Europees Parlement, dhr. Michal Šalomoun, minister van Wetgeving en voorzitter van de wetgevende raad van de Tsjechische regering, mevr. Vera Jourová, vicevoorzitster van de Europese Commissie, en mevr. Sam Tanson, minister van Cultuur en Justitie van het Groothertogdom Luxemburg, het woord.

Conclusies in het rechtstreeks beroep C-204/21 Commissie vs. Polen

In dit beroep wegens niet-nakoming met betrekking tot één van de pijlers van de hervorming van het Poolse gerechtelijke apparaat oppert de advocaat-generaal aan het Hof om te oordelen dat de Poolse wet tot wijziging van de organisatie van de gewone rechterlijke instanties en van de hoogste rechterlijke instantie het EU-recht schendt. De advocaat-generaal is van mening dat die schending van het EU-recht erin bestaat dat nationale rechters de mogelijkheid wordt ontzegd om zich ervan te vergewissen of dat recht in alle zaken wordt toegepast door een onafhankelijk en onpartijdig gerecht, dat de tuchtkamer van de hoogste rechterlijke instantie de bevoegdheid krijgt om kennis te nemen van kwesties met betrekking tot de status van rechters en dat het recht van de rechters op eerbiediging van het privéleven en het recht op bescherming van persoonsgegevens wordt geschonden.

Arrest Airbnb C-83/21

Dit arrest heeft betrekking op een Italiaanse prejudiciële zaak omtrent het vrije verkeer van diensten, waarin het Koninkrijk België heeft geïntervenieerd. Het Hof oordeelt dat bij de kortlopende verhuur van onroerend goed het Unierecht zich niet verzet tegen de verplichte verzameling van gegevens, noch tegen de inhouding van belastingen via een nationale fiscale regeling.

MEDEWERKERS VAN DE DIRECTIE EUROPEES RECHT

Carinne Pochet (Directeur), Liesbet Van den Broeck (Agent), Aurélie Van Baelen (Agent), Pierre Cottin (Agent), Stephen Baeyens (Agent), Florence Mission (griffier), Cynthia Sortino (griffier), Maïté Van Regemorter (Agent), Marie Jacobs (Agent) en Nadine Moens (griffier). Céline Glineur (griffier) staat niet op de foto.

De directie Europees Recht (J2) is één van de vier directies van de Directie-generaal Juridische Zaken (DGJ) van de FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking. Ze is belast met de vertegenwoordiging van België bij het HJEU en het EVA-Hof. De directie Europees Recht is samengesteld uit 7 agenten die worden bijgestaan door hun vier griffiers.

Naast de hiernavolgende beschreven taken voeren de Agenten van de directie Europees recht ook opleidingstaken uit door onder meer opleidingen over de werking van het HJEU en de interacties tussen het HJEU en het Koninkrijk België te verstrekken aan collega's van andere Belgische federale entiteiten en van gefedereerde entiteiten, alsook aan diplomaten in opleiding en masterstudenten in de rechten van verschillende Belgische universiteiten.

TAKEN VAN DE DIRECTIE EUROPEES RECHT

DE SCHRIFTELIJKE OPMERKINGEN VAN HET KONINKRIJK BELGIË IN HET KADER VAN PREJUDICIËLE ZAKEN

Wanneer in een geschil voor een rechterlijke instantie van een lidstaat problemen rijzen met betrekking tot de toepassing van het Unierecht, heeft de nationale rechter de mogelijkheid, en indien zijn uitspraak naar het nationaal recht niet vatbaar is voor hoger beroep, zelfs de verplichting, om een prejudiciële vraag te stellen aan het Hof over de uitlegging of geldigheid van het Unierecht. Het is immers ondenkbaar dat een nationale rechter zelf een vraag betreffende de uitlegging van het Unierecht zou beantwoorden of zelf een handeling naar het Unierecht ongeldig zou verklaren. Een dergelijke mogelijkheid zou leiden tot een verschil in uitlegging van het Unierecht naargelang de lidstaat en tot de situatie waarin een handeling van de Unie in bepaalde lidstaten geldig en in andere lidstaten ongeldig zou zijn. Om een dergelijke situatie te vermijden, komt het toe aan het Hof om dergelijke vragen te beantwoorden. Door middel van een arrest verstrekt het Hof aan de nationale rechter, van wie de vraag uitging, de uitlegging van een bepaling van het Unierecht. Deze uitlegging is niet alleen voor hem bindend, maar tevens voor alle nationale rechters die uitspraak zouden moeten doen in een zaak die een soortgelijk probleem met betrekking tot de uitlegging van het Unierecht doet rijzen. Wanneer het gaat over de geldigheid van een bepaling of handeling van de Unie en het Hof beslist dat ze ongeldig is, dan is deze beslissing bindend voor alle nationale rechterlijke instanties, alsmede voor de instellingen van de EU.

In 2022 legden de Belgische rechterlijke instanties 30 prejudiciële vragen voor aan het Hof waarmee België voor dat jaar op de zevende plaats staat inzake het aantal prejudiciële vragen (na Duitsland, Italië, Bulgarije, Spanje, Polen en Oostenrijk).

België heeft als lidstaat de mogelijkheid om schriftelijke opmerkingen in te dienen en deel te nemen aan de mondelinge behandeling van elke prejudiciële vraag; die opmerkingen hebben als doel het Hof een voorstel van antwoord voor te leggen op de vraag betreffende de uitlegging of de geldigheid van het Unierecht. In beginsel dient het Koninkrijk België opmerkingen in bij elke prejudiciële vraag die afkomstig is van een Belgische rechter. In 2022

werden er 33 arresten en beschikkingen gewezen in prejudiciële vragen waarbij België betrokken was. In 7 andere prejudiciële vragen waarin België is tussengekomen heeft de verwijzende rechter besloten om zijn prejudiciële vraag in te trekken. Hier heeft het Hof aldus een beschikking uitgesproken en de doorkoming van deze zaken gelast. In 2022 heeft het Hof zich ook uitgesproken in 12 prejudiciële zaken van Belgische rechters waarin het Koninkrijk België niet is tussengekomen. Wanneer België niet tussenkomt, kan dat verschillende redenen hebben. Bijvoorbeeld omdat een overheidsdienst of een gefedereerde entiteit partij is bij het hoofdgeding en bijgevolg in eigen naam voor het Hof mag optreden. Hetzelfde geldt als beide partijen bij het hoofdgeding Belgische autoriteiten zijn, waardoor het Koninkrijk België onmogelijk kan tussenkomen, aangezien zij een Belgische autoriteit niet ten nadele van een andere kan ondersteunen. Maar het is ook mogelijk dat het antwoord van het Hof aan de hand waarvan de Belgische rechter het bij hem aanhangige geding kan beslechten, geen effect heeft op het Belgische rechtsstelsel of de Belgische rechtspraktijk.

VERDEDIGING VAN HET KONINKRIJK BELGIË IN DIRECTE ZAKEN

De directie Europees Recht is belast met de verdediging van de belangen van België in rechtstreekse beroepen die bij het Hof aanhangig worden gemaakt. Rechtstreekse beroepen zijn beroepen wegens niet-nakoming die door, of tegen, de Europese Commissie worden ingesteld of, in zeldzame gevallen, beroepen wegens niet-nakoming die lidstaten van de EU tegen elkaar instellen; beroepen tot nietigverklaring die worden ingesteld tegen een handeling van een instelling van de Europese Unie, beroepen wegens nalaten omdat een instelling van de Europese Unie heeft nagelaten een handeling te stellen die ze had moeten stellen, alsmede beroepen tot schadevergoeding tegen de Europese Unie (buitencontractuele aansprakelijkheid). De tussenkomst van België in een rechtstreeks beroep, die als doel heeft een van de partijen bij het rechtsgeding te steunen (bijvoorbeeld een andere lidstaat die het voorwerp vormt van een procedure wegens niet-nakoming vanwege de Europese Commissie) alsmede een hogere voorziening die België instelt tegen een voor het Koninkrijk België nadelige uitspraak van het Gerecht, behoren ook tot het takenpakket van de directie Europees Recht.

In 2022 werd een arrest gewezen na een beroep wegens niet-nakoming dat de Commissie tegen België had ingesteld. Deze zaak betreft de weigering om alimentatiebetalingen of in de plaats daarvan ontvangen kapitaal af te trekken en het Hof stelt vast dat het Koninkrijk België zijn verplichtingen niet is nagekomen.

België is ook tussengekomen in negen rechtstreekse zaken die in 2022 werden afgedaan (7 beroepen tot nietigverklaring, 1 beroep wegens niet-nakoming en 1 beroep tot schadevergoeding).

DE ADVIESPROCEDURE

Door middel van deze procedure kunnen de lidstaten, het Europees Parlement, de Raad en de Commissie het advies inwinnen van het Hof over de verenigbaarheid van een voorgenomen overeenkomst met de EU-Verdragen. De bepalingen van een door de Unie gesloten internationale overeenkomst vormen vanaf de inwerkingtreding een integrerend onderdeel van de rechtsorde van de Unie en daarom moet de overeenkomst in overeenstemming zijn met deze Verdragen. Indien het Hof afwijzend adviseert, kan de overeenkomst niet in werking treden, behoudens in geval van wijziging daarvan.

Na het CETA-advies (advies 1/17), dat werd gewezen in 2019, heeft België in 2020 een nieuwe adviesprocedure ingeleid (advies 1/20). Dat verzoek heeft betrekking op de modernisering van het Energiehandvestverdrag (ECT) en heeft tot doel juridische duidelijkheid te verkrijgen omtrent de kwestie of de geschillenbeslechtingbepalingen uit het Energiehandvestverdrag intra-Europees toepasbaar zijn (artikel 26).

Volgend op de uitspraak in de zaak C-741/19 (Koms-troy) van 2 september 2021, waarin het Hof een standpunt had ingenomen omtrent de toepassing van artikel 26 van het Energiehandvestverdrag in een interne EU-context door te oordelen dat deze bepaling niet van toepassing is in geschillen tussen een lidstaat en investeerders uit een andere lidstaat, heeft het Hof het Koninkrijk België gevraagd of zij haar adviesaanvraag wenste te behouden, hetgeen België bevestigend heeft beantwoord.

In juni 2022, besliste het Hof en verklaarde het verzoek niet-ontvankelijk, omdat het voorbarig is. Aangezien geen enkele tekst van het gemoderniseerde verdrag bestond op de datum waarop het verzoek werd ingediend en de onderhandelingen zich nog in een zeer vroeg stadium bevonden, oordeelt het Hof dat het over onvoldoende gegevens beschikt wat betreft de inhoud van het voorgenomen verdrag om zinvol te kunnen antwoorden op het verzoek om advies.

DE JURIDISCHE ADVIEZEN

De directie Europees recht kan eveneens worden gevraagd om juridisch advies te verstrekken over vragen met betrekking tot het recht van de Europese Unie die worden gesteld door een federale overheidsdienst of een gedecentraliseerde instantie.

DE WERKGROEP 'HOF VAN JUSTITIE' VAN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE

De werkgroep 'Hof van Justitie' is een permanente werkgroep van de Raad van Ministers van de Europese Unie, die is samengesteld uit deskundigen van de lidstaten. In deze werkgroep wordt België vertegenwoordigd door de directie Europees Recht, die de beraadslagingen met de betrokken departementen coördineert. De werkgroep houdt zich bezig met alle vragen die verband houden met het functioneren van het HJEU, en in het bijzonder met het Statuut ervan, alsook met de reglementen voor de procesvoering van het Hof en het Gerecht.

Eind 2022 werden de besprekingen afgerond over de invoering van een artikel 71 bis in het Reglement voor de procesvoering van het Gerecht en over de inhoud van dat artikel. Deze nieuwe bepaling gaat over de vaststelling van 'pilotzaken' door het Tribunaal. Wanneer twee of meer bij het Gerecht aanhangige zaken dezelfde rechtsvraag betreffen, kan het Gerecht, indien het van oordeel is dat het in het belang van een goede rechtsbedeling is om deze zaken niet gelijktijdig te behandelen, de behandeling schorsen totdat het arrest heeft gewezen in de zaak die het meest geschikt is voor de analyse van de rechtsvraag. Dit geval zal daarom worden aangemerkt als een 'pilotzaak'.

In 2023 zal de overheveling van de behandeling van bepaalde prejudiciële zaken van het Hof van Justitie aan het Gerecht worden besproken. Interessante debatten in het verschiet!

DE ZAKEN VOOR HET HOF VAN DE EUROPESE VRIJHANDELSASSOCIATIE

Tot slot vertegenwoordigt de directie Europees Recht België ook voor het EVA-Hof. Dat Hof oordeelt over de tenuitvoerlegging, de toepassing en de uitlegging van de rechtsregels van de Europese Economische Ruimte (EER). België kan, naar het voorbeeld van de prejudiciële vragen die aan het Hof van Justitie worden gesteld, opmerkingen indienen met betrekking tot de vragen die door de EVA-landen (Noorwegen, IJsland, Liechtenstein, met uitzondering van Zwitserland dat geen lid is van de EER) worden gesteld aan het EVA-Hof. Het EVA-Hof dat dan een 'advisory opinion' verstrekt.

DE BELGEN BIJ HET HOF VAN JUSTITIE VAN DE EUROPESE UNIE

In 2022 telde het Hof van Justitie van de Europese Unie drie Belgische leden. Het mandaat van Koen Lenaerts, die vanaf 1989 zetelde bij het Gerecht en in 2003 rechter bij het Hof werd, werd eind 2020 vernieuwd. Op 8 oktober 2021, is hij opnieuw tot voorzitter door de andere rechters verkozen. België heeft ook twee rechters bij het Gerecht: de heren Paul Nihoul, benoemd in september 2016, en Geert de Baere, benoemd in oktober 2017 na de hervorming van het Gerecht. Het mandaat van deze twee rechters werd in 2021 voor zes jaren verlengd.

De agenten van de directie Europees Recht gaan geregeld naar Luxemburg om er met de Belgische leden van het HJEU overleg te plegen over praktische kwesties bij de afhandeling van de procedures voor het HJEU en over problemen bij de behandeling van de dossiers. Ze nemen er nota van de adviezen van de rechters om de kwaliteit van de Belgische tussenkomsten verder te verbeteren. Dit overleg bewijst ook zijn nut voor de versterking van de betrokkenheid van België bij het HJEU.

De pandemie onderbrak deze bijeenkomsten, maar ze werden in het voorjaar van 2022 hervat. Dit jaar werden de agenten en hun directeur-generaal vergezeld door Antoine Misonne, juridisch adviseur van de Belgische permanente vertegenwoordiging bij de EU.

RECHTSPRAAK VAN HET HOF VAN JUSTITIE VAN DE EUROPESE UNIE EN VAN HET HOF VAN DE EUROPESE VRIJHANDELSASSOCIATIE IN 2022

PREJUDICIËLE ZAKEN

BEGINSELEN VAN HET UNIERECHT

Rechtsstaat en grondrechten

Arrest van het Hof van 10 februari 2022, Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld, C-219/20 (Oostenrijk)

GVAS, een in Slowakije gevestigde onderneming, detacheert werknemers in Oostenrijk. Zijn vertegenwoordiger (LM) krijgt er een boete opgelegd wegens niet-nakoming van loonverplichtingen jegens verschillende ter beschikking gestelde werknemers. LM dient beroep in. De Oostenrijkse rechter, bij wie de zaak aanhangig is gemaakt, twijfelt aan de verenigbaarheid met het Unierecht van de verjaringstermijn voor de overtreding waarin de Oostenrijkse wet voorziet. Die wet legt een termijn van vijf jaar vast wat volgens de Oostenrijkse rechter bijzonder lang is wanneer het gaat om een lichte, door nalatigheid begane overtreding op het gebied van het bestuursstrafrecht. Die rechter twijfelt er eveneens aan dat een persoon zich vijf jaar na de ten laste gelegde feiten naar behoren kan verdedigen. De rechter vraagt derhalve aan het Hof of artikel 6 EVRM (recht op een eerlijk proces), artikel 41, lid 1, van het Handvest (recht op behoorlijk bestuur) en artikel 47, lid 2, van het Handvest (recht op een doeltreffende voorziening in rechte en op een onpartijdig gerecht) zich verzetten tegen een bepaling

die voorziet in een verjaringstermijn van vijf jaar voor een door nalatigheid gepleegd delict in een bestuursrechtelijke strafprocedure.

Vooraf heeft het Hof de redenering van Koninkrijk België gevolgd dat het niet bevoegd is om uitspraak te doen over de uitlegging van artikel 6 EVRM als bepaling van internationaal recht die de lidstaten bindt buiten het kader van het Unierecht. Het Hof wijst vervolgens op de niet-toepassing van artikel 41 van het Handvest aangezien dat artikel niet is gericht tot de lidstaten, maar uitsluitend tot de instellingen, organen en instanties van de Unie. Het Hof geeft dus te kennen dat het de kwesties zal behandelen in het licht van 47 van het Handvest en artikel 5 van richtlijn 96/71/EG betreffende de detachering van werknemers in het kader van dienstverlening (hierna 'richtlijn 96/71'), die bepaalt dat de lidstaten adequate maatregelen nemen ingeval niet aan de bepalingen van deze richtlijn wordt voldaan.

Het Hof geeft te kennen dat de richtlijn geen verjaringstermijn bepaalt en dat zulke regels vastleggen dus onder de procedurele autonomie van de lidstaten valt met echter de verplichting het gelijkwaardigheids- en doeltreffendheidsbeginsel in acht te

nemen. Wat het gelijkwaardigheidsprincipe betreft, is het Hof van oordeel dat uit de verwijzingsbeslissing niet blijkt dat de aan de orde zijnde verjaringstermijn in strijd zou zijn met dat beginsel. Wat het doeltreffendheidsprincipe betreft, brengt het Hof in herinnering dat het beginsel van wapengelijkheid integraal deel uitmaakt van het beginsel van effectieve rechterlijke bescherming van de rechten die de justitiabelen ontleen aan het Unierecht en inhoudt dat elke partij een redelijke mogelijkheid moet worden geboden om haar zaak, daaronder begrepen haar bewijzen, onder zodanige omstandigheden voor te dragen dat zij tegenover de tegenpartij niet wezenlijk wordt benadeeld. Het Hof benadrukt vervolgens dat het grensoverschrijdende karakter van de terbeschikkingstelling van werknemers en de vervolging van een overtreding het werk van de bevoegde nationale autoriteiten ingewikkeld kan maken en aldus een voldoende lange verjaringstermijn kan rechtvaardigen. Het Hof voegt toe dat gelet op het belang dat richtlijn 96/71 aan de minimumloonverplichting toekent, van de dienstverrichters die werknemers ter beschikking stellen op het grondgebied van een lidstaat redelijkerwijze kan worden verwacht dat zij de bewijzen betreffende de betaling van de lonen aan deze werknemers meerdere jaren bewaren. Naar het voorbeeld van het door het Koninkrijk België verdedigde standpunt besluit het Hof dat artikel 5 van richtlijn 96/71, gelezen in samenhang met artikel 47 van het Handvest, zich niet verzet tegen een nationale regeling die voorziet in een verjaringstermijn van vijf jaar in geval van niet-nakoming van de verplichtingen inzake de beloning van ter beschikking gestelde werknemers.

Arrest van het Hof van 22 februari 2022, R.S., C-430/21 PPA (Roemenië)

R.S. is in Roemenië in het kader van een strafprocedure veroordeeld. Zijn echtgenote heeft tegen drie magistraten die het dossier hebben behandeld een klacht ingediend wegens schending van de rechten van verdediging van R.S. De klacht werd geregistreerd bij de afdeling van het parket voor onderzoek naar strafbare feiten die binnen het gerechtelijk apparaat (SIIJ) zijn gepleegd. Vervolgens heeft R.S. een klacht ingediend over de duur van de procedure die aanhangig is bij de SIIJ.

Om uitspraak te kunnen doen, is volgens de Roemeense rechter een onderzoek vereist van: i) de nationale regeling inzake de oprichting en werking van de SIIJ, ii) de criteria die het Hof in het arrest *Asociația Forumul Judecătorilor din România* (C-83/19,

C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 en C-397/19) heeft ontwikkeld om uit te maken of de SIIJ al dan niet in strijd met het Unierecht handelt, en iii) de gevolgen voor de oprichting en werking van de SIIJ van arrest nr. 390/2021, waarin het Roemeense Grondwettelijk Hof een exceptie van ongrondwettigheid van verschillende bepalingen van de wetgeving waarbij de SIIJ is opgericht, heeft verworpen. In dat arrest oordeelde het Roemeense Grondwettelijk Hof dat een nationale rechter niet bevoegd is om te onderzoeken of een bepaling van nationaal recht die het zelf grondwettelijk heeft verklaard, verenigbaar is met het Unierecht. Volgens het Hof is het beginsel van voorrang van het Unierecht uitsluitend van toepassing op de infra-constitutionele wetgeving, aangezien de Roemeense grondwet een hiërarchisch hogere positie bekleedt. Het Roemeense recht verheft de niet-naleving van de beslissingen van het Grondwettelijk Hof tot een tuchtrechtelijk vergrijp.

De betreffende rechter meent te moeten uitmaken of hij zich naar de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof moet voegen dan wel de rechtspraak van het Hof moet volgen, om te bepalen of hij bevoegd is om te onderzoeken of de wetgeving waarbij de SIIJ is opgericht, verenigbaar is met het Unierecht. Naar het voorbeeld van het standpunt dat het Koninkrijk België verdedigt, antwoordt het Hof dat het Unierecht zich verzet tegen een nationale bepaling van een lidstaat op grond waarvan nationale rechters niet bevoegd zijn om te onderzoeken of een nationale bepaling die bij beslissing van het Grondwettelijk Hof van die lidstaat grondwettig is verklaard, verenigbaar is met het Unierecht. Het Hof benadrukt nog eens hoe belangrijk het beginsel van voorrang van het Unierecht is en oordeelt dat het enerzijds moet worden nagekomen om onder meer de gelijkheid van de lidstaten voor de Verdragen te garanderen, die elke mogelijkheid uitsluit om unilaterale maatregelen van welke aard ook tegen de rechtsorde van de Unie te nemen. Anderzijds is het een uitdrukking van het beginsel van loyale samenwerking, dat vereist dat elke eventueel strijdige bepaling van nationaal recht buiten toepassing wordt gelaten, ongeacht of die van vroegere of van latere datum dan de Unierechtelijke regel met rechtstreekse werking is. Het Hof oordeelt voorts dat de toepassing van de betrokken bepaling de doeltreffendheid van de samenwerking tussen het Hof en de nationale rechters ondermijnt omdat ze gewone rechters ontmoedigt om het Hof om een beslissing te verzoeken. Bovendien oordeelt het Hof dat de verplichting om de nationale identiteit van een lidstaat te respecteren noch tot doel noch als gevolg heeft dat het Grondwettelijk Hof van een lidstaat

een bepaling van Unierecht buiten toepassing kan laten op grond van de overweging dat die bepaling niet verenigbaar is met de nationale identiteit van de betrokken lidstaat. In geval van twijfel moet het Grondwettelijk Hof het mechanisme van de prejudiciële verwijzing gebruiken en vragen stellen aan het Hof van Justitie, de enige instantie die bevoegd is om te oordelen of de bepalingen van het Unierecht geldig zijn. Tot slot geeft het Hof aan dat artikel 2 en artikel 19, eerste lid, tweede alinea, VEU, zich verzetten tegen een nationale regeling of praktijk op grond waarvan een nationale rechter tuchtrechtelijk aansprakelijk kan worden gesteld wanneer hij een beslissing buiten toepassing laat waarin het Grondwettelijk Hof heeft geweigerd zich te voegen naar een prejudicieel arrest van het Hof.

Rechtsstaat, fundamentele rechten en algemene beginselen van het Unierecht – Aanhangige zaken waarin België tussenkomt

2020

- [C-615&671/20](#)

2021

- [C-234/21](#) (Belgische zaak)
- [C-521/21](#)
- [C-718/21](#)
- [C-720/21](#)

2022

- /

JUSTITIE EN BINNENLANDSE ZAKEN

Asiel en migratie

Arrest van het Hof van 22 februari 2022, Commissaris-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen, C-483/20 (België, Raad van State)

Een derdelander krijgt de vluchtelingenstatus in Oostenrijk. Die persoon verhuist vervolgens naar België om zich te voegen bij zijn twee dochters, van wie er één minderjarig is. De twee kinderen krijgen subsidiaire bescherming in België. België erkent dat de vader het ouderlijk gezag over het minderjarige kind heeft, maar hij heeft geen recht van verblijf in die staat. De vader dient in België een verzoek om internationale bescherming in. Dat verzoek wordt niet-ontvankelijk verklaard omdat hem al door een andere lidstaat internationale bescherming is toegekend (artikel 33, lid 2, onder a), van richtlijn 2013/32/EU betreffende gemeenschappelijke procedures voor de toekenning en intrekking van de internationale bescherming, hierna 'richtlijn 2013/32'). De vader dient een beroep in, dat ook wordt verworpen.

De aangezochte rechter vraagt zich af of er eventuele uitzonderingen zijn op de aan de lidstaten geboden mogelijkheid om niet na te gaan of de verzoeker in aanmerking komt voor internationale bescherming, welke uitzonderingen zouden kunnen worden gerechtvaardigd door het recht op eerbiediging van het gezinsleven en de noodzaak om rekening te houden met de belangen van het kind, zoals verankerd in respectievelijk artikel 7 en artikel 24, lid 2, van het Handvest. De rechter maakt de zaak aanhangig bij het Hof.

Het Hof herinnert er eerst en vooral aan dat het beginsel van wederzijds vertrouwen vereist dat elk van de lidstaten, behoudens uitzonderlijke omstandigheden, ervan uitgaat dat alle andere lidstaten het Unierecht en, met name, de door dat recht erkende grondrechten in acht nemen. Het Hof leidt daaruit af dat artikel 33, lid 2, onder a), van richtlijn 2013/32 er zich niet tegen verzet dat een lidstaat gebruik maakt

van de door deze bepaling geboden mogelijkheid wanneer de voorzienbare levensomstandigheden van die verzoeker in de andere lidstaat hem niet blootstellen aan een ernstig risico op onmenselijke of vernederende behandeling, in de zin van artikel 4 van het Handvest. Naar het voorbeeld van het Koninkrijk België is het Hof van oordeel dat in casu het verzoek om internationale bescherming dat de verzoeker in België had ingediend niet is ingegeven door een behoefte aan internationale bescherming als zodanig, aangezien daar reeds aan is voldaan in Oostenrijk, maar door zijn wens om in België de eenheid van zijn gezin te verzekeren. Bijgevolg is de situatie van de verzoeker niet van dien aard dat de lidstaten op grond daarvan verplicht zouden zijn om bij wijze van uitzondering geen gebruik te maken van de hun bij artikel 33, lid 2, onder a), van richtlijn 2013/32 geboden mogelijkheid.

Het Hof buigt zich vervolgens over de artikelen 7 en 24, lid 2, van het Handvest. Het Hof vermeldt dat de rechten die die artikelen waarborgen geen absoluut karakter hebben en dus kunnen worden beperkt. Het Hof buigt zich over artikel 23 van richtlijn 2011/95/EU inzake normen voor de erkenning van onderdanen van derde landen of staatlozen als personen die internationale bescherming genieten, voor een uniforme status voor vluchtelingen of voor personen die in aanmerking komen voor subsidiaire bescherming, en voor de inhoud van de verleende bescherming (hierna 'richtlijn 2011/95'), bedoeld door de verwijzende rechter. Het Hof vermeldt dat zelfs al voorziet die bepaling niet in de mogelijkheid om de vluchtelingenstatus of de subsidiaire beschermingsstatus als afgeleid recht uit te breiden tot de gezinsleden van een persoon aan wie die status is toegekend, ze de lidstaten uitdrukkelijk verplicht om ervoor te zorgen dat de eenheid van het gezin wordt gehandhaafd, door de gezinsleden van de begunstigde van internationale bescherming bepaalde voordelen te bieden. Het Hof voegt toe dat voor de toekenning van die voordelen aan drie voorwaarden moet zijn voldaan in verband met, ten eerste, de hoedanigheid van het gezinslid, ten tweede, het feit dat het betrokken gezinslid zelf niet voldoet aan de voorwaarden voor het verkrijgen van internationale bescherming en, ten derde, de verenigbaarheid met de persoonlijke juridische status van dat gezinslid. Het Hof is van oordeel dat aan de eerste twee voorwaarden is voldaan, maar niet aan de derde voorwaarde. In overeenstemming met het door het Koninkrijk België verdedigde standpunt is het Hof immers van oordeel dat die laatste voorwaarde impliceert dat wordt onderzocht of de betrokken persoon in de lidstaat die deze bescherming heeft verleend reeds recht heeft op een betere behandeling

dan die welke voortvloeit uit richtlijn 2011/95. Onder voorbehoud van verificatie door de verwijzende rechter lijkt dat in casu niet het geval te zijn, omdat de toekenning van de vluchtelingenstatus in een lidstaat in beginsel niet meebrengt dat de begunstigde daarvan in een andere lidstaat beter zal worden behandeld dan op grond van de in richtlijn 2011/95 bedoelde voordelen in die andere lidstaat.

Het Hof besluit, zoals het Koninkrijk België heeft voorgesteld, dat artikel 33, lid 2, onder a), van richtlijn 2013/32, gelezen in samenhang met de artikelen 7 en 24, lid 2, van het Handvest er zich niet tegen verzetten dat een lidstaat gebruik maakt van de door deze bepaling geboden mogelijkheid om een verzoek om internationale bescherming niet-ontvankelijk te verklaren op grond dat de vluchtelingenstatus reeds door een andere lidstaat aan de verzoeker is toegekend, wanneer die verzoeker de vader is van een niet-begeleid minderjarig kind dat in eerstgenoemde lidstaat subsidiaire bescherming geniet, zulks evenwel onverminderd de toepassing van artikel 23, lid 2, van richtlijn 2011/95.

[Arrest van het Hof van 1 augustus 2022, Bundesrepublik Deutschland, C-720/20 \(Duitsland\)](#)

Een Russische minderjarige die in Duitsland is geboren, verzoekt die lidstaat om internationale bescherming. Haar verzoek wordt niet-ontvankelijk verklaard omdat haar ouders en haar broers en zussen voor haar geboorte al in Polen internationale bescherming hadden gekregen. De Duitse autoriteiten zijn daarom van oordeel dat krachtens verordening nr. 604/2013 tot vaststelling van de criteria en instrumenten om te bepalen welke lidstaat verantwoordelijk is voor de behandeling van een verzoek om internationale bescherming dat door een onderdaan van een derde land of een staatloze bij een van de lidstaten wordt ingediend (hierna: 'Dublin III'), Polen verantwoordelijk is voor de behandeling van dat verzoek. De persoon die om internationale bescherming verzoekt, stelt een rechtsvordering in. De aangezochte rechter legt het Hof prejudiciële vragen voor.

Het Hof wijst er eerst en vooral op dat krachtens de Dublin-III-verordening, in een situatie zoals in het hoofdgeding, de lidstaat die de internationale bescherming aan een deel van de familie heeft verleend enkel verantwoordelijk is voor de behandeling van het verzoek indien de betrokkenen daarvoor schriftelijk de wens hebben uitgedrukt. Het Hof voegt toe dat die voorwaarde niet terzijde kan worden geschoven omdat de familie de lidstaat heeft verlaten en illegaal de lidstaat is binnengekomen waarin de minderjarige haar

eigen verzoek om internationale bescherming heeft ingediend. In tegenstelling tot wat werd verdedigd door het Koninkrijk België verduidelijkt het Hof bovendien dat het volgens richtlijn 2013/32/EU betreffende gemeenschappelijke procedures voor de toekenning en intrekking van de internationale bescherming evenmin is toegestaan om een verzoek om internationale bescherming dat is ingediend door een minderjarige niet-ontvankelijk te verklaren op de grond dat diens ouders dergelijke bescherming in een andere lidstaat genieten. Het feit dat er reeds bescherming in een andere lidstaat is verleend, is namelijk enkel toegestaan als grond van onontvankelijkheid indien de verzoeker zélf al dergelijke bescherming geniet.

Arrest van het Hof van 1 augustus 2022, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid, C-19/21 (Nederland)

I, minderjarig Egyptisch staatsburger, verzoekt om internationale bescherming in Griekenland en om herenigd te worden met zijn oom (S), die eveneens Egyptisch staatsburger is en rechtmatig in Nederland verblijft. Op grond van verordening nr. 604/2013 tot vaststelling van de criteria en instrumenten om te bepalen welke lidstaat verantwoordelijk is voor de behandeling van een verzoek om internationale bescherming dat door een onderdaan van een derde land of een staatloze bij een van de lidstaten wordt ingediend (hierna: 'Dublin III-verordening') verzoeken de Griekse autoriteiten aan Nederland om I over te nemen. Dat verzoek wordt afgewezen omdat de identiteit van I, en daarmee zijn gestelde familieband met S, niet kon worden vastgesteld. I en S dienen een bezwaarschrift in tegen dat besluit, dat de Nederlandse autoriteiten eveneens afwijzen. Daarop wenden I en S zich tot het Nederlandse gerecht. De aangezochte rechter vraagt het Hof of I en S beiden het recht hebben om een beroep in te stellen bij een rechterlijke instantie.

In tegenstelling tot het standpunt dat het Koninkrijk België verdedigde, is het Hof van mening dat de niet-begeleide minderjarige op basis van de Dublin III-verordening, in samenhang gelezen met het Handvest, het recht heeft om bij een rechterlijke instantie een beroep in te stellen tegen het besluit om zijn overname te weigeren. Het Hof is van oordeel dat de verordening in een letterlijke zin de verzoeker om internationale bescherming enkel een recht van beroep lijkt toe te kennen als hij een overdrachtsbesluit wil aanvechten, maar dat ze weliswaar niet uitsluit dat dat recht van beroep ook wordt toegekend aan een niet-begeleide minderjarige die het besluit om zijn overnameverzoek te weigeren, wil aanvechten. Het

Hof brengt enerzijds in herinnering dat de regels van afgeleid Unierecht moeten worden uitgelegd en toegepast met inachtneming van de grondrechten, en anderzijds dat de rechterlijke bescherming van een niet-begeleide minderjarige verzoeker er niet van mag afhangen of er jegens hem een overdrachtsbesluit is genomen door de verzoekende lidstaat, dan wel een besluit door de aangezochte lidstaat waarmee het verzoek tot overname wordt afgewezen. Voor de familieleden van die minderjarige geldt echter niet hetzelfde, zij hebben geen enkel recht op beroep.

Arrest van het Hof van 1 augustus 2022, Ministero dell'Interno, C-422/21 (Italië)

TO, die in Italië om internationale bescherming verzoekt, beschikt over materiële opvangvoorzieningen die in de nationale wetgeving zijn vastgesteld en wordt in een opvangcentrum ondergebracht. Nadat hij een spoorwegaarbeider en twee agenten van de gemeentepolitie van Firenze verbaal en fysiek had aangevallen, verliest TO die opvangvoorzieningen. TO gaat daartegen in beroep en wordt in het gelijk gesteld omdat de rechtbank van oordeel is dat de regeling die aan de orde is in strijd is met het Unierecht, zoals uitgelegd door het Hof in zijn arrest Haqbin C-233/18, aangezien die regeling enkel voorziet in een intrekking van de beschikbaar gestelde materiële voorzieningen als enige mogelijke sanctie in feitelijke omstandigheden zoals in het hoofdgeding. Het ministerie van Binnenlandse Zaken stelt daartegen beroep in.

De aangezochte rechter vraagt het Hof hoe artikel 20, lid 4 en 5, van richtlijn 2013/33/EU tot vaststelling van normen voor de opvang van verzoekers om internationale bescherming (hierna: 'richtlijn 2013/33/EU') moet worden uitgelegd.

Het Hof legt eerst uit dat bij gebrek aan een uitdrukkelijke tegengestelde beperking in de bewoordingen van artikel 20 van richtlijn 2013/33/EU en om het nuttig effect van deze bepaling te garanderen het begrip 'bijzonder gewelddadig gedrag' elke gedraging van die aard behelst, ongeacht de plaats ervan (binnen of buiten opvangcentra). Het Hof wijst er voorts op dat de lidstaten inderdaad maatregelen kunnen nemen betreffende de materiële opvangvoorzieningen. Het Hof wijst er vervolgens op dat het, zoals het heeft geoordeeld in zijn arrest Haqbin met de uit artikel 20, lid 5 voortvloeiende verplichting om ervoor te zorgen dat de verzoeker een waardige levensstandaard geniet, onverenigbaar zou zijn dat enkel om een in artikel 20, lid 4, van die richtlijn genoemde reden een sanctie wordt opgelegd waarbij – al was het maar

tijdelijk – alle materiële opvangvoorzieningen of de materiële opvangvoorzieningen met betrekking tot huisvesting, voedsel of kleding worden ingetrokken, aangezien die verzoeker daardoor de mogelijkheid zou worden ontnomen om te voorzien in zijn meest elementaire behoeften, zoals wonen, eten, zich kleden en zich wassen. Het Hof oordeelt ten slotte dat een dergelijke sanctie neerkomt op een schending van het vereiste van evenredigheid, zoals vastgelegd in artikel 20, lid 5, aangezien zelfs de zwaarste sancties die erop gericht zijn de in artikel 20, lid 4, van deze richtlijn bedoelde inbreuken of gedragingen strafrechtelijk te beteugelen, de verzoeker niet de mogelijkheid mogen ontnemen om te voorzien in zijn meest elementaire behoeften. Het Koninkrijk België verdedigde een ander standpunt.

Centre public d'action sociale de Liège (Retrait ou suspension d'une décision de retour) C-825/21 (België, Hof van Cassatie)

Op het moment dat verzoekster in 2014 aankomt in België, dient ze een verzoek om internationale bescherming in. Terwijl dat verzoek nog steeds in behandeling is, dient ze een aanvraag voor een machtiging tot verblijf om medische redenen in. Die aanvraag wordt ontvankelijk verklaard, waardoor ze een sociale bijstandsuitkering krijgt toegekend. Maar omdat haar aanvraag voor een machtiging tot verblijf om medische redenen wordt verworpen, wordt de uitkering evenwel weer ingetrokken. In tussentijd wordt ook haar verzoek om internationale bescherming verworpen. Verzoekster betwist het verlies van haar sociale bijstandsuitkering. Die mocht volgens haar niet worden ingetrokken aangezien ze geen enkel bevel had ontvangen om het grondgebied te verlaten. Naar haar mening was het bevel dat ze in het kader van haar asielprocedure had gekregen, stilzwijgend ingetrokken aangezien ze een attest van immatriculatie had ontvangen naar aanleiding van het besluit om haar aanvraag voor een machtiging tot verblijf om medische redenen ontvankelijk te verklaren.

Het geding voor het arbeidshof van Luik komt tot bij het Hof van Cassatie. Dat acht het nodig om het Hof te vragen of een regeling van een lidstaat die stelt dat, wanneer een onderdaan van een derde land die illegaal verblijft op het grondgebied van die lidstaat terwijl hij wacht op de uitkomst van een aanvraag voor een machtiging tot verblijf op een van de gronden die onder de bepaling in kwestie vallen, verblijfsrecht krijgt omdat die aanvraag ontvankelijk wordt verklaard, de toekenning van dat verblijfsrecht

de stilzwijgende intrekking inhoudt van een terugkeerbesluit dat eerder, nadat zijn verzoek om internationale bescherming was afgewezen, ten aanzien van die onderdaan was vastgesteld, verenigbaar is met artikel 6, vierde lid, van richtlijn 2008/115 over gemeenschappelijke normen en procedures in de lidstaten voor de terugkeer van onderdanen van derde landen die illegaal op hun grondgebied verblijven (hierna richtlijn 2008/115).

Het Hof begint met het ontvankelijk verklaren van de vraag. Zo gaat het niet mee in de argumentatie van het Koninkrijk België, dat aanvoert dat de vraag irrelevant was aangezien, in tegenstelling tot wat de verwijzende rechter had gesteld, het attest van immatriculatie dat was afgegeven aan de verzoekster, haar geen verblijfsrecht verleende en geen intrekking van het bevel om het grondgebied te verlaten met zich meebracht. Het Hof is van mening dat de nationale rechter die elementen moet onderzoeken.

In tegenstelling tot het standpunt dat het Koninkrijk België verdedigt, stelt het Hof vervolgens vast dat de gestelde vraag rijst in het kader van een geding over de indiening, door een onderdaan van een derde land die illegaal op het grondgebied van een lidstaat verblijft, van een aanvraag voor een machtiging tot verblijf in schrijnende gevallen, om humanitaire redenen of om andere redenen, in de zin van artikel 6, lid 4, van richtlijn 2008/115, nadat zijn verzoek om internationale bescherming is afgewezen. Het stelt dus dat de derde en laatste zin van die bepaling de lidstaten, wanneer ze beslissen een dergelijke derdelander een zelfstandige verblijfsvergunning of een andere vorm van toestemming tot verblijf te geven, uitdrukkelijk toelaat te bepalen dat de verlening van een dergelijke verblijfsvergunning de intrekking van een eerder jegens laatstgenoemde genomen terugkeerbesluit met zich meebrengt. Bijgevolg moet op de gestelde vraag worden geantwoord dat artikel 6, vierde lid, van richtlijn 2008/115 aldus moet worden uitgelegd dat het zich niet verzet tegen een regeling van een lidstaat die stelt dat, wanneer een onderdaan van een derde land die illegaal verblijft op het grondgebied van die lidstaat terwijl hij wacht op de uitkomst van een aanvraag voor een machtiging tot verblijf op een van de gronden die onder de bepaling in kwestie vallen, verblijfsrecht krijgt omdat die aanvraag ontvankelijk wordt verklaard, de toekenning van dat verblijfsrecht de stilzwijgende intrekking inhoudt van een terugkeerbesluit dat eerder, nadat zijn verzoek om internationale bescherming was afgewezen, ten aanzien van die onderdaan was vastgesteld.

Arrest van het Hof van 18 november 2022, Belgische Staat, C-230/21 (België, Raad voor Vreemdelingenbetwistingen)

Hoewel de dochter van X minderjarig was, is ze in Libanon getrouwd met YB, die in België over een geldig verblijfstitel beschikt. Toen ze in België aankwam, werd ze beschouwd als een niet-begeleide minderjarige vluchteling. De Dienst Vreemdelingenzaken weigerde de Libanese huwelijksakte te erkennen op grond dat die akte een kindhuwelijk betrof, wat wordt beschouwd als onverenigbaar met de openbare orde. De dochter van X diende een verzoek om internationale bescherming in en werd als vluchteling erkend. X, die de Palestijnse nationaliteit bezit, vroeg bij de Belgische vertegenwoordiging in Beiroet (Libanon) enerzijds een visum om gezinshereniging aan om zich bij zijn minderjarige dochter te voegen en anderzijds humanitaire visa voor zijn minderjarige zonen, Y en Z. Die aanvragen werden afgewezen op grond dat het kerngezin bestaat uit de echtgenoten en de ongehuwde minderjarige kinderen en dat de dochter van X, wier huwelijk geldig was in het land van oorsprong, dus niet meer tot het kerngezin van haar ouders behoorde.

X stelde beroep in tegen deze beslissing. De aangezochte rechter wenste van het Hof te vernemen of het huwelijk een minderjarige vluchteling belemmert om te worden beschouwd als een 'niet-begeleide minderjarige' en om het recht op gezinshereniging met haar bloedverwant te genieten, overeenkomstig de bepalingen van richtlijn 2003/86/EG inzake het recht op gezinshereniging (hierna 'richtlijn 2003/86'). Deze richtlijn vermeldt immers niets over de huwelijkse staat van de 'niet-begeleide minderjarige'.

Het Hof herinnert er allereerst aan dat de definitie van de uitdrukking 'niet-begeleide minderjarige' twee voorwaarden stelt, namelijk dat de betrokkene 'minderjarig' en 'niet-begeleid' is, en dat ze niet verwijst naar de burgerlijke staat van de betrokkene. Wat daarentegen het kader betreft waarin het artikel van

richtlijn 2003/86 inzake gezinshereniging met bloedverwanten van de eerste graad in rechtstreekse opgaande lijn past, benadrukt het Hof dat het bepalingen bevat waarin het uitdrukkelijk gaat over situaties waarin de matrimoniaire status van de minderjarige telt. Het Hof merkt evenwel op dat de EU-wetgever een voorwaarde heeft gesteld met betrekking tot de burgerlijke staat van minderjarige kinderen van een herenigende ouder, maar niet met betrekking tot die van een herenigende niet-begeleide minderjarige vluchteling. Het Hof voegt eraan toe dat richtlijn 2003/86 als opzet heeft de gezinshereniging van een alleenstaande minderjarige vluchteling met bloedverwanten van de eerste graad in rechtstreekse opgaande lijn te vergemakkelijken. Anders dan het standpunt dat het Koninkrijk België had ingenomen, oordeelt het Hof bijgevolg dat die omstandigheden aantonen dat de EU-wetgever de gezinshereniging niet wil beperken tot ongehuwde niet-begeleide minderjarige vluchtelingen.

Asiel en migratie – Aanhangige zaken waarin België tussenkومت

2021

- [C-614/21](#)
- [C-663/21](#)
- [C-711&712/21](#) (Belgische zaak)

2022

- [C-8/22](#) (Belgische zaak)
- [C-125/22](#)
- [C-294/22](#)
- [C-374/22](#) (Belgische zaak)
- [C-392/22](#)
- [C-608/22](#)
- [C-614/22](#) (Belgische zaak)
- [C-753/22](#)

2023

- [C-14/23](#) (Belgische zaak)

Justitiële samenwerking in strafzaken

Justitiële samenwerking in strafzaken – Aanhangige zaken waarin België tussenkomt

2021

• /

2022

• /

2023

• /

Justitiële samenwerking in burgerlijke zaken

[Arrest van het Hof van 20 oktober 2022, Ekofrukt, C-362/21 \(Bulgarije\)](#)

In het kader van een btw-controle in Bulgarije zijn alle documenten die de onderneming Ekofrukt van de belastingdienst heeft ontvangen, opgesteld in de vorm van elektronische documenten die zijn ondertekend door middel van elektronische handtekeningen. Om de geldigheid van de documenten te betwisten, stelt Ekofrukt beroep in rechte in, met het betoog dat niets erop wees dat het enerzijds elektronische documenten waren waarop elektronische handtekeningen waren aangebracht en dat er anderzijds geen sprake was van een 'gekwalificeerde elektronische handtekening'. De verwijzende rechter meent het Hof enkele vragen te moeten stellen in het licht van verordening 910/2014 betreffende elektronische identificatie en

vertrouwensdiensten voor elektronische transacties in de interne markt en tot intrekking van richtlijn 1999/93/EG (hierna verordening 910/2014).

Net als het Koninkrijk België meent het Hof in eerste instantie dat artikel 25 van verordening 910/2014 aldus moet worden uitgelegd dat het er niet aan in de weg staat dat een in de vorm van een elektronisch document vastgesteld besluit van een bestuursorgaan nietig wordt verklaard wanneer het is ondertekend met een elektronische handtekening die niet voldoet aan de eisen van deze verordening om te worden beschouwd als een 'gekwalificeerde elektronische handtekening' in de zin van artikel 3, punt 12, ervan, mits de nietigheid van dat besluit niet wordt vastgesteld op de enkele grond dat de handtekening in elektronische vorm is aangemaakt.

In tweede instantie merkt het Hof op dat artikel 3, punt 12, van verordening 910/2014 aldus moet worden uitgelegd dat het ontbreken van een 'gekwalificeerd certificaat voor elektronische handtekeningen' in de zin van artikel 3, punt 15, van deze verordening volstaat om aan te tonen dat een elektronische handtekening geen 'gekwalificeerde elektronische handtekening' is in de zin van dat artikel 3, punt 12, waarbij de eventuele kwalificatie ervan als 'beroepsmatige elektronische handtekening' in dit verband irrelevant is. **Het Koninkrijk België had ook argumenten in die zin aangevoerd.**

In tegenstelling tot het standpunt dat het Koninkrijk België is toegedaan, stelt het Hof vervolgens vast dat verordening 910/2014 aldus moet worden uitgelegd dat de vermelding van een elektronische handtekening in het door de verlener van vertrouwensdiensten afgegeven certificaat niet volstaat opdat deze handtekening voldoet aan de in deze verordening gestelde eisen om te worden beschouwd als een 'gekwalificeerde elektronische handtekening' in de zin van artikel 3, punt 12. Wanneer een dergelijke kwalificatie in het kader van een gerechtelijke procedure wordt betwist, moet de nationale rechter nagaan of alle cumulatieve voorwaarden van artikel 3, punt 12, zijn vervuld. Daardoor is hij met name verplicht te onderzoeken of aan de voorwaarden van artikel 26 en bijlage I bij dezelfde verordening is voldaan.

Tot slot oordeelt het Hof dat artikel 3, punt 12, en bijlage I bij verordening 910/2014 aldus moeten worden uitgelegd dat bij de toetsing of een gekwalificeerde elektronische handtekening in overeenstemming is met de eisen van die bijlage, de omstandigheid dat de namen van de ondertekenaar, die gewoonlijk in het cyrillische alfabet worden geschreven, zijn omgezet in het Latijnse alfabet, er zich niet tegen verzet dat die handtekening wordt aangemerkt als een 'gekwalificeerde elektronische handtekening', voor zover die handtekening op unieke wijze aan de ondertekenaar is verbonden en het mogelijk maakt de ondertekenaar te identificeren. Dat moet de verwijzende rechter nagaan. **Voor het Koninkrijk België valt deze kwestie onder het nationale recht.**

Arrest van het Hof van 24 november 2022, Tilman, C-358/21 (België, Hof van Cassatie)

Naar aanleiding van een conflict tussen de vennootschappen Tilman, met zetel in België, en Unilever, met zetel in Zwitserland, rijst de vraag welk gerecht bevoegd is om uitspraak te doen in dit geschil. De overeenkomst tussen beiden stelt dat ze, behoudens andersluidende bepalingen, wordt beheerst door de algemene voorwaarden voor de aankoop van producten van Unilever. De algemene voorwaarden, die op een website kunnen worden geraadpleegd en gedownload via een in die overeenkomst opgenomen hyperlink, bepalen dat elke contractpartij „zich onherroepelijk [zouden] onderwerpen aan de uitsluitende rechtsmacht van de Engelse rechtbanken voor de beslechting van elk geschil dat direct of indirect uit de overeenkomst zou kunnen voortvloeien”.

Wanneer het geschil uiteindelijk aanhangig wordt gemaakt bij het Belgische Hof van Cassatie, acht dat het noodzakelijk de prejudiciële vraag te stellen of artikel 23, lid 1, onder a), en lid 2, van het verdrag betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (hierna het 'Lugano II'-verdrag) aldus moet worden uitgelegd dat een forumkeuzebeding rechtsgeldig is gesloten wanneer het is opgenomen in dergelijke algemene voorwaarden, zonder dat de partij aan wie dat beding wordt tegengeworpen, is uitgenodigd om de algemene voorwaarden te aanvaarden door het aanvinken van een vakje op de genoemde website.

Het Hof stelt allereerst dat wanneer de algemene voorwaarden waarin het forumkeuzebeding is opgenomen niet rechtstreeks bij de overeenkomst zijn gevoegd, dat beding alsnog is geoorloofd indien in de tekst zelf van de overeenkomst, die beide partijen hebben gesloten, uitdrukkelijk wordt verwezen naar de algemene voorwaarden die het beding bevatten. Vervolgens stelt het vast dat het evenwel aan de nationale rechter is om na te gaan of de algemene voorwaarden daadwerkelijk zijn meegedeeld aan die contractpartij, eventueel via een hyperlink. Het voegt toe dat wanneer het voortdurende contractuele betrekkingen tussen commerciële ondernemingen betreft, de vereisten op het gebied van consumentenbescherming voor kopers niet in aanmerking kunnen worden genomen.

Het Hof besluit dat artikel 23, leden 1 en 2, van het Lugano II-Verdrag aldus moet worden uitgelegd dat een forumkeuzebeding rechtsgeldig is gesloten wanneer het is opgenomen in de algemene

voorwaarden waarnaar in de schriftelijk gesloten overeenkomst wordt verwezen door vermelding van de hyperlink naar een website waar van deze algemene voorwaarden, vóór de ondertekening van die overeenkomst, kennis kan worden genomen en waar deze kunnen worden gedownload en afgedrukt, zonder dat de partij aan wie deze clause wordt tegengeworpen, is uitgenodigd om de algemene voorwaarden te aanvaarden door het aanvinken van een vakje op die website.

Hoewel deze prejudiciële vraag afkomstig was van een Belgisch hof, is het Koninkrijk België niet tussenbeide gekomen in dit geschil omdat het particulieren betrof.

Justitiële samenwerking in burgerlijke zaken – Aanhangige zaken waarin België tussenkomt

2021

- [C-291/21](#) (Belgische zaak)

2022

- [C-394/22](#) (Belgische zaak)
- [C-650/22](#) (Belgische zaak)

2023

- /

FISCALITEIT

Arrest van 24 februari 2022, Pharmacie populaire – La Sauvegarde C-52 & 53/21 (België, Hof van Beroep Luik)

Pharmacie Populaire en Pharma Santé zijn twee in België gevestigde vennootschappen die LAD Sàrl, een vennootschap naar Luxemburgs recht, bij overeenkomst opdracht hebben gegeven tot het verrichten van geneesmiddelentransporten. De verzoeksters hadden voor deze kosten niet de bedoelde individuele fiches en samenvattende opgaven opgesteld. Daardoor besloot de Belgische belastingdienst om de betrokken bedragen te onderwerpen aan de afzonderlijke aanslag. Hiertegen hebben de Belgische vennootschappen beroep ingesteld.

De verwijzende rechter heeft opgemerkt dat de Belgische belastingdiensten een praktijk die bekendstaat als administratieve tolerantie toepassen, waardoor belastingplichtigen die in België gevestigd zijn, vrijgesteld zijn van de verplichting om

dergelijke individuele fiches en samenvattende opgaven over te leggen. Deze vrijstelling is echter niet van toepassing op vennootschappen die hun zetel in een andere lidstaat hebben en in België niet over een vaste inrichting beschikken. Dit houdt dus een extra administratieve last in voor niet-ingezeten vennootschappen waardoor grensoverschrijdende dienst minder aantrekkelijk zouden zijn. De verwijzende rechter vraagt zich af of deze regeling een schending inhoudt van de vrijheid van dienstverrichting, zoals beschreven in artikel 56 VWEU.

Het Koninkrijk België is van mening dat deze regeling gerechtvaardigd is door de noodzaak om de doeltreffendheid van de belastingcontroles te waarborgen.

Het Hof merkt op dat de regels inzake bedrijfsboekhouding en btw binnen de EU zijn geharmoniseerd, zodat in andere lidstaten gevestigde dienstverrichters en in België gevestigde dienstverrichters onderworpen zijn aan vergelijkbare verplichtingen.

Voorts oordeelt het Hof dat volgens richtlijn 77/799/EEG en richtlijn 2011/16/EU betreffende de administratieve samenwerking op het gebied van de belastingen en tot intrekking van Richtlijn 77/799/EEG, reeds de mogelijkheid gaf aan belastingautoriteiten van de lidstaten om fiscale informatie op te vragen bij de belastingautoriteiten van andere lidstaten om onderling dergelijke informatie uit te wisselen. Deze richtlijnen voorzien echter niet in de verplichting om gegevens spontaan en automatisch uit te wisselen. Tenslotte is het Hof van mening dat België het evenredigheidsbeginsel heeft geschonden. Een sanctie waarbij de belasting wordt verhoogd met een bedrag van 50% of zelfs 100% van de waarde van de betrokken diensten gaat verder dan nodig is om de doeltreffendheid van de belastingcontroles te waarborgen.

Het Hof concludeert dus dat betrokken Belgische regeling een schending inhoudt van artikel 56 VWEU en volgt dus niet het standpunt dat door het Koninkrijk België werd verdedigd.

Arrest van 22 september 2022, The Escape Center, C-330/21 (België, rechtbank van eerste aanleg Gent)

De Belgische vennootschap The Escape Center baat een fitnesscentrum uit waar haar klanten alleen of onder begeleiding de toestellen kunnen gebruiken. Ze biedt ook individuele training of training in groep aan. Artikel 98, lid 2, van de btw-richtlijn (2006/112) iuncto punt 14 van bijlage III staat de lidstaten toe een verlaagd btw-tarief toe te passen op het recht gebruik te maken van sportaccommodaties. In België is de belastingpraktijk voor fitnesscentra niet uniform. Er wordt immers ofwel een normaal btw-tarief van 21% toegepast voor alle activiteiten ofwel wordt een verlaagd btw-tarief geaccepteerd, maar enkel voor diensten zonder begeleiding of training.

De vennootschap The Escape Center is van mening dat het in aanmerking komt voor een verlaagd btw-tarief voor al haar activiteiten en betwist voor de rechtbank de weigering van de Belgische belastingautoriteit om die verlaging toe te kennen.

De verwijzende rechter zoekt het Hof aan met de vraag of een verlaagd btw-tarief kan worden toegestaan zowel voor de toegang tot een fitnesscentrum en het recht gebruik te maken van sportaccommodaties als voor het gebruik van die accommodaties met individuele begeleiding of begeleiding in groep. Het Hof oordeelt dat dat wel degelijk het geval is.

Het Hof herinnert eraan dat punt 14 van de vernoemde bijlage III betrekking heeft op alle diensten

die verband houden met het gebruik van die sportaccommodaties en die noodzakelijk zijn voor de beoefening van sport en lichamelijke opvoeding. Hoewel de toegang en het gebruik van de sportaccommodaties alsook de begeleiding van nieuwe klanten voor het Hof zonder enige twijfel onder die categorie vallen wat betreft de gepersonaliseerde begeleiding en groepslessen die The Escape Center aanbiedt, moet de verwijzende rechter nagaan of al die activiteiten één enkele prestatie vormen. Het Hof herinnert eraan dat diensten die verband houden met de beoefening van sport en lichamelijke opvoeding, zoveel mogelijk als één geheel moeten worden beschouwd en dat het oordeel van de verwijzende rechter rekening moet houden met alle omstandigheden waarin de activiteiten plaatsvinden. Het Hof geeft de verwijzende rechter tevens de taak om te bepalen of de persoonlijke begeleiding en de groepslessen waarop de toegang tot het fitnesscentrum recht geeft, aanvullende diensten zijn bij de toegang en bij het gebruik van de sportaccommodaties van dat centrum. Er mee rekening houdend dat bepaalde activiteiten die in fitnesscentra worden beoefend begeleiding vereisen of enkel tijdens een groepsles kunnen worden beoefend, is het Hof van oordeel dat de toegang tot het fitnesscentrum, alsook de begeleiding en de groepslessen waarop die toegang recht geeft, een enkele prestatie lijken te vormen. Aangezien bij de verschillende formules die The Escape Center aanbiedt geen onderscheid wordt gemaakt tussen het type toestel dat wordt gebruikt of het al dan niet deelnemen aan groepslessen, wordt door het Hof beschouwd als een extra indicatie dat er sprake is van één enkele prestatie.

Het Koninkrijk België nam een tegengesteld standpunt in.

Arrest van 20 oktober 2022, Allianz Benelux, C-295/21 (België, Hof van Beroep Brussel)

Allianz Benelux heeft verschillende vennootschappen overgenomen. Deze overgenomen vennootschappen beschikten over overschotten aan definitief belaste inkomsten (hierna: DBI). Allianz Benelux heeft deze DBI-overschotten overgedragen naar de volgende boekjaren. Deze overdracht werd door de Belgische belastingdienst afgewezen bij gebrek aan een wettelijke bepaling. Een gedeeltelijke overdracht van deze overschotten werd wel toegestaan op grond van artikel 206 § 2 WIB 92 waarin verliezen aftrekbaar zijn.

Tegen deze beslissing stapte Allianz Benelux naar de rechter met als argumenten dat wanneer de overdraagbare DBI van een overgenomen vennootschap

niet volledig op de overnemende vennootschap mogen overgaan, dit volgens haar tot belastingheffing over deze inkomsten leidt, een schending inhoudt van artikel 4, lid 1, van richtlijn 90/435 betreffende de gemeenschappelijke fiscale regeling voor moedermaatschappijen en dochterondernemingen uit verschillende lidstaten en het principe van de fiscale neutraliteit niet eerbiedigt.

Het Hof brengt in herinnering dat artikel 4, lid 1, van richtlijn 90/435 bepaalt dat wanneer een moedermaatschappij uitgekeerde winst van een dochteronderneming ontvangt, de lidstaat van de moedermaatschappij zich ofwel moet onthouden van het belasten van deze winst, ofwel de winst moet belasten, maar in dat geval de moedermaatschappij moet toestaan van de verschuldigde belasting het gedeelte van de belasting dat betrekking heeft op die winst en betaald is door de dochteronderneming af te trekken.

Vervolgens verduidelijkt het Hof ook artikel 4, lid 1, van richtlijn 90/435 niet voorziet dat bij fusies DBI-overschotten onvoorwaardelijk mogen worden overgedragen van de overgenomen naar de overnemende vennootschap en dat de Belgische DBI-regeling niet leidt tot een directe of indirecte belasting van de ontvangen dividenden die onverenigbaar is met artikel 4, lid 1, van richtlijn 90/435.

Wat de fiscale neutraliteit betreft, moet er een vergelijking worden gemaakt tussen de situatie waarin bij een fusie door overneming op de overdracht van verliezen en op de overdracht van DBI-overschotten dezelfde verhoudingsgewijze beperking wordt toegepast en de situatie waarin de betrokken lidstaat zonder meer gebruik zou hebben gemaakt van een vrijstellingsmethode waarbij dividenden niet in de belastinggrondslag worden betrokken. Uit deze vergelijking blijkt dat de verhoudingsgewijze beperking die zowel geldt voor de overdracht van DBI-overschotten als voor de overdracht van verliezen geen zwaardere belasting tot gevolg heeft. Het principe van de fiscale neutraliteit werd dus gerespecteerd. Het Koninkrijk België verdedigde hetzelfde standpunt in zijn schriftelijke opmerkingen.

[Arrest van 10 november 2022, VP Capital, C-414/21, \(België, Hof van Cassatie\)](#)

VP Capital is een vennootschap met statutaire zetel in Luxemburg, die haar waardeverminderingen in mindering heeft gebracht op het fiscaal resultaat in Luxemburg. Op die manier zijn haar overdraagbare verliezen toegenomen. In 2009 verhuisde VP Capital haar zetel naar België en is ze een vennootschap naar Belgisch recht geworden. Na deze

zetelverplaatsing heeft VP Capital een deel van deze waardeverminderingen teruggenomen, in de veronderstelling dat deze terugname vrijgesteld was van belastingen. België was van mening dat deze terugname wel belast moest worden omdat deze terugname niet op een afzonderlijke rekening van het passief werd geboekt.

Het Hof moest zich uitspreken of deze Belgische regelgeving strijdig was met de vrijheid van vestiging, opgenomen in artikel 49 van het VWEU.

In het arrest herhaalt het Hof het principe dat artikel 49 VWEU niet verplicht dat een zetelverplaatsing fiscaal neutraal is. De vrijheid van vestiging leidt er niet toe dat een lidstaat verplicht is om zijn belastingregeling af te stemmen op die van andere lidstaten en dat alle verschillen als gevolg van de nationale belastingregelingen moeten verdwijnen. Er moet ook rekening gehouden worden met het nagestreefde doel van een nationale bepaling.

Een vennootschap die haar zetel verplaatst valt onder de fiscale bevoegdheid van 2 lidstaten, namelijk de lidstaat van herkomst voor het tijdvak waarin waardeverminderingen werden geboekt en de lidstaat van ontvangst voor het tijdvak waarin waardes-tijgingen die overeenkomen met de terugname van die waardeverminderingen worden geboekt.

Het Hof bevestigt ook dat een vennootschap die haar zetel naar een andere lidstaat verplaatst en daar vervolgens waardes-tijgingen van die aandelen boekt, zich niet in een vergelijkbare situatie als een vennootschap bevindt die reeds onder de fiscale bevoegdheid van die lidstaat viel in het tijdvak waarin die waardeverminderingen werden geboekt.

VP Capital kon dus in casu de overdraagbare verliezen niet aftrekken van haar belastbare resultaat als gevolg van de door haar gemaakte keuze om haar vrijheid van vestiging uit te oefenen en haar zetel te verplaatsen. De Belgische regelgeving hield dus geen schending in van artikel 49 VWEU. Het Koninkrijk België verdedigde hetzelfde standpunt in zijn schriftelijke opmerkingen.

[Arrest van 8 december 2022, Orde van Vlaamse balies tegen Vlaamse regering, C-694/20 \(België, Grondwettelijk Hof\)](#)

Richtlijn 2011/16/EU betreffende de administratieve samenwerking op het gebied van de belastingen (hierna: richtlijn 2011/16) bepaalt dat alle intermediairs, dus ook advocaat-intermediairs, die betrokken zijn bij mogelijk agressieve grensover-

schrijdende fiscale planningsconstructies verplicht zijn om deze te melden bij de bevoegde belastingautoriteiten. De bedoeling van deze bepaling is om belastingontduiking en -ontwijking aan te pakken. Elke lidstaat kan aan advocaten-intermediairs de ontheffing van de meldingsplicht verlenen, wanneer deze meldingsplicht een inbreuk zou vormen op het beroepsgeheim. De advocaten-intermediairs zijn dan evenwel verplicht om iedere andere intermediair of de betrokken belastingplichtige mee te delen dat ze deze melding niet zelf kunnen verrichten. Het is dan aan de andere intermediair of de belastingplichtige om de fiscale constructie te melden aan de belastingdiensten.

Tegen deze regelgeving heeft de Orde van de Vlaamse balies beroep ingesteld. Volgens de Orde houdt de verplichting om andere intermediairs in kennis te stellen van de meldingsplicht een schending in van hun beroepsgeheim en van artikel 7 van het Handvest van de grondrechten. Dit artikel beschermt het recht op eerbiediging van het privéleven.

Het Hof is van mening dat artikel 7 van het Handvest een specifieke bescherming toekent aan uitwisseling van informatie tussen advocaten en cliënten. Het beroepsgeheim moet heel ruim worden geïnterpreteerd en geldt ook voor juridisch advies.

De in de richtlijn 2011/16 vastgestelde verplichting voor de advocaten-intermediair om andere intermediairs in kennis te stellen van hun meldingsverplichtingen, heeft tot gevolg dat de andere intermediairs op de hoogte worden gebracht van de identiteit van de advocaat-intermediair en van diens beoordeling dat de betrokken fiscale constructie moet worden gemeld. Deze kennisgevingsplicht vormt een inmening in het door artikel 7 van het Handvest gewaarborgde recht op eerbiediging van de communicatie tussen advocaten en hun cliënten.

Het Hof erkent dat richtlijn 2011/16 als doel heeft om belastingontduiking -en ontwijking te voorkomen. Om dit doel te bereiken is het echter niet noodzakelijk dat advocaten-intermediairs deze fiscale constructies verplicht moeten meedelen aan andere intermediairs. Alle (gewone) intermediairs en betrokken belastingplichtigen zijn namelijk ook verplicht om deze constructies te melden aan de belastingautoriteiten. Op die manier is er al voldoende garantie dat de belastingdiensten op de hoogte worden gebracht van het bestaan van deze fiscale constructies.

Met dit arrest volgt het Hof niet het standpunt dat door het Koninkrijk België werd verdedigd in zijn schriftelijke opmerkingen.

Fiscaliteit – Aanhangige zaken waarin België tussenkomt

2021

- /

2022

- [C-232/22](#) (Belgische zaak)
- [C-239/22](#) (Belgische zaak)
- [C-355/22](#) (Belgische zaak)
- [C-623/22](#) (Belgische zaak)
- [C-654/22](#) (Belgische zaak)
- [C-741/22](#) (Belgische zaak)

2023

- [C-73/23](#) (Belgische zaak)
- [C-243/23](#) (Belgische zaak)

Douane-unie

Douane-unie – Aanhangige zaken waarin België tussenkomt

2021

• /

2022

- [C-210/22](#)
- [C-268/22](#) (Belgische zaak)
- [C-719/22](#) (Belgische zaak)

2023

• /

ECOFIN

Economisch en monetair beleid

Arrest van 28 april 2022, SEGEC, C-277/21 (België, Raad van State)

Het SEGEC (secrétariat général de l'enseignement catholique – algemeen secretariaat van het katholiek onderwijs), alsook verschillende andere verenigingen van inrichtende machten en inrichtende machten van het vrij onderwijs van Franstalig België betwisten voor de Raad van State de beslissing van het Instituut voor de Nationale Rekeningen (INR) om de onderwijsinstellingen die deel uitmaken van het

gesubsidieerde vrije netwerk in te delen onder de sector 'overheid' van het ESR 2010 (EU-verordening nr. 549/2013 betreffende het Europees systeem van nationale en regionale rekeningen in de EU).

Die verenigingen, die zijn georganiseerd als privaatrechtelijke personen in de vorm van een vzw, betwisten die indeling. Ze vloeit immers enkel voort uit de redering van het INR dat de overheid zeggenschap over hen heeft, enkel omdat ze voor hun werking overheids-subsidies ontvangen van de Franse Gemeenschap.

Om te kunnen bepalen of die zeggenschap van de overheid op de gesubsidieerde onderwijsinstellingen volstaat om te stellen dat ze kunnen worden ingedeeld onder de sector 'overheid', vraagt de verwijzende rechter eerst en vooral aan het Hof of de regels van de Franse Gemeenschap inzake onderwijsfinanciering kunnen worden beschouwd als 'buitensporige regelgeving', in de zin van het ESR 2010, die het bestaan van zeggenschap door de overheid op de betrokken instellingen aantoont. De verwijzende rechter stelt zich vervolgens vragen over de reikwijdte van het statuut voor onderwijzend personeel van het gesubsidieerd vrij onderwijs, in zover punt 20.15 van bijlage A van het ESR 2010 bepaalt dat de 'algemene regels die van toepassing zijn op alle instellingen die dezelfde activiteit uitoefenen' niet relevant zijn om te oordelen dat 'een eenheid onder zeggenschap van de overheid staat'.

In zijn arrest geeft het Hof aan de verwijzende rechter eerst en vooral de taak om concreet na te gaan of de verschillende rechten en taken die zijn toegekend aan de Franse Gemeenschap voldoende ingrijpend zijn om het algemene beleid of de programma's van gesubsidieerde onderwijsinstellingen vast te stellen doordat zij het mogelijk maken op duurzame en permanente wijze een daadwerkelijke en aanzienlijke invloed uit te oefenen op de vaststelling en verwezen-

lijking van hun doelstellingen, hun activiteiten, hun operationele aspecten, hun strategische richtsnoeren en beleidslijnen die ze voornemens zijn te volgen bij die activiteiten. Indien dat het geval is, dan is de bedoelde regelgeving 'buitensporig' in de zin van het ESR 2010, wat de indeling van die instellingen onder de sector 'overheid' aldus rechtvaardigt.

Overigens oordeelt het Hof dat het statuut van het onderwijzend personeel in het vrij gesubsidieerd onderwijs niet kan worden beschouwd als 'algemene regels die van toepassing zijn op alle instellingen die dezelfde activiteit uitoefenen' in de zin van bijlage A, punt 20.15 van het ESR 2010, in zover dat sommige bepalingen van dat statuut specifiek gelden voor het onderwijzend personeel van dat onderwijsnetwerk.

Het Koninkrijk België heeft in deze zaak geen schriftelijke opmerkingen ingediend.

Economisch en monetair beleid – Aanhangige zaken waarin België tussenkomt

2021	2022	2023
• /	• /	• /

INTERNE MARKT

Vrij verkeer van personen

Vrij verkeer van personen – Aanhangige zaken waarin België tussenkomt

2021	2022	2023
• <u>C-607/21</u> (Belgische zaak)	• <u>C-45/22</u> (Belgische zaak) • <u>C-128/22</u> (Belgische zaak)	• /

Arrest van het Hof van 27 april 2022, Airbnb Ireland, C-674/20 (België, Grondwettelijk Hof)

De Brusselse regelgeving verplicht Airbnb om, op schriftelijk verzoek van de fiscale administratie en op straffe van een administratieve geldboete, “de gegevens van de exploitant en de adresgegevens van de inrichtingen van toeristisch logies, alsook het aantal overnachtingen en het aantal tijdens het voorbije jaar geëxploiteerde eenheden van logies” mee te delen met het oog op het identificeren van de schuldenaars van een gewestbelasting op de inrichtingen van toeristisch logies en hun belastbare inkomsten.

Het Belgische grondwettelijke Hof wilde van het Hof vernemen of deze regelgeving verenigbaar is met het EU-recht.

Het Hof oordeelde dat dit het geval is. Enerzijds is de gewestelijke regeling van fiscale aard en is de regeling om die reden uitgesloten van de werkingssfeer van de richtlijn inzake elektronische handel. Anderzijds is de regeling verenigbaar met de principes van het vrije verkeer van diensten, aangezien deze geldt voor alle verleners van bemiddelingsdiensten op het gebied van onroerend goed, ongeacht hun plaats van vestiging en de wijze waarop zij bemiddelen.

Het Koninkrijk België trad in deze zaak niet op. Het Brussels hoofdstedelijk gewest trad in eigen naam op, als partij in het geding ten gronde.

Arrest van het Hof van 22 december 2022, Airbnb Ireland en Airbnb Payments UK, C-83/21 (Italië)

Italië verplicht beheerders van internetportalen, zoals Airbnb, gegevens inzake huurovereenkomsten aan de belastingadministratie mee te delen op straffe van geldboeten. Italiaanse verhuurders moeten 21 % op de huurprijzen inhouden en deze inhouding doorstorten aan de belastingdienst. Niet-ingezeeten verhuurders moeten hiervoor een fiscaal vertegenwoordiger aanwijzen.

Airbnb kan zich niet in deze wetgeving vinden en stelde hiertegen beroep in, waardoor het Hof werd gevraagd om zich te buigen over de verenigbaarheid met het EU-recht.

Het Hof komt, net zoals het Koninkrijk België, tot het besluit dat de Italiaanse verplichtingen ten aanzien van de doorgifte van gegevens en van de belastingen het beginsel van vrijheid van dienstverrichting niet schenden. De verplichte aanwijzing van een fiscaal vertegenwoordiger, vormt volgens het Hof – in tegenstelling tot het Koninkrijk België - wel een onevenredige beperking van deze fundamentele vrijheid.

Vrijheid van dienstverrichting – Aanhangige zaken waarin België tussenkomt

2021	2022	2023
• /	• <u>C-540/22</u>	• /

Vrijheid van vestiging

Arrest van het Hof van 13 oktober 2022, Herios, C-593/21 (België, Hof van Cassatie)

Herios had een handelsagentuurovereenkomst afgesloten met Poensgen, waardoor Herios over het exclusieve recht beschikte om de producten van Poensgen te verkopen in België, Frankrijk en Luxemburg. De concrete taak om deze producten in deze lidstaten te verhandelen, vertrouwde Herios contractueel toe aan NY.

In 2016 werd de handelsagentuurovereenkomst tussen Herios en Poensgen beëindigd, waardoor ook het contract tussen Herios en NY werd opgezegd. Hierop ontving Herios een uitwinningvergoeding van Poensgen. NY meende dat hij ook recht had op een uitwinningvergoeding voor de klanten die hij Herios had bezorgd, ook al werkte hij ondertussen rechtstreeks als handelsagent voor Poensgen. NY vorderde dan ook een uitwinningvergoeding van Herios.

Deze zaak kwam terecht bij het Hof van Cassatie dat het Hof in Luxemburg vroeg om artikel 17, lid 2, a), van richtlijn 86/653/EEG inzake de coördinatie van de wetgevingen van de lidstaten inzake zelfstandige handelsagenten te verduidelijken. Dit artikel voorziet in de uitbetaling van een uitwinningvergoeding aan de subagent door de principaal indien een handelsovereenkomst wordt beëindigd zodra er een

aantal voorwaarden worden vervuld. Eén van deze voorwaarden verdient volgens het Hof van Cassatie verduidelijking: de transacties met de bestaande klanten moeten de principaal nog aanzienlijke voordelen opleveren.

Het Hof besluit, in tegenstelling tot het Koninkrijk België, op basis van de bewoordingen en de context, dat dit artikel inhoudt dat de uitwinningvergoeding die door de principaal aan de hoofdagent werd uitbetaald op basis van de klanten die door de subagent werden aangebracht, een aanzienlijk voordeel kan vormen voor de hoofdagent. Echter, de betaling van een uitwinningvergoeding aan de subagent kan onbillijk zijn wanneer deze subagent zijn activiteiten voor dezelfde klanten en dezelfde producten voortzet door een rechtstreekse relatie met de hoofdprincipaal aan te gaan. Net zoals het Koninkrijk België, besluit het Hof dat het al dan niet billijke karakter dient te worden beoordeeld door de nationale rechter.

Vrijheid van vestiging – Aanhangige zaken waarin België tussenkomt

2021	2022	2023
• /	• /	• <u>C-230/23</u> (Belgische zaak)

Vrij verkeer van goederen

Vrij verkeer van goederen – Aanhangige zaken waarin België tussenkomt

2021

• /

2022

• /

2023

• /

Vrij verkeer van kapitaal

Vrij verkeer van kapitaal – Aanhangige zaken waarin België tussenkomt

2021

• /

2022

• [C-585/22](#)

2023

• /

CONCURRENTIEVERMOGEN

Mededinging en staatssteun

Arrest van 22 maart 2022, bpost, C-117/20 (België, hof van beroep te Brussel)

In juli 2011 werd bpost, van oudsher aanbieder van postdiensten in België, een geldboete van 2,3 miljoen euro opgelegd door het BIPT, de regelgevende instantie voor de postsector, op grond dat het tariefstelsel voor geadresseerde reclamezendingen en administratieve zendingen dat bpost sinds 2010 toepast, discriminerend is. Bij dit tarievenmodel 'per afzender' worden kwantumkortingen immers niet meer op basis van het totale zendvolume van alle afzenders toegekend aan tussenpersonen, maar uitsluitend op basis van het zendvolume van elk van die afzenders afzonderlijk. Volgens het BIPT leidt dit tot een verschil in behandeling dat tussenpersonen benadeelt ten opzichte van directe klanten.

Na een arrest van het Hof van 11 februari 2015 (C-340/13), dat ontkent dat het tarievenbeleid van bpost een discriminerend karakter heeft, vernietigde het hof van beroep te Brussel bij arrest van 10 maart 2016 het besluit van het BIPT.

Bij besluit van 10 december 2012 legde de Belgische Mededingingsautoriteit bpost tegelijkertijd ook een geldboete van 37 miljoen euro op ten aanzien van hetzelfde tariefstelsel wegens misbruik van machtspositie. Bij deze geldboete werd rekening gehouden met het bedrag van de geldboete die het BIPT eerst had opgelegd.

Na een eerste arrest van het hof van beroep te Brussel, dat dit besluit nietig verklaarde wegens niet-nakoming van het ne-bis-in-idembeginsel en dat werd vernietigd en vervolgens terugverwezen door het Hof van Cassatie, vraagt dit rechtscollege het Hof naar de toepassingsvoorwaarden van het ne-bis-in-idembeginsel in het kader van het mededingingsrecht. In zijn arrest herinnert het Hof om te beginnen aan

de toepassingsvoorwaarden van het voormelde beginsel. Dat strookt met zijn rechtspraak en met het bepaalde in artikel 50 van het Handvest, dat de cumulatie van strafvervolgingen en -sancties voor dezelfde feiten tegenover een en dezelfde persoon verbiedt. Bijgevolg moet er tegelijk sprake zijn van een eerdere definitieve beslissing en moeten beide beslissingen betrekking hebben op dezelfde feiten.

Met betrekking tot dit laatste punt bevestigt het Hof dat de materiële feiten bij dit criterium gelijk moeten zijn, en dus niet alleen maar vergelijkbaar, en dat hun nationaalrechtelijke kwalificatie en het beschermde rechtsgoed irrelevant zijn. Het voegt eraan toe dat deze voorwaarden van kracht zijn, ongeacht het beoogde domein. Tot slot verzoekt het de verwijzende rechter om in het hoofdgeding te onderzoeken of de feiten die aan de grondslag liggen van de sectorprocedure die het BIPT voerde, gelijk zijn aan de feiten die leidden tot de procedure van de Belgische Mededingingsautoriteit. Zo ja, dan zou er op dit punt een beperking zijn van het recht dat door artikel 50 van het Handvest is gewaarborgd.

Het Hof meent evenwel dat een dergelijke beperking zou worden gerechtvaardigd in overeenstemming met de voorwaarden die zijn vastgelegd in artikel 52 van het Handvest, onder voorbehoud van verificatie door de verwijzende rechter. Voor zover het optreden van de twee instanties, die elk een aanvullend rechtsgoed beschermen, wettelijk is bepaald, via duidelijke en nauwkeurige regels met betrekking tot de beoogde handelingen en tot de afstemming tussen instanties, de procedures kort na elkaar zijn gevoerd en de sancties stroken met de ernst van de inbreuken, zou deze cumulatie in overeenstemming zijn met de eisen van het Handvest.

Het Koninkrijk België had een vergelijkbaar standpunt ingenomen.

Arrest van 22 maart 2022, Nordzucker, C-151/20 (Oostenrijk)

Südzucker en Nordzucker zijn twee van de drie ondernemingen die de Duitse suikermarkt domineren. Zij hebben de markt opgesplitst in drie geografische gebieden en deze onder elkaar verdeeld. Agrana Zucker, dochteronderneming van Südzucker, is bovendien de grootste suikerproducent van Oostenrijk.

In 2004 besluiten Nordzucker en Südzucker om elkaar in Duitsland niet te beconcurreren en elkaars geografisch gebied niet te betreden. Wanneer een Slowaakse dochteronderneming van Nordzucker in 2006 overgaat tot suikerleveringen op de Oostenrijkse markt, neemt de verkoopdirecteur van Südzucker contact op met de verkoopdirecteur van zijn concurrent. Hij maakt hem er attent op dat die leveringen gevolgen zouden kunnen hebben op de Duitse markt.

Nadat Nordzucker in het kader van clementieprogramma's de twee nationale mededingingsautoriteiten op de hoogte heeft gesteld van haar deelname aan kartels op de Duitse en de Oostenrijkse markt, besluiten beide autoriteiten om een onderzoek in te stellen. In een besluit uit 2014 stelt de Duitse autoriteit onwettige kartelvorming op de Duitse suikermarkt vast en legt ze Südzucker een boete op van 195 miljoen euro. Daarbij verwijst ze eveneens naar het telefoongesprek over de Oostenrijkse markt uit 2006. Het beroep dat de Oostenrijkse autoriteit instelt tot vaststelling van een inbreuk op artikel 101 VWEU en tot oplegging van twee geldboeten aan Südzucker, wordt verworpen. De Oostenrijkse autoriteit stelt hoger beroep in tegen die beschikking.

In deze procedure vraagt de verwijzende rechter zich af of het beginsel van ne bis in idem, zoals verankerd in artikel 50 van het Handvest, hem ervan weerhoudt rekening te houden met het telefoongesprek uit 2006 en of dat beginsel eveneens van toepassing is in een dergelijke procedure, die is bedoeld om een inbreuk op de mededingingsregels vast te stellen zonder evenwel een geldboete op te leggen, aangezien een van de ondernemingen heeft deelgenomen aan een clementieprogramma.

In zijn arrest herinnert het Hof eraan dat het verbod op cumulatie van vervolgingsmaatregelen en strafrechtelijke sancties, zoals verankerd in artikel 50, van toepassing is als aan twee voorwaarden is voldaan, met name dat er sprake is van een eerdere beslissing die definitief is geworden en dat zowel in de eerdere beslissing als in de latere vervolgingsmaatregelen of beslissingen dezelfde feiten ten laste zijn gelegd. Het verduidelijkt ook dat die dubbele voorwaarde van toepassing is op alle domeinen van het Unie-

recht, dus ook op het mededingingsrecht.

Aangezien de beslissing van de Duitse mededingingsautoriteit die eerdere beslissing is, verzoekt het Hof de verwijzende rechter om na te gaan of die beslissing niet enkel de niet-naleving van artikel 101 VWEU op Duits, maar ook op Oostenrijks grondgebied bestraft. Als dat zo blijkt te zijn, dan is het beginsel van ne bis in idem van toepassing.

Op de vraag of dat beginsel ook van toepassing is in een procedure die louter een inbreuk door Nordzucker vaststelt, zonder een geldboete op te leggen gezien de clementieregeling, antwoordt het Hof bevestigend. Als logisch gevolg van het beginsel van gezag van gewijsde, dat tot doel heeft de rechtszekerheid en de billijkheid te waarborgen, moet het beginsel van ne bis in idem aan iedereen die wordt vervolgd en veroordeeld namelijk de garantie bieden dat hij of zij niet wordt vervolgd voor dezelfde feiten, zelfs al geven de vervolgingsmaatregelen geen aanleiding tot een geldboete.

Het Koninkrijk België verdedigde een soortgelijk standpunt als het Hof in zijn arrest.

Verordening van 21 september 2022, European Food, C-333/19, (België, hof van beroep van Brussel)

Op basis van het bilaterale investeringsverdrag dat Zweden en Roemenië hebben ondertekend, werd in 2013 bij scheidrechterlijke uitspraak een schadevergoeding betaald aan verschillende Zweedse investeerders die in Roemenië wonen. In 2015 werd deze uitspraak aan Roemenië betekend, nadat een Belgische rechterlijke instantie ze had voorzien van een executoriale titel.

Inmiddels legde de Commissie bij besluit vast dat de toekenning van een dergelijke schadevergoeding in deze omstandigheden een vorm van staatssteun is die onverenigbaar is met het Unierecht.

In het kader van de procedure betreffende de tenuitvoerlegging van de scheidrechterlijke uitspraak werd beroep ingesteld bij de verwijzende rechter. Daarbij vroeg hij zich af of het besluit van de Commissie niet in de weg staat aan deze tenuitvoerlegging. Hij vroeg dan ook aan het Hof om dit te verduidelijken.

Toen de investeerders een parallel beroep tot nietigverklaring van het besluit van de Commissie instelden, vernietigde het Hof, dat conclusies trok uit het Achmea-arrest (C-284/16) waarbij het Hof oordeelde dat de arbitragebedingen in de bilaterale investeringsverdragen tussen twee lidstaten in strijd waren met het Unierecht, het arrest van het Gerecht, dat dit besluit nietig verklaart en waartegen hogere voorziening was ingesteld.

In het kader van de prejudiciële verwijzing deed het Hof dan ook uitspraak bij beschikking en haalde het daarbij deze jurisprudentie aan. Het concludeerde dat Roemenië in de specifieke zaak de Unievoorschriften, en dan in het bijzonder de staatssteunvoorschriften, moet naleven, omdat niet alle aspecten van het beding betrekking hebben op de Roemeense pretoetredingsperiode. Aangezien de specifieke scheidsrechterlijke uitspraak onverenigbaar was met het Unierecht, kan ze geen enkel rechtsgevolg hebben en dus niet ten uitvoer worden gelegd met het oog op de betaling van een schadevergoeding. Het is een zaak voor de Commissie en voor private partijen, daarom is het Koninkrijk België niet tussenbeide gekomen in deze procedure.

Mededinging en staatssteun – Aanhangige zaken waarin België tussenkomt

2021

- [C-680/21](#) (Belgische zaak)

2022

- /

2023

- /

Overheidsopdrachten

[Arrest van het Hof van 22 december 2022, Sambre & Biesme, C-383 & 384/21 \(België, Raad van State\)](#)

Een openbare huisvestingsmaatschappij en een gemeente hebben een kaderovereenkomst gesloten op grond waarvan een opdracht voor de verlening van technische bijstand voor de bouw van woningen en andere bijstand voor asbestinventarisatiediensten niet is geplaatst via een aanbestedingsprocedure, maar rechtstreeks is gegund aan een derde entiteit, eveneens een overheidsinstantie.

De autoriteit die door de Waalse regering is belast met het toezicht op openbare huisvestingsmaatschappijen heeft deze overeenkomst nietig verklaard omdat niet was voldaan aan de voorwaarden voor de onderhandse gunning van opdrachten. Hiertegen stelden de twee ondertekenaars van de overeenkomst beroep in, waarop het Hof werd gevraagd naar de interpretatie van richtlijn 2014/24/EU betreffende het plaatsen van overheidsopdrachten (hierna "richtlijn 2014/24").

Ten eerste komt het Hof – in tegenstelling tot het Koninkrijk België - tot de vaststelling dat artikel 12, leden 3 en 4, van richtlijn 2014/24 directe werking

hebben, ook al was deze richtlijn op het ogenblik van de feiten nog niet in het nationale recht omgezet, hoewel de omzettingstermijn reeds was verstreken.

Vervolgens stelt het Hof – net zoals het Koninkrijk België - dat artikel 12, lid 3, van deze richtlijn aldus moet worden uitgelegd dat bij de vaststelling of een aanbestedende dienst samen met andere aanbestedende diensten op de rechtspersoon waaraan de opdracht is gegund toezicht uitoefent zoals op hun eigen diensten, niet wordt voldaan aan het in die bepaling gestelde vereiste dat een aanbestedende dienst is vertegenwoordigd in de besluitvormingsorganen van de gecontroleerde rechtspersoon op grond van het enkele feit dat de vertegenwoordiger van een andere aanbestedende dienst, die ook lid is van de raad van bestuur van de eerste aanbestedende dienst, zitting heeft in de raad van bestuur van de gecontroleerde rechtspersoon.

Tot slot oordeelt het Hof dat artikel 12, lid 4, van richtlijn 2014/24 aldus moet worden geïnterpreteerd dat een overheidsopdracht waarbij aan een aanbestedende dienst taken van algemeen belang worden toevertrouwd die passen in het kader van

samenwerking tussen andere aanbestedende diensten, niet van de werkingssfeer van deze richtlijn is uitgesloten wanneer de aanbestedende dienst waaraan die taken zijn toevertrouwd met de vervulling daarvan geen doelstellingen nastreeft die hij deelt met de andere aanbestedende diensten, maar zich beperkt tot een bijdrage tot de verwezenlijking van doelstellingen die alleen die andere aanbestedende diensten gemeen hebben.

Overheidsopdrachten – Aanhangige zaken waarin België tussenkomt

2021

• /

2022

• /

2023

• /

GEZONDHEIDS- EN CONSUMENTENBESCHERMING

Arrest van 30 juni 2022, C-51/21, Aktiaselts M.V.WOOL (Estland)

In bepaalde voedingsproducten die vervaardigd werden door M.V.WOOL werd er *Listeria monocytogenes* aangetroffen. De Estse autoriteit had bijgevolg M.V.WOOL opgedragen haar activiteiten op te schorten totdat zij had bewezen dat de besmetting was verdwenen. De Estse autoriteit paste een nultolerantie toe.

M.V.WOOL had tegen deze beslissing een beroep ingesteld met als argument dat de nultolerantie niet van toepassing is tegen producten die reeds in de handel waren gebracht, wat in casu het geval was. Voor deze producten ligt de grenswaarde op 100 cfu/g gedurende de houdbaarheidstermijn van het product. Volgens M.V.WOOL werd in haar producten nooit *Listeria monocytogenes* aangetroffen boven die grenswaarde.

De Estse autoriteit beweert dat M.V.WOOL niet heeft kunnen aantonen dat haar producten gedurende de houdbaarheidstermijn aan de grenswaarde voldeden, zodat de nultolerantie van toepassing is, ongeacht of deze producten nog onder de directe controle van de fabrikant staan of reeds in de handel zijn gebracht.

Uiteindelijk constateerde het Hof de nultolerantie, zoals opgeworpen door de Estse autoriteit, niet van toepassing is op producten die reeds in de handel zijn gebracht. Dit was in casu het geval. Hieruit volgt dus dat artikel 3, lid 1, gelezen in samenhang met bijlage I, hoofdstuk 1, punt 1.2., bij verordening nr. 2073/2005 inzake microbiologische criteria voor levensmiddelen aldus moeten worden uitgelegd dat, wanneer de fabrikant niet tot tevredenheid van de bevoegde autoriteiten kan aantonen dat de levensmiddelen gedurende de hele houdbaarheidstermijn aan de grenswaarde van 100 cfu/g zullen voldoen, de nultolerantie betreffende de aanwezigheid van *Listeria monocytogenes* niet geldt voor levensmiddelen die reeds in de handel zijn gebracht, voor de duur van de houdbaarheidstermijn.

Tenslotte verwijst het Hof nog naar artikel 14, lid 8 van verordening nr. 178/2002 tot vaststelling van de algemene beginselen en voorschriften van de levensmiddelenwetgeving, tot oprichting van een Europese Autoriteit voor voedselveiligheid en tot vaststelling van procedures voor voedselveiligheidsaangelegenheden. Dit artikel bepaalt dat nationale autoriteiten nog steeds de nodige maatregelen kunnen nemen om beperkingen op te leggen aan het in handel brengen van levensmiddelen of om levensmiddelen uit de handel te nemen indien er objectieve redenen zijn om te vermoeden dat deze levensmiddelen onveilig zijn. Het Hof neemt in dit arrest hetzelfde standpunt in als het Koninkrijk België.

Gezondheidsbescherming – Aanhangige zaken waarin België tussenkomt

2021

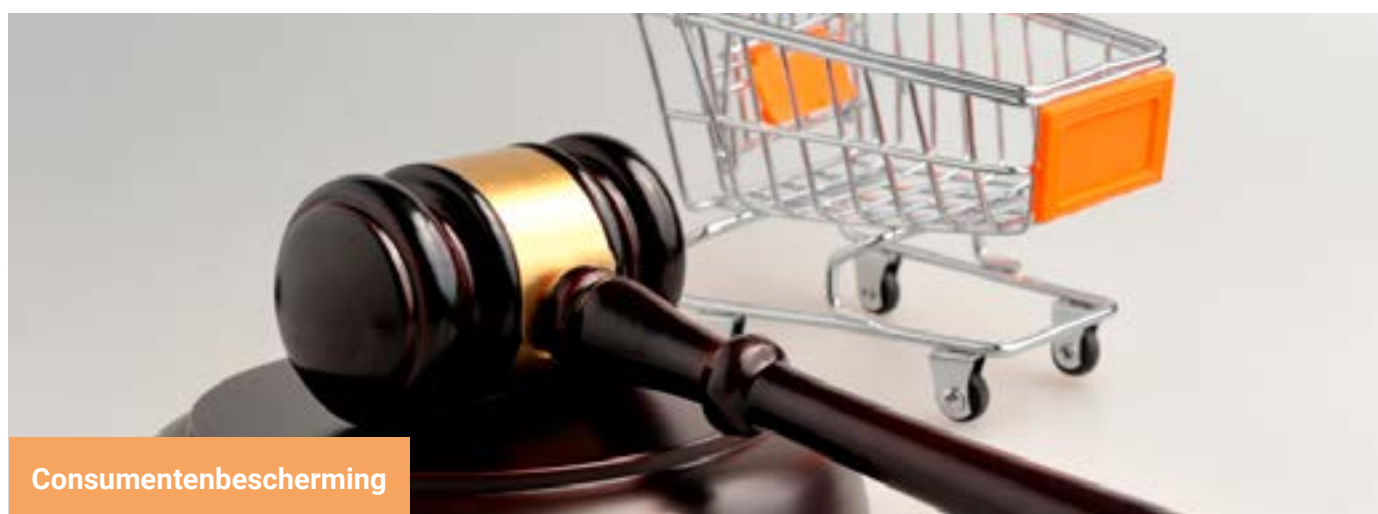
• /

2022

• /

2023

• /

Consumentenbescherming

Consumentenbescherming – Aanhangige zaken waarin België tussenkomt

2021

• [C-407/21](#)

2022

• /

2023

• [C-45/23](#) (Belgische zaak)

Leefmilieu

Arrest van het Hof van 24 februari 2022, Namur-Est Environnement, C-463/20 (België, Raad van State)

In 2008 vraagt Sagrex aan de bevoegde instantie van het Waalse Gewest een omgevingsvergunning aan met het oog op de hervatting van de exploitatie van een steengroeve van meer dan 50 hectare in Bossimé (België) en de aanleg van installaties en bijbehorende voorzieningen, met name langs de Maas. In 2010 komt er een negatief advies alsook een verzoek om gewijzigde plannen en een aanvullende milieueffectenbeoordeling voor het project. In 2016 verzoekt Sagrex om in verband met dit project een afwijking toe te staan van de maatregelen ter bescherming van de dier- en plantensoorten waarin de wet van 12 juli 1973 voorziet. Dat verzoek om afwijking wordt goedgekeurd. De vereniging zonder winst oogmerk Namur-Est Environnement dient bij de Raad van State een verzoek tot nietigverklaring van het afwijkingsbesluit in, waarin zij onder meer aanvoert dat dat besluit valt onder de vergunning van een project in de zin van artikel 1, lid 2, van richtlijn 2011/92 betreffende de milieueffectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten (hierna 'richtlijn 2011/92'), en dat het niet is voorafgegaan door een procedure die voldoet aan de vereisten van artikel 2 en volgende van deze richtlijn. De Raad van State acht het nuttig om het Hof twee prejudiciële vragen te stellen.

Met zijn eerste vraag vraagt de Raad van State of een krachtens artikel 16, lid 1, van richtlijn 92/43/EEG inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna waarbij een opdrachtgever toestemming wordt verleend om af te wijken van de toepasselijke maatregelen inzake de bescherming van de soorten met het oog op het uitvoeren van een project in de zin van artikel 1, lid 2, onder a), van richtlijn 2011/92, onder de vergunningsprocedure

voor dat project in de zin van artikel 1, lid 2, onder c), van die richtlijn valt wanneer het project niet kan worden verwezenlijkt zonder dat de opdrachtgever dat besluit heeft verkregen, en de voor de vergunning van een dergelijk project bevoegde instantie de mogelijkheid behoudt om de milieueffecten ervan strenger te beoordelen dan in dat besluit is gebeurd. **Aangezien het Hof de exceptie van niet-ontvanke-lijkheid van het Koninkrijk België verwerpt wat die kwestie betreft, oordeelt het Hof naar aanleiding van een contextuele interpretatie van de bepalingen van richtlijn 2011/92 dat dat hier het geval is.**

Met zijn tweede vraag, die is gesteld voor het geval dat zijn eerste vraag bevestigend wordt beantwoord, wenst de Raad van State te vernemen of richtlijn 2011/92, met name gelet op de artikelen 6 en 8 ervan, aldus moet worden uitgelegd dat de vaststelling van een voorafgaand besluit waarbij aan een opdrachtgever toestemming wordt verleend om af te wijken van de toepasselijke maatregelen inzake de bescherming van de soorten niet noodzakelijkerwijs hoeft te worden voorafgegaan door inspraak van het publiek, mits die inspraak wordt gewaarborgd vóór de vaststelling van het door de bevoegde instantie te nemen besluit inzake de eventuele vergunning van dat project. Het Hof is, **net zoals het Koninkrijk België**, van oordeel dat het in artikel 6 van richtlijn 2011/92 neergelegde vereiste van inspraak van het publiek in een vroeg stadium van het besluitvormingsproces niet inhoudt dat het voorafgaande besluit betreffende een deel van de milieueffecten van het project waarop een dergelijke inspraak betrekking heeft, moet worden voorafgegaan door een dergelijke inspraak, mits die inspraak reëel is. Dit vereiste impliceert, ten eerste, dat deze inspraak plaatsvindt vóór de vaststelling van het besluit door de voor de vergunning van dit project bevoegde instantie, ten tweede,

dat het publiek op nuttige en volledige wijze een standpunt kan innemen over alle milieueffecten van dat project en, ten derde, dat de voor de vergunning van dergelijk project bevoegde instantie ten volle rekening kan houden met die inspraak.

Arrest van het Hof van 24 november 2022, Belplant, C-658/21 (België, Raad van State)

Nadat de Belgisch-Luxemburgse vereniging van de industrie van plantenbescherming (vzw Belplant) beroep tot nietigverklaring had ingesteld tegen een besluit dat Vlaanderen had vastgesteld, besloot de Raad van State aan het Hof te vragen of artikel 1, lid 1, van richtlijn 2015/1535, betreffende een informatieprocedure op het gebied van technische voorschriften en regels betreffende de diensten van de informatiemaatschappij (hierna 'richtlijn 2015/1535'), gelezen in samenhang met artikel 5 ervan, aldus moet worden uitgelegd dat een nationale regeling die personen zonder een nationale vergunning voor professioneel gebruik verbiedt om op terreinen in particulier gebruik glyfosaathoudende pesticiden te gebruiken, een 'technisch voorschrift' in de zin van eerstgenoemde bepaling vormt, dat volgens de tweede bepaling aan de Commissie moet worden meegedeeld.

Na te hebben opgemerkt dat het bestreden arrest binnen de werkingssfeer van richtlijn 2015/1535 kan vallen, stelde het Hof vast dat een dergelijk verbod geen technisch voorschrift is in de vorm van een 'technische specificatie', noch van een 'regel betreffende de diensten', noch van een 'wettelijke en bestuursrechtelijke bepaling van de lidstaten waarbij de vervaardiging, de invoer, de verhandeling of het

gebruik van een product wordt verboden' in de zin van artikel 1, lid 1, van deze richtlijn.

Vervolgens stelde het vast dat een dergelijk verbod evenwel kan vallen onder de categorie technische voorschriften, die bestaat uit de 'andere eisen' en die wordt gedefinieerd in artikel 1, lid 1, onder d) van richtlijn 2015/1535, mits die nationale regeling de verhandeling van de betrokken producten op significante wijze kan beïnvloeden, waarbij het volgens het Hof aan de verwijzende rechter staat om dit na te gaan. Het leidde eruit af dat in dit geval een nationale regeling die personen zonder een nationale vergunning voor professioneel gebruik verbiedt om op terreinen in particulier gebruik glyfosaathoudende pesticiden te gebruiken, in de zin van artikel 5 van richtlijn 2015/1535 moet worden meegedeeld aan de Commissie.

Ook al kwam de prejudiciële vraag van een Belgische rechtbank, het Koninkrijk België heeft in dit geschil niet geïntervenieerd, aangezien Vlaanderen in eigen naam tussenbeide is gekomen.

Leefmilieu – Aanhangige zaken waarin België tussenkomt

2021

- /

2022

- /

2023

- /

Landbouw en visserij

Arrest van het Hof van 24 maart 2022, Ferme de la Sarte, C-726/20 (Raad van State, België)

Met het oog op zijn opneming in het familie-landbouwbedrijf heeft CT 25,20% van de aandelen van de onderneming Ferme de la Sarte verworven en is hij vervolgens tot bedrijfsleider benoemd. In dat kader heeft CT met zijn vader een overeenkomst tot bedrijfsovername gesloten om de productie van grasrollen voor de aanleg van groendaken te ontwikkelen. Ferme de la Sarte heeft bij het Waalse Gewest een aanvraag om vestigingssteun ingediend voor de overname van een bestaand bedrijf en twee investeringssteunaanvragen voor respectievelijk de bouw van een loods voor de tijdelijke opslag van de grasrollenoogst en de aankoop van een cilindrische maaimachine.

Aangezien die drie aanvragen zijn afgewezen, hebben CT en Ferme de la Sarte tegen die besluiten beroep ingesteld bij het betaalorgaan van Wallonië. Dit orgaan heeft dat beroep verworpen omdat de aangevraagde steun niet tot doel had een landbouwbedrijf over te nemen, maar binnen dat bedrijf een nevenactiviteit, te weten de productie van graszoden of groendaken, te ontwikkelen die niet onder de landbouw valt.

Daarna hebben CT en Ferme de la Sarte bij de Raad van State beroep ingesteld tot nietigverklaring van de litigieuze besluiten, waarbij ze stelden dat graszoden een landbouwproduct zijn dat onder bijlage I bij het VWEU valt. Ze zijn van mening dat artikel 38 VWEU in deze besluiten restrictief wordt uitgelegd, doordat het begrip ‘landbouwproducten’, dat daarin is vervat, wordt beperkt tot de voedingssector, terwijl de ‘levende planten en producten van de bloementeel’ als bedoeld in hoofdstuk 6 van die bijlage, waarnaar artikel 38 VWEU verwijst, niet tot die sector behoren. Gras is een levende plant die tuinbouwwerkzaamheden vereist en voor versiering kan zijn bestemd. Het

Waals Gewest van zijn kant stelt dat gras volgens de informatie op de officiële website van de Europese Commissie is uitgesloten van hoofdstuk 6 van bijlage I bij het VWEU.

De verwijzende rechter wenst van het Hof te vernemen of artikel 17 van verordening 1305/2013 inzake steun voor plattelandsontwikkeling uit het Europees Landbouwfonds voor plattelandsontwikkeling (hierna verordening 1305/2013) moet worden uitgelegd in die zin dat de productie van graszoden of groendaken wordt uitgesloten van zijn werkingssfeer.

In tegenstelling tot het standpunt dat het Koninkrijk België verdedigt, meent het Hof – op basis van de toelichtingen van de gecombineerde nomenclatuur en van de doelstellingen van verordening 1305/2013 – dat het begrip ‘in bijlage I bij het VWEU vermelde landbouwproducten’, dat daarin wordt gehanteerd, ook betrekking heeft op planten die worden gebruikt om groendaken aan te leggen, zoals grasrollen, en dat roerende investeringen die daarop betrekking hebben in aanmerking komen voor steun uit hoofde van de in deze bepaling bedoelde steunmaatregel voor plattelandsontwikkeling.

Landbouw en visserij– Aanhangige zaken waarin België tussenkomt

2021

• /

2022

• /

2023

• C-7/23 (Belgische zaak)

Arrest van 7 april 2022, United Airlines, C-561/20 (België, Nederlandstalige ondernemingsrechtbank Brussel)

Drie luchtreizigers hadden een vlucht geboekt bij Lufthansa van Brussel (België) naar San José (Verenigde Staten), met een tussenlanding in Newark (Verenigde Staten). Beide vluchten waren rechtstreeks aansluitend en werden uitgevoerd door United Airlines. De drie reizigers kwamen meer dan 3 uur later aan op hun eindbestemming dan gepland ten gevolge van een technisch probleem dat zich voordeed op de tweede vlucht. Vervolgens hebben de drie reizigers een schadevergoeding geëist van de luchtvaartmaatschappij, United Airlines, voor de geleden vertraging. De vraag tot schadevergoeding werd ingesteld op basis van de verordening (EG) nr. 261/2004 (verordening over de rechten van luchtreizigers, hierna, verordening nr. 261/2004).

Volgens het Hof vormen rechtstreeks aansluitende vluchten die met één boeking zijn gereserveerd, één geheel, waardoor luchtvaartpassagiers ook recht hebben op compensatie wanneer de vertraging zich voordeed op de tweede vlucht. De toepasselijkheid van de verordening nr. 261/2004 moet worden beoordeeld op basis van de eerste plaats van vertrek en de eindbestemming van die rechtstreeks aansluitende vluchten. Het feit dat de vertraging zich voordeed op de tweede vlucht die werd uitgevoerd buiten het grondgebied van een EU-lidstaat, is dus niet relevant, aangezien de eerste vlucht vertrok vanuit het grondgebied van een lidstaat.

Voorts is het Hof van oordeel dat wanneer een luchtvaartmaatschappij uit een derde land een vlucht uitvoert, een compensatie verschuldigd kan zijn. Volgens het Hof is de maatschappij die, in het kader van haar passagiersvervoersactiviteit, besluit een

specifieke vlucht uit te voeren en daarvan tevens het traject vaststelt, de luchtvaartmaatschappij die deze vlucht uitvoert. Het Hof concludeert dus dat United Airlines een compensatie verschuldigd is ten aanzien van de drie luchtreizigers.

Tenslotte stelt het Hof ook dat verordening nr. 261/2004 geen afbreuk doet aan het beginsel van volledige en uitsluitende soevereiniteit van een staat over zijn eigen luchtruim. Een rechtstreeks aansluitende vlucht valt namelijk binnen de werkingssfeer van de verordening wanneer de passagiers hun reis zijn begonnen vanaf een luchthaven die in een lidstaat is gelegen. Het Hof volgt met dit arrest volledig het standpunt dat het Koninkrijk België heeft verdedigd.

Arrest van 2 juni 2022, Skeyes tegen Ryanair, C-353/20 (België, Ondernemingsrechtbank Hengouwen, afdeling Charleroi)

Naar aanleiding van collectieve acties van een aantal luchtverkeersleiders moest Skeyes in de periode tussen februari en mei 2019 meermaals het Belgisch luchtruim sluiten wegens gebrek aan personeel. Op 16 mei 2019 heeft Ryanair besloten om, ten gevolge van een nieuwe actie van Skeyes, een vordering bij uiterste hoogdringendheid in te dienen met als eis om het Belgisch luchtruim terug te openen. De rechter heeft de vordering van Ryanair op dezelfde dag toegewezen en aan Skeyes een dwangsom van 250.000 EUR opgelegd voor elk uur dat het Belgisch luchtruim wegens de staking tussen 16 mei en 24 mei 2019 gesloten zou blijven. Op 21 juni 2019 heeft Skeyes derdenverzet aangetekend bij de verwijzende rechter met als argument dat Ryanair geen subjectief recht had om een vordering tegen Skeyes in te stellen.

Het Hof moest zich dus uitspreken of artikel 8 van verordening nr. 550/2004 betreffende de verlening van luchtvaartnavigatiediensten in het gemeenschappelijke Europees luchtruim (hierna, verordening nr. 550/2004), aan luchtvaartmaatschappijen het recht toekent om tegen een verlener van luchtverkeersdiensten een doeltreffende voorziening in rechte in te stellen bij nationale rechtbanken.

Het Hof oordeelt dat artikel 8 van verordening nr. 550/2004, gelezen in samenhang met artikel 2, punt 4 van verordening nr. 549/2004 tot vaststelling van het kader voor de totstandbrenging van het gemeenschappelijke Europese luchtruim, en in het licht van artikel 47 van het Handvest moet worden uitgelegd dat luchtvaartmaatschappijen het recht hebben om bij de nationale rechters tegen de verlener van luchtverkeersdiensten een doeltreffende voorziening in rechte in te stellen om zo de niet-nakoming van de op hem rustende dienstverleningsplicht aan rechterlijk toezicht te onderwerpen.

Bij gebreke van Unieregelgeving ter zake, is het een zaak van de interne rechtsorde van de lidstaten om procedureregels die verband houden met die rechtsmiddelen vast te stellen, op voorwaarde dat die regels in situaties die onder Unierecht vallen, niet ongunstiger zijn dan de regels die voor soortgelijke situaties naar nationaal recht gelden en de uitoefening van de door het Unierecht toegekende rechten in de praktijk niet onmogelijk of uiterst moeilijk maken. **Het Hof neemt hiermee hetzelfde standpunt in als het Koninkrijk België.**

Tenslotte oordeelde het Hof dat het recht van luchtvaartmaatschappijen om gebruik te maken van het luchtruim ondergeschikt is aan de vereisten op het gebied van veiligheid. De in verordening nr. 550/2004 bedoelde verlening van luchtverkeersdiensten die samenhangt met de uitoefening van overheidsbevoegdheden valt dus niet onder de mededingingsregels. De regels die betrekking hebben op de rechten en vrijheden van luchtvaartmaatschappijen, zoals het vrij verrichten van diensten en de vrijheid van ondernemerschap, vallen wel onder de mededingingsregels van de Unie.

Het Hof is dus van mening dat de nationale rechter in casu moet nagaan of de mededingingsregels van toepassing zijn op verordening nr. 550/2004. **Het Koninkrijk België verdedigde hetzelfde standpunt.**

Arrest van 16 juni 2022, Haven van Brussel en Brussels Hoofdstedelijk Gewest, C-229/21 (België, Hof van Beroep te Brussel)

Twee koninklijke besluiten van 2004 verplichten Infrabel (beheerder van de spoorweginfrastructuur in België) om uiterlijk op 31 december 2020 de spoorweginstallaties die zich op de locatie Schaarbeek-Vorming in Brussel bevinden te ontmantelen en de locatie te herstellen. Als gevolg van de ontmanteling van de spoorweginstallaties, zou de Haven van Brussel niet meer verbonden zijn met het Belgisch spoorweginet. De Haven van Brussel verzet zich tegen deze ontmanteling en baseert zich hiervoor op de doelstellingen van verordening nr. 1315/2013 betreffende richtsnoeren van de Unie voor de ontwikkeling van het trans-Europees vervoersnetwerk (hierna, verordening nr. 1315/2013). Het Hof van Beroep te Brussel besloot om een prejudiciële vraag te stellen aan het Hof omdat de Nederlandstalige en de Franstalige versies van verordening nr. 1315/2013 verschillend waren.

Het Hof herhaalt het principe dat de ene taalversie van een Unierechtelijke bepaling geen voorrang heeft op een andere taalversie. Bij verschillende taalversies moet er steeds worden gekeken naar de context en doelstelling van de regeling waarvan zij een onderdeel vormt.

Het Hof is van mening dat verordening nr. 1315/2013 voorschrijft dat binnenhavens waar mogelijk moeten worden aangesloten op andere soorten vervoersinfrastructuur en dat er ook onderscheid moet worden gemaakt tussen bestaande infrastructuur en geplande infrastructuur.

Volgens het Hof is de doelstelling van verordening nr. 1315/2013 om het trans-Europees netwerk met alle vervoerswijzen optimaal te integreren en met elkaar te verbinden. Op die manier wordt de efficiëntie verhoogd. Ten tweede moet er ook rekening worden gehouden met de duurzaamheidsvereiste van verordening nr. 1315/2013. Ten derde draagt het behoud van een spoorwegverbinding ook bij tot de beperking van verkeerscongestie op de weg. Ook dit is een doelstelling van verordening nr. 1315/2013.

Het Hof oordeelt dus dat artikel 15, lid 1, van verordening nr. 1315/2013 moet worden uitgelegd dat, wanneer een binnenhaven die deel uitmaakt van het uitgebreid trans-Europees netwerk en over zowel een wegverbinding als een spoorwegverbinding beschikt (zoals de Haven van Brussel), zich, behoudens uitzonderingen, verzet tegen de afschaffing van 1 van die 2 soorten verbindingen. Het gebrek aan onderhoud of de economische exploitatie van de voor deze infrastructuur gebruikte grond, zijn geen uitzonderingen. Met dit arrest volgt het Hof het standpunt dat door het Koninkrijk België werd verdedigd.

Vervoer – Aanhangige zaken waarin België tussenkomt

2021

• /

2022

• [C-286/22](#) (Belgische zaak)

2023

• /

INFORMATIEMAATSCHAPPIJ

Gegevensbescherming

Arrest van 24 februari 2022, C-175/20, SS SIA (Letland)

De Letse belastingautoriteit gelast de vennootschap voor onlineadvertenties SS om aan die autoriteit opnieuw toegang te verlenen tot de chassisnummers van de voertuigen uit de advertenties en tot de telefoonnummers van de verkopers. De autoriteit eist eveneens dat SS haar verschillende gegevens bezorgt over eerder gepubliceerde voertuigadvertenties, meer bepaald de tekst van de advertentie, het automerk en model, het chassisnummer, de prijs en het telefoonnummer van de verkoper.

SS betwist dat verzoek voor de rechtbank wegens niet-naleving van de beginselen van de algemene verordening gegevensbescherming (AVG), in het bijzonder het evenredigheidsbeginsel en het beginsel van minimale gegevensverwerking. In het kader van deze procedure wendt de verwijzende rechter zich tot het Hof met de vraag of de AVG van toepassing is in een situatie waarin een autoriteit een aanbieder van diensten verzoekt om haar gegevens te bezorgen die hij in zijn bezit heeft zodat ze

haar wettelijke opdracht kan vervullen. Als dat het geval is, wenst de verwijzende rechter meer details te ontvangen over de legitieme doelstellingen die een dergelijke gegevensverwerking kunnen rechtvaardigen, alsook de vereiste criteria om de naleving van de geldigheidsvoorwaarden van die verwerking te verifiëren.

Het Hof beschouwt het verzoek van de Letse belastingautoriteit om toegang te krijgen tot de gegevens van de klanten van SS die auto's verkopen als een gegevensverwerking in de zin van de AVG. Aangezien een belastingautoriteit overigens niet onder het begrip 'bevoegde autoriteit' valt met het oog op de voorkoming, het onderzoek, de opsporing en de vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen, zoals bepaald in artikel 2, §2, onder d) van de AVG, zijn de gegevensverwerkingen die ze uitvoert niet uitgesloten van het toepassingsgebied ervan.

Wat de vraag betreft of de gegevensverwerking die de Letse belastingautoriteit verricht, kan afwijken van de vereisten in artikel 5 van de AVG, zelfs zonder dat zulk een afwijking wordt vastgelegd door de natio-

nale wetgeving, antwoordt het Hof dat dat mogelijk is indien de voorwaarden van artikel 23, §1, van de AVG in acht worden genomen. Die bepaling vereist immers een 'wetgevende maatregel' om de rechten en plichten te beperken die in het bijzonder in het voornoemde artikel 5 zijn vastgelegd. Hoewel het Hof van oordeel is dat dat begrip niet noodzakelijk een wetgevingshandeling van het nationale parlement vereist, stelt het dat er in het Unierecht of nationale recht niettemin een duidelijke en nauwkeurige rechtsgrondslag moet zijn waarvan de toepassing voorspelbaar is voor degenen op wie deze van toepassing is en die de omstandigheden en voorwaarden vermeldt waarin een dergelijke beperking van toepassing is.

Wat ten slotte de wettelijkheid betreft van de gegevensverwerkingen in het hoofdgeding herinnert het Hof eraan dat die bewerkingen de algemene in artikel 5 van de AVG neergelegde beginselen en de in de artikelen 12 tot en met 22 van de AVG neergelegde rechten van de betrokkene moeten eerbiedigen. Volgens het Hof verzet de AVG zich niet tegen een verzoek zoals dat van de Letse belastingautoriteit zolang die autoriteit aan de verwijzende rechter meer bepaald het bewijs geeft dat die gegevens noodzakelijk zijn voor de verwezenlijking van de specifieke doelstelling waarvoor ze worden verzameld en dat die verzameling niet langer duurt dan strikt noodzakelijk om de doelstelling te verwezenlijken.

Aangezien het verzoek van de Letse belastingautoriteit in kwestie voor het Koninkrijk België een gegevensverwerking is in de zin van de AVG, moet die verwerking de vereisten eerbiedigen, meer bepaald die in artikel 5. Als er echter geen toelating is bepaald in de nationale wetgeving, dan is een afwijking van artikel 5 van de AVG niet mogelijk behoudens afwijking waarin het Unierecht expliciet voorziet. Ten slotte is een dergelijk verzoek gerechtvaardigd door een legitieme doelstelling, zelfs al beoogt dat verzoek om informatie een ongelimiteerde hoeveelheid gegevens, is er geen beperking in de tijd, is de nagestreefde doelstelling niet nader verklaard en betreft het alle gebruikers die op het betrokken platform een advertentie hebben geplaatst in de rubriek 'personenauto's'.

Arrest van 5 april 2022, Commissioner of the Garda Síochána e.a., C-140/20 (Ierland)

Nadat hij strafrechtelijk wordt veroordeeld tot een levenslange gevangenisstraf wegens moord, tekent GD beroep aan tegen die veroordeling. Hij betwist daarbij de geldigheid van de Ierse wet uit 2011 inzake de bewaring van gegevens, aangezien die in strijd zou zijn met het Unierecht zoals dat wordt uitgelegd in de rechtspraak van het Hof.

Hij stelt ook een civiele procedure in om de ongeldigheid van sommige bepalingen uit de voornoemde wet van 2011 te laten vaststellen, om op die manier de ontvankelijkheid te betwisten van de bewijsstukken die de politie heeft aangevoerd in de strafrechtelijke procedure. Die bepalingen verplichten aanbieders van elektronische-communicatiediensten om alle verkeers- en locatiegegevens van telefoongesprekken te bewaren en ze ter beschikking te stellen van de politie.

De verwijzende rechter vraagt zich enerzijds af of een dergelijke algemene en ongedifferentieerde bewaring van verkeers- en locatiegegevens met als doelende zware criminaliteit te bestrijden, geldig is naar het Unierecht. Anderzijds vraagt hij zich af wat de reikwijdte en werking in de tijd zou zijn van een ongeldigverklaring van de betreffende Ierse wet uit 2011.

In zijn arrest wijst het Hof allereerst op zijn rechtspraak inzake gegevensbewaring, waarbij het bevestigt dat het Unierecht zich verzet tegen nationale wettelijke bepalingen die het mogelijk maken om preventief verkeers- en locatiegegevens met betrekking tot elektronische communicaties algemeen en ongedifferentieerd te bewaren, om zo ernstige strafbare feiten tegen te gaan.

Het onderstreept op die manier het verbod op de opslag van gegevens. Als uitzondering op dat verbod erkent het wel de mogelijkheid om die gegevens te bewaren, wat een inmenging inhoudt in de grondrechten die zijn verankerd in artikelen 7 en 8 van het Handvest. De nationale bepalingen die de reikwijdte van die rechten beperken om strafbare feiten te bestrijden, in overeenstemming met artikel 15 van richtlijn 2002/58/EG betreffende de verwerking van persoonsgegevens en de bescherming van de persoonlijke levenssfeer in de sector elektronische communicatie (hierna richtlijn 2002/58), moeten evenwel noodzakelijk, redelijk en proportioneel zijn ten aanzien van het rechtmatige doel dat ze nastreven.

Welnu, een dermate ernstige inmenging als een preventieve maatregel voor de algemene en ongedifferentieerde bewaring van locatie- en verkeersgegevens blijkt niet noodzakelijk, noch proportioneel om zware criminaliteit en strafbare feiten te bestrijden. Gelet op de ernst van die inmenging en van de ontmoedigende werking die een dergelijke maatregel heeft op de uitoefening van grondrechten zoals de vrijheid van meningsuiting, zou dat erop neerkomen dat de stelselmatige en continue bewaring van die gegevens de regel wordt, wat indruist tegen het stelsel dat met richtlijn 2002/58 is ingevoerd.

Het Hof verduidelijkt nog dat het nastreven van een doelstelling van algemeen belang evenwichtig moet worden afgewogen tegen de grondrechten die op het spel staan, met name door na te gaan of het belang van het verdedigde doel in verhouding staat tot de ernst van de inmenging in de grondrechten. Het leidt daaruit af dat de bestrijding van zelfs de zwaarste criminaliteit niet kan worden gelijkgesteld met een bedreiging voor de nationale veiligheid, aangezien dan het risico bestaat dat er een tussencategorie ontstaat tussen nationale en openbare veiligheid. Welnu, een bedreiging voor de nationale veiligheid verschilt van het permanente risico op verstoring van de openbare orde of op ernstige strafbare feiten door de aard, de ernst en het bijzondere karakter van die bedreiging.

In overeenstemming met zijn rechtspraak merkt het Hof op dat het Unierecht zich niet verzet tegen een gerichte bewaring van verkeers- en locatiegegevens, afhankelijk van welbepaalde categorieën van personen of van geografische criteria, noch tegen een algemene en ongedifferentieerde bewaring van de IP-adressen die zijn toegewezen aan de bron van een verbinding, van de gegevens inzake de burgerlijke identiteit van de gebruikers van elektronische-communicatiemiddelen, noch tegen een spoedbewaring van de verkeers- en locatiegegevens waarover de aanbieders van diensten beschikken. Die maatregelen, die tegelijkertijd eventueel én binnen de grenzen van het strikt noodzakelijke kunnen worden toegepast, moeten niettemin waarborgen dat, door het gebruik van duidelijke en nauwkeurige regels, wordt voldaan aan materiële en procedurele voorwaarden die elk risico op misbruik kunnen tegengaan.

Het Hof oordeelt nog dat de toegang tot algemeen en ongedifferentieerd bewaarde gegevens, om een ernstige bedreiging voor de nationale veiligheid het hoofd te bieden en zo zware criminaliteit te bestrijden, niet kan worden toegestaan. Dat zou er namelijk op neerkomen dat het verbod op de algemene en ongedifferentieerde bewaring van verkeers- en locatiegegevens wordt omzeild, evenals de hiërarchie van doelstellingen van algemeen belang die bij uitzondering een dergelijke bewaring rechtvaardigen, zoals vastgelegd in richtlijn 2002/58.

Het stelt bovendien vast dat het systeem waarbij een politiefunctionaris de toegangsaanvragen binnen het betwiste stelsel gecentraliseerd behandelt, niet strookt met de vereisten van de rechtspraak, ook niet wanneer hij daarin wordt bijgestaan door een politie-eenheid die een zekere mate van autonomie geniet en waarvan de beslissingen later door een rechter kunnen worden getoetst. Doordat die functionaris voor de politie werkt, heeft hij immers

niet de vereiste onpartijdigheid en onafhankelijkheid. Bovendien voldoet het stelsel niet aan de voorwaarde van voorafgaande toetsing door een rechterlijke instantie of door een onafhankelijke bestuurlijke autoriteit.

Tot slot oordeelt het Hof dat een nationale rechter de werking van de ongeldigverklaring van de betwiste wet niet in de tijd mag beperken. Het benadrukt evenwel dat de toelaatbaarheid van bewijzen die zijn verkregen via een algemene en ongedifferentieerde bewaring onder het nationale recht valt, overeenkomstig het beginsel van procedurele autonomie en met naleving van de beginselen van doeltreffendheid en gelijkwaardigheid.

In deze zaak verdedigde het Koninkrijk België een standpunt dat inging tegen dat van het Hof.

[Arrest van 21 juni 2022, Ligue des droits humains, C-817/19 \(België, Grondwettelijk Hof\)](#)

In de EU worden de persoonsgegevens van vliegtuigpassagiers die van of naar een lidstaat gaan systematisch verwerkt op grond van richtlijn 2016/681 over het gebruik van persoonsgegevens van passagiers (PNR-gegevens) voor het voorkomen, opsporen, onderzoeken en vervolgen van terroristische misdrijven en ernstige criminaliteit (hierna 'PNR-richtlijn').

De Ligue des droits humains dient een beroep tot nietigverklaring in bij het Grondwettelijk Hof tegen de Belgische wet die deze richtlijn omzet (wet van 25 december 2016). Daardoor vraagt het Grondwettelijk Hof zich niet alleen af of de Belgische wet wel verenigbaar is met het Unierecht, maar ook of de PNR-richtlijn wel geldig is in het licht van de vereisten van het Unierecht, en meer bepaald die van het Handvest.

Op de prejudiciële vraag die hierover werd gesteld, antwoordt het Hof, dat daarbij een conforme uitlegging volgt, dat het onderzoek geen enkel element aan het licht heeft gebracht dat van aard is om de richtlijn ongeldig te verklaren. Hoewel het Hof inderdaad erkent dat de richtlijn een inmenging van een zekere ernst toestaat, herinnert het er niettemin aan dat de lidstaten die inmenging kunnen rechtvaardigen met het nastreven van een doelstelling van algemeen belang en dat die doelstelling verband houdt met de ernst van de inmenging in kwestie. Voor het Hof kan daarom het doorgeven, verwerken en bewaren van gegevens van vliegtuigpassagiers voor de bestrijding van terrorisme en zware criminaliteit worden beschouwd als beperkt tot wat strikt noodzakelijk is. Daarbij moeten de bevoegdheden, die de PNR-richtlijn daarvoor biedt, wel strikt worden uitgelegd.

Bijgevolg moet het systeem van de PNR-richtlijn zich beperken tot de informatie die verband houdt met de vlucht en de betrokken passagier. Die informatie is afgebakend in bepaalde rubrieken van bijlage I van die richtlijn. Bovendien moet de uitbreiding van dat systeem naar alle of een deel van de vluchten binnen de EU tot het strikt noodzakelijke beperkt blijven. Een rechterlijke instantie of onafhankelijke bestuurlijke autoriteit met een dwingende beslissingsbevoegdheid moet een dergelijke beslissing toetsen.

In het kader van de voorafgaande beoordeling van gegevens door de nationale passagiersinformatie-eenheid (PIE) via geautomatiseerde verwerkingsvoorzieningen oordeelt het Hof dat de PIE die gegevens enkel met databanken mag vergelijken die uitsluitend betrekking hebben op het voorwerp dat of de persoon die wordt gezocht of is gesignaleerd. Tevens mag de PIE geen kunstmatige-intelligentietechnologieën gebruiken die zonder menselijke tussenkomst of controle aanpassingen kunnen doorvoeren op basis van vooraf bepaalde criteria.

Rekening houdend met een hoge foutenmarge in de signaleringen en het hoge aantal 'valse positieven' is het Hof van oordeel dat voor de conformiteit van het systeem van de PNR-richtlijn met de vereisten van het Unierecht noodzakelijk is dat de personeelsleden van de PIE's de positieve resultaten controleren binnen duidelijke en precieze regels om die controle op basis van objectieve criteria uit te voeren.

Ten slotte kunnen PNR-gegevens nadat de betrokkene is aangekomen of vertrokken volgens het Hof enkel worden verstrekt en beoordeeld als nieuwe omstandigheden en objectieve elementen redelijkerwijs het vermoeden kunnen wekken dat die persoon betrokken is bij ernstige criminaliteit die ten minste indirect verband houdt met luchtvervoer of dat met die gegevens in een concreet geval terroristische misdrijven kunnen worden bestreden.

Wat de Belgische omzettingwet betreft, oordeelt het Hof ten eerste dat de PNR-richtlijn en het Handvest zich verzetten tegen een nationale wetgeving zoals aan de orde in het hoofdgeding, die de verwerking toestaat van PNR-gegevens die overeenkomstig deze richtlijn worden verzameld, maar die worden gebruikt voor andere doeleinden dan de in artikel 1, lid 2, uitdrukkelijk genoemde.

Ten tweede verzet het Unierecht zich volgens het Hof eveneens tegen een nationale wetgeving die voor PNR-gegevens een algemene bewaartermijn van vijf jaar voorschrijft die zonder onderscheid geldt voor

alle passagiers. Na de initiële bewaartermijn van zes maanden lijkt een dergelijke bewaring niet langer beperkt tot het strikt noodzakelijke voor passagiers waarvoor er geen enkel objectieve aanwijzing is dat ze een risico op terroristische misdrijven of ernstige criminaliteit kunnen vormen.

Ten derde en ten slotte oordeelt het Hof dat het Unierecht zich tegen een dergelijke wetgeving verzet die bij afwezigheid van een werkelijke en actuele of voorzienbare terroristische dreiging tegen die lidstaat de doorgifte en verwerking van de PNR-gegevens toestaat voor alle vluchten binnen de EU en andere soorten vervoer binnen de Unie van en naar die lidstaat. In een dergelijk geval is het immers van oordeel dat het verwerkings- en doorgiftesysteem van gegevens van de PNR-richtlijn moet worden beperkt tot vluchten of transportmiddelen die verband houden met bepaalde verbindingen, reisroutes of luchthavens, treinstations of zeehavens waarvan de toepassing kan worden gerechtvaardigd. Bovendien verduidelijkt het Hof nog dat het Unierecht zich verzet tegen een nationale wetgeving die in de toepassing van een dergelijk systeem voorziet om de grenscontroles te verbeteren en illegale immigratie te bestrijden.

In deze zaak verdedigde het Koninkrijk België een aan het arrest van het Hof tegengesteld standpunt, zelfs al steunde het eveneens de geldigheid van de PNR-richtlijn.

[Arrest van 27 oktober 2022, C-129/21, Proximus \(België, hof van beroep te Brussel\)](#)

De vennootschap Proximus, die elektronische telecommunicatiediensten aanbiedt, moet ook telefoongidsen vervaardigen. Deze bevatten abonneegegevens die de verschillende operatoren van telefoondiensten openbaar maken en doorgeven, behalve als de abonnee niet in de telefoongids wenst te worden opgenomen. Proximus kan die gegevens ook doorgeven aan andere aanbieders van telefoongidsen.

Een abonnee van de aanbieder Telenet, die de wens uitte om niet in de telefoongids te worden opgenomen, heeft bij de Gegevensbeschermingsautoriteit een klacht tegen Proximus ingediend op grond dat het recht op bescherming van zijn persoonsgegevens niet werd nageleefd. Hoewel de gegevens van deze abonnee op zijn verzoek uit de telefoongids waren verwijderd, werden zijn gegevens, die Telenet in het kader van een update had doorgegeven, immers evenwel automatisch verwerkt en opnieuw opgenomen in de telefoongids.

Nadat Proximus beroep had ingesteld bij het hof van beroep te Brussel tegen de beslissing van de Gegevensbeschermingsautoriteit die Proximus verplicht om corrigerende maatregelen te treffen en een geldboete van 20.000 euro te betalen, stelde dit rechtscollege het Hof een prejudiciële vraag om te vernemen of aanbieders van telefoongidsen de toestemming van de abonnees moeten verkrijgen om hun persoonsgegevens te verwerken en door te geven.

In zijn arrest bevestigt het Hof dat die toestemming noodzakelijk is voor de publicatie van alle persoonsgegevens in een openbare telefoongids en voor elke latere verwerking door derde ondernemingen die actief zijn op de markt van telefonische inlichtingen. Deze toestemming bestaat, in de zin van Verordening 2016/679 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens (hierna 'AVG'), uit een vrije, specifieke, geïnformeerde en ondubbelzinnige wilsuiting van de betrokkene, die het gevolg is van een verklaring of van een ondubbelzinnige actieve handeling.

Het Hof herinnert er nog aan dat abonnees krachtens het recht op gegevenswissing, dat is vastgelegd in de AVG, hun gegevens uit telefoongidsen moeten

kunnen laten verwijderen.

Tot slot merkt het op dat de verwerkingsverantwoordelijke – in casu Proximus – in overeenstemming met de AVG alles in het werk moet stellen om elke aanbieder van telefoongidsen en zoekmachines mee te delen dat de abonnee heeft beslist zijn toestemming in te trekken.

In deze zaak diende het Koninkrijk België geen schriftelijke opmerkingen in.

Gegevensbescherming – Aanhangige zaken waarin België tussenkomt

2021

- /

2022

- [C-231/22](#) (Belgische zaak)
- [C-280/22](#) (Belgische zaak)
- [C-333/22](#) (Belgische zaak)
- [C-604/22](#) (Belgische zaak)
- [C-115/22](#)

2023

- /

Intellectuele eigendom

[Arrest van 17 november 2022, C-253 & 254/20, Impexeco \(België, Hof van beroep te Brussel\)](#)

De farmaceutische vennootschappen Impexeco en PI Pharma willen de referentiegeneesmiddelen 'Rilatine' en 'Femara' van de vennootschap Novartis in België importeren. De geneesmiddelen worden in Nederland op de markt gebracht.

Het blijkt echter dat Impexeco en PI Pharma in feite de generieke equivalenten van die geneesmiddelen van de vennootschap Sandoz (eigendom van

het concern Novartis) op de markt willen brengen, maar dan omgepakt in een nieuwe buitenverpakking met als etiket Femara of Rilatine. Bijgevolg verzet Novartis zich voor de rechtbank tegen die parallelimport aangezien het van oordeel is dat die import zijn rechten schaadt.

De verwijzende rechter stelt de prejudiciële vraag aan het Hof of het Unierecht de houder van het merk van een referentiegeneesmiddel en van het merk van een generiek geneesmiddel toestaat zich ertegen te verzetten dat een parallelimporteur het uit een lids-

taat ingevoerd generiek geneesmiddel verhandelt in een andere lidstaat, wanneer dat geneesmiddel is omgepakt in een nieuwe buitenverpakking waarop het etiket van het referentiegeneesmiddel is aangebracht.

In zijn arrest herhaalt het Hof zijn vaste rechtspraak op het gebied van het merkenrecht en benadrukt daarbij meer bepaald dat het verzet van de merkhouder tegen ompakking enkel kan worden aanvaard in het licht van het vrije verkeer van goederen en van artikel 36 VWEU, zolang dat verzet geen verkapte beperking vormt op dat vrije verkeer. Als die twee geneesmiddelen dus op elk gebied identiek zijn, de parallelimporteur aantoont dat de vervanging van het oorspronkelijke merk door dat van de lidstaat van invoer objectief noodzakelijk is om het geneesmiddel in die lidstaat op de markt te kunnen brengen, en als die vervanging plaatsvindt met inachtneming van

de gerechtvaardigde belangen van de merkhouder overeenkomstig de in de rechtspraak vastgestelde voorwaarden, is een dergelijk verzet niet toegestaan. In deze zaak heeft het Koninkrijk België geen schriftelijke opmerkingen ingediend.

Intellectuele eigendom – Aanhangige zaken waarin België tussenkomt

2021

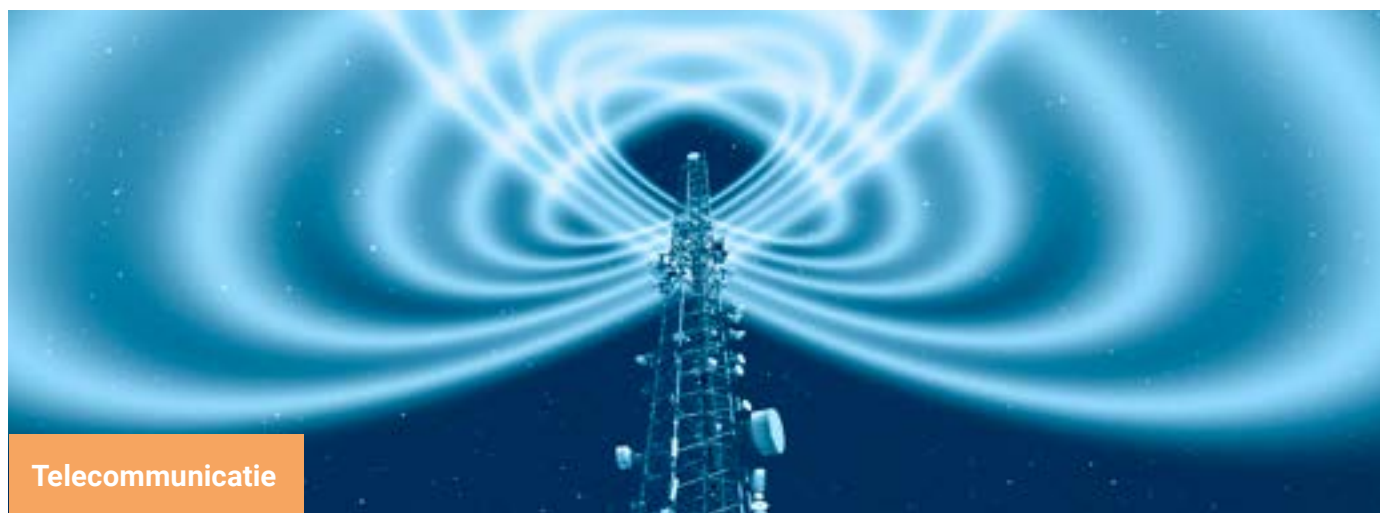
- /

2022

- /

2023

- /

Telecommunicatie

Telecommunicatie – Aanhangige zaken waarin België tussenkomt

2021

- /

2022

- [C-226/22](#)
- [C-691&692/22](#) (Belgische zaken)

2023

- [C-227/23](#)

Sociaal recht

Arrest van het Hof van 10 februari 2022, HR Rail, C-485/20 (België, Raad van State)

De vennootschap HR Rail is de exclusieve werkgever van het personeel van de Belgische spoorwegen. In december 2017 erkende de Federale Overheidsdienst 'Sociale Zekerheid' een onderhoudsmedewerker als persoon met een handicap nadat hij een pacemaker had laten plaatsen. Dat apparaat is gevoelig voor de elektromagnetische velden die met name aanwezig zijn in de omgeving van spoorwegen. De onderhoudsmedewerker doorliep sinds november 2016 een proeftijd bij Infrabel. In juni 2018 werd hij ongeschikt verklaard om de functies uit te oefenen waarvoor hij in dienst was genomen, waarop hij werd aangesteld als magazijnmedewerker binnen dezelfde onderneming. Op 28 september 2018 heeft de hoofdadviseur van HR Rail hem meegedeeld dat hij met ingang van 30 september 2018 zou worden ontslagen, en dat daaraan een verbod voor een periode van vijf jaar was gekoppeld om hem opnieuw aan te stellen in de graad waarin hij in dienst was genomen. Een maand later deelt de directeur-generaal van HR Rail de medewerker mee dat zijn proefperiode werd beëindigd, omdat het hem volledig en blijvend onmogelijk was om de taken waarvoor hij in dienst was genomen, voort te zetten. Volgens het statuut en het reglement die gelden voor het personeel van de Belgische spoorwegen, en anders dan definitief aangestelde personeelsleden, komen personeelsleden die een proeftijd doorlopen, en als persoon met een handicap worden erkend, waardoor ze niet meer in staat zijn om hun functie uit te oefenen, niet in aanmerking voor een aanstelling in een andere functie binnen de onderneming. Naar aanleiding van het beroep tot nietigverklaring dat de medewerker bij de Raad van State heeft ingesteld, heeft die rechter aan het Hof verduidelijking gevraagd over de uitlegging van richtlijn 2000/78/EG tot instelling van een algemeen kader voor gelijke

behandeling in arbeid en beroep (hierna 'richtlijn 2000/78') en meer bepaald over het begrip 'redelijke aanpassingen voor personen met een handicap'.

Naar het voorbeeld van het Koninkrijk België is het Hof van oordeel dat dat begrip inhoudt dat een werknemer die wegens zijn handicap ongeschikt is verklaard om de essentiële taken van de door hem vervulde functie uit te oefenen, moet worden aangesteld in een andere functie waarvoor hij de vereiste bekwaamheden en capaciteiten heeft en waarvoor hij beschikbaar is, onder voorbehoud dat een dergelijke maatregel geen onevenredige belasting voor de werkgever vormt.

Het Hof verduidelijkt bovendien dat de voorwaarden die richtlijn 2000/78 gebruikt voldoende ruim zijn om de situatie te omvatten van een werknemer die na aanwerving door zijn werkgever een opleidingsperiode doorloopt. Bijgevolg belet het feit dat de werknemer van HR Rail die op de datum van zijn ontslag niet definitief in dienst was genomen, niet dat diens professionele situatie binnen de werkings sfeer van richtlijn 2000/78 valt.

Wat betreft het begrip 'redelijke aanpassingen voor gehandicapten' heeft het Hof de Belgische redenering gevolgd en is het van oordeel dat wanneer een werknemer ten gevolge van een handicap blijvend ongeschikt wordt om zijn functie te vervullen, zijn aanstelling in een andere functie een passende maatregel kan vormen in het kader van 'redelijke aanpassingen'. Het Hof stelt echter vast dat richtlijn 2000/78 de werkgever niet kan verplichten maatregelen te nemen die een 'onevenredige belasting' zouden vormen. In dat opzicht, om vast te stellen of de betrokken maatregelen een onevenredige belasting veroorzaken, verduidelijkt het Hof dat er in het bijzonder rekening moet worden gehouden met de financiële kosten, met de omvang en de financiële middelen van de organisatie of onderneming en met

de mogelijkheid om overheidsgeld of andere vormen van steun te verkrijgen. Voorts wijst het Hof erop dat de mogelijkheid om een persoon met een handicap in een andere functie aan te stellen hoe dan ook alleen bestaat wanneer er ten minste één vacante functie bestaat die de betrokken werknemer kan vervullen.

Arrest van het Hof van 24 februari 2022, Eulex Kosovo, C-283/20 (België, Arbeidsrechtbank van Brussel)

De verzoekers in het hoofdgeding waren of zijn als internationaal civiel personeel werkzaam bij Eulex Kosovo, op grond van arbeidsovereenkomsten van bepaalde duur, die achtereenvolgens werden verlengd. Het hoofdgeding vloeit voort uit het bezwaar dat de verzoekers in het hoofdgeding enerzijds maakten tegen het feit dat hun functies in de lente van 2012 werden geherkwalificeerd en/of dat hun arbeidsovereenkomsten in de lente en zomer van 2013 en in de herfst van 2014 en 2016 niet werden verlengd, en anderzijds tegen het statuut dat op hen werd toegepast, met name op het gebied van de sociale zekerheid.

Binnen dat kader wenst de verwijzende rechter vast te stellen wie als verwerende partij moet worden aangemerkt voor de feiten die vóór 12 juni 2014 werden gepleegd. De rechter beschouwt artikel 16, vijfde lid, van gemeenschappelijk optreden 2008/124/GBVB inzake de rechtsstaatmissie van de Europese Unie in Kosovo, Eulex Kosovo, zoals gewijzigd bij besluit 2014/349/GBVB, als onduidelijk. Dat artikel bepaalt dat Eulex Kosovo met ingang van 15 juni 2014 verantwoordelijk is voor eventuele vorderingen en verplichtingen die uit de uitvoering van het mandaat voortvloeien, met uitzondering van vorderingen met betrekking tot ernstig wangedrag van het hoofd van de missie, waarvoor de verantwoordelijkheid op laatstgenoemde blijft rusten.

Rekening houdende met de bewoordingen van dat artikel en de context ervan en met de doelstellingen die de regeling waar het deel van uitmaakt, nastreeft, besluit het Hof dat het aldus moet worden uitgelegd dat het met ingang van 15 juni 2014 aan Eulex Kosovo in beginsel de verantwoordelijkheid overdraagt voor eventuele vorderingen en verplichtingen die reeds zijn ontstaan of nog zullen ontstaan uit de uitvoering van het mandaat dat werd toevertrouwd aan Eulex Kosovo en dat het bijgevolg Eulex Kosovo vanaf die datum subrogeert in de rechten en verplichtingen van de persoon of personen of de instellingen die voordien verantwoordelijk waren voor de uitvoering van die missie, met inbegrip van de aanhangige rechtsgedingen. Het leidt eruit af dat met ingang van 15 juni 2014 Eulex Kosovo moet worden aangewezen als verantwoordelijke en bijgevolg als verwerende partij in elke rechtsvordering betreffende de gevolgen van de uitvoering van de missie

die eraan werd toevertrouwd, ongeacht of de feiten die aan een dergelijke rechtsvordering ten grondslag liggen, zich hebben voorgedaan vóór 12 juni 2014, de datum waarop besluit 2014/349/GBVB in werking trad.

Ook al heeft een Belgische rechtbank het prejudiciële verzoek gedaan, toch kwam het Koninkrijk België niet tussenbeide in dit geschil, aangezien het een uitsluitend Europees contractueel geschil betreft.

Arrest van het Hof van 5 mei 2022, Universiteit Antwerpen e.a., C-265/20 (België, Hof van beroep Antwerpen)

Gedurende een periode van ongeveer twintig jaar, tussen 1990 en 2009, heeft FN verschillende opeenvolgende deeltijdse aanstellingen gehad binnen de faculteit rechten en economische wetenschappen van de Universiteit Antwerpen en binnen de onderwijsinstellingen die haar in rechte zijn voorafgegaan, als assistent, doctor-assistent, docent, navorser, hoofddocent en tot slot hoogleraar. Voor elke benoeming zijn aan FN overeenkomsten voor bepaalde tijd van één tot drie jaar aangeboden. Wanneer zijn onderwijsopdracht fors wordt teruggeschroefd bij de laatste hernieuwing van zijn aanstelling voor het academiejaar 2009 stelt FN bij de rechtbank een vordering tot schadevergoeding in. Volgens FN werden sommige van zijn collega's die zich in een vergelijkbare situatie bevonden namelijk voltijds vast benoemd, en dit voor onbepaalde tijd. Bovendien stelt FN dat hij is tewerkgesteld binnen het kader van een 'nepstatuut', dat ook nog eens onverenigbaar is met het Unierecht.

Het Hof van beroep van Antwerpen, dat werd aangezocht in het geschil naar aanleiding van het beroep dat FN had ingesteld tegen het vonnis in eerste aanleg, stelt aan het Hof prejudicieel de vraag of artikel 91 van het Universiteitendecreet aangaande de vaste benoeming van zelfstandig academisch personeel verenigbaar is met clausule 4, punt 1, van de raamovereenkomst inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd, die is opgenomen in de bijlage bij richtlijn 1999/70/EG betreffende de door het EVV, de UNICE en het CEEP gesloten raamovereenkomst inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd en met clausule 4, punt 1, van de raamovereenkomst inzake deeltijdarbeid die is opgenomen in de bijlage van richtlijn 97/81/EG betreffende de door de UNICE, het CEEP en het EVV gesloten raamovereenkomst inzake deeltijdarbeid (hierna de 'raamovereenkomst inzake deeltijdarbeid').

Ten eerste verklaart het Hof de punten a) en d) van de gestelde vraag onontvankelijk omdat het niet beschikt over de feitelijke en juridische gegevens die noodzakelijk zijn om op die punten een zinvol antwoord te formuleren.

Ten tweede, wat betreft de subvraag om te weten of clause 4, punt 1 van de raamovereenkomst inzake deeltijdarbeid zo moet worden uitgelegd dat ze zich verzet tegen een nationale regeling en praktijk volgens welke een lid van het academisch personeel met een voltijdse onderwijsopdracht automatisch vast wordt benoemd, terwijl een lid van het academisch personeel met een deeltijdse onderwijsopdracht hetzij vast wordt benoemd hetzij tijdelijk wordt aangesteld, meent het Hof, in tegenstelling tot het standpunt dat het Koninkrijk België was toegegaan, dat dat het geval is wanneer er geen enkele objectieve reden bestaat buiten het feit dat het lid in kwestie die opdracht voltijds uitoefent. Ten derde, met betrekking tot de subvraag of de raamovereenkomst inzake deeltijdarbeid aldus moet worden uitgelegd dat het in de weg staat aan een nationale praktijk volgens welke de betrokken academische autoriteiten bij de aanstelling van een lid van het academisch personeel voor deeltijdse onderwijsgevende taken, de betrokken academische autoriteiten, die de hun door het nationale recht toegekende autonomie die het nationale recht hun toekent op het gebied van beheer, niet verplicht objectieve criteria bij de vaststelling van het percentage dat die deeltijdse aanstelling vertegenwoordigt ten opzichte van een voltijdse aanstelling. Het Hof is, evenals het Koninkrijk België, van oordeel dat de raamovereenkomst inzake deeltijdarbeid aldus moet worden uitgelegd dat zij geen eisen stelt aan de berekeningswijze van dit percentage.

Ten derde, wat betreft de subvraag of de raamovereenkomst inzake deeltijdarbeid zo moet worden uitgelegd dat ze zich verzet tegen een nationale praktijk volgens welke de betrokken academische autoriteiten bij de benoeming van een lid van het academisch personeel voor een deeltijdse onderwijsopdracht, gelet op de autonomie die hun door het nationale recht op het gebied van het personeelsbeheer wordt toegekend, niet verplicht zijn objectieve criteria te hanteren bij de vaststelling van het percentage dat een deeltijdse onderwijsopdracht vertegenwoordigt ten opzichte van een voltijdse opdracht, meent het Hof, net zoals het Koninkrijk België, dat de raamovereenkomst inzake deeltijdarbeid zo moet worden uitgelegd dat ze geen enkele eis stelt aan de berekeningswijze van dat percentage.

[Arrest van het Hof van 7 juli 2022, Zone de secours Hainaut-Centre, C-377/21 \(België, Arbeidshof Bergen\)](#)

In het kader van een geschil over de vaststelling van zijn financiële anciënniteit tussen RM en de stad Bergen en de Zone de secours Hainaut-Centre (hulpverleningszone Henegouwen-Centrum) stelt het Arbeidshof Bergen vragen aan het Hof over clause 4 van de op 6 juni 1997 gesloten raamovereenkomst inzake deeltijdarbeid (hierna 'de raamovereenkomst').

Het Arbeidshof vraagt in wezen of die clause 4 aldus moet worden uitgelegd dat zij in de weg staat aan een nationale regeling die voor de berekening van de bezoldiging van voltijdse beroepsbrandweerlieden de diensten die zij als vrijwillig brandweerman eerder in deeltijd hebben verricht, de financiële anciënniteit in aanmerking neemt volgens het pro-rata-temporisbeginsel, dat wil zeggen op basis van de prestaties die zij werkelijk hebben verricht, en niet op basis van de periode waarin die prestaties zijn verricht.

Clause 4 van de raamovereenkomst bepaalt dat met betrekking tot de arbeidsvoorwaarden, deeltijdwerkers niet minder gunstig mogen worden behandeld dan vergelijkbare voltijdwerkers louter op grond van het feit dat zij in deeltijds werkzaam zijn, tenzij het verschil in behandeling om objectieve redenen is gerechtvaardigd en wanneer zulks passend is, wordt het pro-rata-temporisbeginsel toegepast.

Na te hebben opgemerkt dat het geschil binnen het toepassingsgebied van de raamovereenkomst valt en de financiële anciënniteit aan de orde onder het begrip 'arbeidsvoorwaarden' in de zin van clause 4 van de raamovereenkomst valt, besluit het Hof dat de toepassing van het pro-rata-temporisbeginsel om de financiële anciënniteit te bepalen van beroepsbrandweerlieden die als vrijwillige brandweerlieden in deeltijd diensten hebben verricht, in casu een passende toepassing van dit beginsel in de zin van clause 4, punt 2, van de raamovereenkomst vormt.

Hoewel die prejudiciële vraag van een Belgische rechtbank komt, heeft het Koninkrijk België in dit geschil niet geïntervenieerd, aangezien de stad Bergen in eigen naam tussenbeide is gekomen.

[Arrest van het Hof van 13 oktober 2022, S.C.R.L., C-344/20 \(Franstalige arbeidsrechtbank van Brussel, België\)](#)

In het kader van een geschil dat is ontstaan doordat de spontane sollicitatie die L.F. had ingediend voor een stage, niet in aanmerking is genomen omdat ze tijdens een gesprek had gezegd dat ze zou weigeren haar hoofddoek af te nemen en zich dus niet zou houden aan het neutraliteitsbeleid dat geldt bij een socialehuisvestingsmaatschappij en dat bovendien in haar arbeidsreglement is vastgelegd, vraagt de Franstalige arbeidsrechtbank van Brussel aan het Hof of de termen 'godsdienst of overtuiging' uit richtlijn 2000/78/EG tot instelling van een algemeen kader voor gelijke behandeling in arbeid en beroep (hierna richtlijn 2000/78) moeten worden gezien als twee kanten van eenzelfde beschermd criterium, dan wel als twee aparte criteria. Deze rechtbank vraagt boven-

dien aan het Hof of het verbod om een connotatief teken of kledingstuk te dragen, zoals vastgelegd in het arbeidsreglement van de maatschappij, een directe discriminatie op grond van godsdienst inhoudt.

In zijn arrest stelt het Hof, in tegenstelling tot het standpunt van het Koninkrijk België, dat artikel 1 van richtlijn 2000/78 aldus moet worden uitgelegd dat de daarin genoemde termen 'godsdienst of overtuiging' één enkele discriminatiegrond vormen die zowel godsdienstige als levensbeschouwelijke en spirituele overtuigingen omvat. Het Hof stelt ook vast dat dat artikel aldus moet worden uitgelegd dat het zich ertegen verzet dat nationale bepalingen die deze richtlijn in nationaal recht omzetten en die religieuze en levensbeschouwelijke overtuigingen opvatten als twee onderscheiden discriminatiegronden, in aanmerking kunnen worden genomen als "bepalingen [...] die voor de bescherming van het beginsel van gelijke behandeling gunstiger zijn dan die van deze richtlijn" in de zin van artikel 8, lid 1, ervan.

Het Hof stelt bovendien dat een regel van een arbeidsreglement van een onderneming die werknemers verbiedt om door middel van woorden, kleding of anderszins om het even welke religieuze of levensbeschouwelijke overtuiging te uiten, geen directe discriminatie "op grond van godsdienst of overtuiging" in de zin van het Unierecht vormt voor werknemers die hun vrijheid van godsdienst en geweten wensen uit te oefenen door zichtbaar een

teken of kledingstuk met een religieuze connotatie te dragen, mits die regel op algemene en niet-gedifferentieerde wijze wordt toegepast.

Tot slot verduidelijkt het Hof dat een interne regel zoals die binnen de huisvestingsmaatschappij van toepassing is, evenwel een verschil in behandeling kan creëren dat indirect is gebaseerd op godsdienst of overtuiging, indien vaststaat dat de ogenschijnlijk neutrale verplichting die erin is opgenomen in feite tot gevolg heeft dat mensen die een bepaalde godsdienst aanhangen of een bepaalde overtuiging hebben bijzonder worden benadeeld. Het is aan de Franstalige arbeidsrechtbank van Brussel om dat laatste punt na te gaan.

Sociaal recht – Aanhangige zaken waarin België tussenkomt

2021

- [C-410/21](#) (Belgische zaak)

2022

- [C-148/22](#) (Belgische zaak)
- [C-422/22](#)
- [C-628/22](#) (Belgische zaak)

2023

- /

Sociale zekerheid

Sociale zekerheid – Aanhangige zaken waarin België tussenkomt

2021

- [C-661/21](#) (Belgische zaak)

2022

- [C-415/22](#) (Belgische zaak)

2023

- /

BEROEPEN WEGENS NIET-NAKOMING

Arrest van het Hof van 10 maart 2022, Europese Commissie tegen Koninkrijk België, C-60/21

De Belgische belastingwetgeving koppelt de aftrek van de onderhoudsuitkeringen aan de voorwaarde dat ten minste 75% van belastbare beroepsinkomsten in België zijn behaald of verkregen ('75%-regel'), maar weigert in elk geval de aftrek van onderhoudsuitkeringen indien minder dan 75% van de belastbare beroepsinkomsten van Belgische oorsprong zijn. Die voorwaarde geldt zelfs indien de belastingplichtigen niet daadwerkelijk in aanmerking komen voor die aftrek in hun verblijfplaats omdat hun belastbare inkomsten in dat land laag liggen.

Volgens de Commissie bevinden de belastingplichtigen die ingezetenen zijn van andere EU- en EER-lidstaten zich in dat geval, bij gelijke inkomsten, in een minder gunstige situatie dan een Belgische ingezetene of een ingezetene van een ander land die in België ten minste 75% van zijn beroepsinkomsten verdient, die dus de uitkeringen in België kan aftrekken of die het grootste deel van zijn inkomsten in zijn verblijfplaats ontvangt en er daardoor voor de aftrek in kwestie in aanmerking kan komen rekening houdend met voldoende belastbare inkomsten.

Aangezien de Commissie derhalve meent dat de betrokken wettelijke regeling niet-ingezetenen belastingplichtigen ervan kan weerhouden van het recht op vrij verkeer gebruik te maken, zoals voorzien in de Verdragen en in het bijzonder van het recht op vrij verkeer voor werknemers, zoals bepaald in artikel 45 VWEU en artikel 28 van de EER-overeenkomst, stelt de Commissie een beroep wegens niet-nakoming in tegen het Koninkrijk België.

Het Hof, dat er eerst aan herinnert dat de nationale belastingregelingen het Unierecht moeten naleven, in het bijzonder de vrijheden die de Verdragen waarborgen, waaronder het recht op vrij verkeer voor werknemers, zoals neergelegd in artikel 45 VWEU, brengt eveneens in herinnering dat die vrijheid de afschaffing inhoudt van elke discriminatie op grond van de nationaliteit tussen de werknemers van de lidstaten, wat betreft de werkgelegenheid, de beloning en de overige arbeidsvoorwaarden.

Het Hof verwijst vervolgens naar zijn vaste rechtspraak volgens dewelke er van discriminatie pas sprake is als verschillende regels worden toegepast op vergelijkbare situaties of als dezelfde regel wordt toegepast op verschillende situaties. Het Hof stelt voorts dat voor directe belastingen ingezetenen en

niet-ingezetenen zich in de regel niet in vergelijkbare situaties bevinden, aangezien het inkomen dat een niet-ingezetene op het grondgebied van een lidstaat verwerft, meestal slechts een deel is van zijn totale inkomen, waarvan het zwaartepunt zich bevindt op de plaats waar hij woont.

Hoewel er - wanneer een lidstaat een niet-ingezetene bepaalde belastingvoordelen die hij aan ingezetenen toekent, ontzegt - in de regel geen sprake is van discriminatie, gezien de objectieve verschillen tussen hun respectieve situaties, kan er slechts sprake zijn van discriminatie in de zin van het VWEU indien, ook al zijn ze woonachtig in verschillende lidstaten, komt vast te staan dat de twee categorieën belastingplichtigen zich, gelet op het doel en de inhoud van de betrokken nationale bepalingen, in een vergelijkbare situatie bevinden. Het Hof haalt hierbij uitdrukkelijk de hypothese aan van een niet-ingezetene belastingplichtige die geen inkomsten van betekenis op het grondgebied van de woonlidstaat verwerft en het grootste deel van zijn belastbaar inkomen verwerft uit een in een andere lidstaat uitgeoefende activiteit, zodat de woonlidstaat hem niet de voordelen kan toekennen waarop aanspraak ontstaat wanneer met zijn persoonlijke en gezinssituatie rekening wordt gehouden.

Het Hof is in wezen van oordeel dat de Belgische belastingwetgeving discriminatie teweegbrengt aangezien in de woonlidstaat noch in de werklidstaat rekening wordt gehouden met de persoonlijke en gezinssituatie van een niet-ingezetene die het grootste deel van zijn inkomen en nagenoeg zijn volledige gezinsinkomen verwerft in een andere lidstaat dan de woonstaat. Het Koninkrijk België betwistte niet dat een inbreuk op het principe van vrij verkeer van werknemers kan voortvloeien uit de toepassing van de bestreden wettelijke regeling maar had met veel cijfers ter onderbouwing getracht aan te tonen dat het om een puur theoretische en dus hypothetische mogelijkheid ging.

Beroepen wegens niet-nakoming – Aanhangende zaken waarin België tussenkomt

2021

• /

2022

• /

2023

• C-215/23

BEROEPEN TOT NIETIGVERKLARING

Beroepen tot nietigverklaring – Aanhangige zaken waarin België tussenkomt

2016-2020

- [T-131/16RENV](#)

2021

- /

2022

- /

TUSSENKOMSTEN IN DIRECTE ZAKEN

Arrest van het Gerecht van 12 januari 2022, Verelst / Raad, T-647/20

Overeenkomstig artikel 16, lid 2, van verordening 2017/1939 betreffende nauwere samenwerking bij de instelling van het Europees Openbaar Ministerie, selecteert en benoemt de Raad één van de drie kandidaten die de desbetreffende lidstaat heeft aangewezen als Europese aanklager van die lidstaat nadat de Raad het gemotiveerde advies van de selectiecommissie heeft ontvangen. Volgens dezelfde bepaling is dat advies bindend voor de Raad indien de selectiecommissie van oordeel is dat een kandidaat niet voldoet aan de gestelde voorwaarden om de taken van een Europese aanklager uit te voeren.

Op 27 juli 2020 heeft de Raad het EU-uitvoeringsbesluit 2020/1117 houdende benoeming van de Europese aanklagers van het Europees Openbaar Ministerie aangenomen en heeft hij Yves Van Den Berge, de kandidaat die België had aangewezen, als Europees aanklager benoemd. Daarmee had de Raad de (niet-bindende) rangschikking van de selectiecommissie niet gevolgd. Daarin stond Jean-Michel Verelst op de eerste plaats en Yves Van Den Berge op de derde.

Op 21 oktober 2020 heeft Jean-Michel Verelst tegen die beslissing een verzoekschrift tot nietigverklaring ingediend bij het Gerecht van de Europese Unie. Het Koninkrijk België heeft de Raad ondersteund om de benoeming van Yves Van Den Berge als Europees aanklager te verdedigen.

Op 12 januari 2022 heeft het Gerecht de argumenten gevolgd die de Raad en het Koninkrijk België hebben aangevoerd en heeft het beroep verworpen. Het oordeelde dus dat de Raad zich mag baseren op een andere vergelijking van verdiensten dan die van de selectiecommissie en dat de Raad zich dus op de informatie mocht baseren die de in de Raad

vertegenwoordigde lidstaten hebben verstrekt in het kader van de vergelijking van de verdiensten van de kandidaten. Het stond de Raad in fine toe die vergelijking te maken. Het Gerecht heeft bovendien geoordeeld dat de motivering van de bestreden beslissing die de Raad achteraf indiende, afdoende was. Ten slotte herinnerde het Gerecht eraan dat de Raad over een grote beoordelingsmarge beschikte bij de evaluatie en de vergelijking van de verdiensten van de kandidaten voor het ambt van Europees aanklager van een lidstaat.

Arrest van het Hof van 16 februari 2022, Hongarije/Parlement en Raad, C-156/21

Hongarije, gesteund door Polen, verzoekt het Hof primair om verordening 2020/2092 betreffende een algemeen conditionaliteitsregime ter bescherming van de Uniebegroting (hierna, 'conditionaliteitsverordening') en subsidiair om verschillende artikels van die verordening nietig te verklaren. België, Denemarken, Duitsland, Ierland, Spanje, Frankrijk, Luxemburg, Nederland, Finland, Zweden en de Commissie hebben zich aan de zijde van het Parlement en de Raad geschaard in hun standpunt om de afwijzing van het beroep te vragen.

Hongarije is eerst en vooral van oordeel dat de Unie niet bevoegd is om de conditionaliteitsverordening vast te stellen omdat volgens haar geen enkele bepaling in het VWEU een juiste rechtsgrondslag kan vormen voor de vaststelling van die verordening. Hongarije voegt eraan toe dat de procedure die die verordening in het leven heeft geroepen de procedure van artikel 7 VEU omzeilt. Die procedure heeft nochtans een exclusief karakter voor de bescherming van de waarden die in artikel 2 VEU zijn neergelegd en doet afbreuk aan de beperking van bevoegdheden van het Hof waarin artikel 269 VWEU voorziet.

Allereerst brengt het Hof zijn vaste rechtspraak in herinnering volgens dewelke de keuze van de rechtsgrondslag van een handeling van de Unie dient te zijn gebaseerd op objectieve, voor rechterlijke toetsing vatbare gegevens, waartoe met name het doel en de inhoud van de handeling behoren. Het Hof stelt vervolgens vast dat soorten maatregelen die kunnen worden vastgesteld op basis van de conditionaliteitsverordening, de criteria voor de keuze en de reikwijdte van die maatregelen evenals de voorwaarden voor de vaststelling en opheffing ervan de conclusie bevestigen dat de verordening als doel heeft de Uniebegroting te beschermen tegen aantastingen die op voldoende directe wijze voortvloeien uit schendingen van de beginselen van de rechtsstaat in een lidstaat. Het Hof voegt toe dat daaruit voortvloeit

dat de Unie, binnen de grenzen van haar bevoegdheden waarin de Verdragen voorzien, in staat moet zijn om de waarde, die de rechtsstaat is, te verdedigen, wat de grondslag kan vormen voor een mechanisme van horizontale conditionaliteit dat onder het begrip 'financiële regels' valt, in de zin van artikel 332, lid 1, onder a), VWEU, dat als juridische grondslag voor de conditionaliteitsverordening is gekozen. Het Hof wijst vervolgens het betoog van Hongarije van de hand volgens hetwelk de Unie de rechtsstaat enkel kan beschermen in het kader van de procedure in artikel 7 VEU. Het Hof betoogt dat een groot aantal Verdragsbepalingen, die vaak zijn geconcretiseerd door verschillende handelingen van afgeleid recht, aan de Unie-instellingen de bevoegdheid verleent om schendingen van waarden in artikel 2 VEU die in een lidstaat zijn begaan, te onderzoeken, vast te stellen en ze desgevallend te laten bestraffen. In dit geval stelt het Hof vast dat de procedure in artikel 7 VEU en de procedure die de conditionaliteitsverordening in het leven heeft geroepen, andere doelen nastreven en elk een duidelijk verschillend voorwerp hebben. Het Hof besluit daaruit dat de conditionaliteitsverordening niet aldus kan worden beschouwd dat ze een parallelle procedure in het leven roept die artikel 7 VEU omzeilt. Om deze eerste reeks bezwaren af te ronden, merkt het Hof op dat artikel 269 VWEU enkel de controle van de rechtmatigheid van een handeling beoogt die de Europese Raad of de Raad krachtens artikel 7 VEU hebben vastgesteld. Bijgevolg valt de controle van de rechtmatigheid die het Hof kan uitvoeren ten aanzien van besluiten van de Raad die zijn genomen in het kader van de conditionaliteitsverordening, niet onder de werkingssfeer van artikel 269 VWEU. Daarom is de controle van de rechtmatigheid niet onderworpen aan specifieke regels die in dat artikel zijn vastgelegd. Het Hof concludeert dan ook dat de conditionaliteitsverordening geen enkele nieuwe bevoegdheid toewijst aan het Hof.

Hongarije is vervolgens van oordeel dat de beginselen van rechtszekerheid en duidelijkheid van de normen zijn geschonden, aangezien de begrippen in de conditionaliteitsverordening op basis waarvan kan worden vastgesteld dat een lidstaat de beginselen van de rechtsstaat heeft geschonden, evenals het begrip 'rechtsstaat', geen enkele eenvormige definitie in de lidstaten hebben. Hongarije betoogt eveneens dat het beginsel van de rechtszekerheid er zich niet tegen verzet dat de wet een kwestie algemeen en abstract regelt, waarbij de rechtbanken bij de toepassing ervan zich over de uitlegging ervan moeten buigen. Hongarije is niettemin van oordeel dat, gelet op de verplichting om de nationale identiteit van de lidstaten te 'beschermen', de rechtsstaat en de beginselen van

de rechtsstaat in elke lidstaat op een andere manier moeten kunnen worden beoordeeld.

Het Hof oordeelt eerst dat de conditionaliteitsverordening niet beoogt het begrip 'rechtsstaat' exhaustief af te bakenen, maar louter voor deze verordening verschillende van die beginselen vaststelt die dat begrip bestrijkt en die volgens de Uniewetgever het relevantst zijn in het licht van het doel van deze verordening, namelijk de bescherming van de Uniebegroting. Ten tweede geeft het Hof te kennen dat het begrip 'rechtsstaat' dat in de verordening is bedoeld, wordt verstaan als 'de in artikel 2 VEU verankerde waarde van de Unie' en het dus niet tot gevolg heeft dat de uitlegging van het begrip 'rechtsstaat' als gemeenschappelijke waarde van de Unie, zoals die voortvloeit uit artikel 2 VEU, wordt ondermijnd. Ten derde herinnert het Hof eraan dat de eerbiediging van de rechtsstaat een resultaatsverbintenis is die rechtstreeks voortvloeit uit de verbintenissen die lidstaten tegenover elkaar en ten aanzien van de Unie zijn aangegaan. Bijgevolg vloeit daaruit niet voort dat die resultaatsverbintenis van lidstaat tot lidstaat kan variëren, zelfs al respecteert de Unie de nationale identiteit van de lidstaten die besloten ligt in hun politieke en constitutionele basisstructuren, zodat die staten over een zekere beoordelingsmarge beschikken om ervoor te zorgen dat de beginselen van de rechtsstaat in de praktijk worden omgezet. Het Hof benadrukt afsluitend dat de beginselen van de rechtsstaat, legaliteit, rechtszekerheid, verbod op willekeur van de uitvoerende macht, doeltreffende voorziening in rechte, gelijkheid voor de wet en non-discriminatie, de beginselen dus zoals ze op grond van de Unieverdragen zijn ontwikkeld in de rechtsspraak van het Hof, aldus zijn erkend en toegelicht in de rechtsorde van de Unie en hun oorsprong vinden in gemeenschappelijke waarden die de lidstaten erkennen en eveneens toepassen in hun nationale rechtsorde.

Bijgevolg, en zoals het Parlement en de Raad hebben verzocht, in het bijzonder ondersteund door het Koninkrijk België, wijst het Hof het beroep in zijn geheel af.

[Arrest van het Hof van 16 februari 2022, Polen/Parlement en Raad, C-157/21](#)

Polen, gesteund door Hongarije, verzoekt het Hof om verordening 2020/2092 betreffende een algemeen conditionaliteitsregime ter bescherming van de Uniebegroting (hierna, 'conditionaliteitsverordening') nietig te verklaren. België, Denemarken, Duitsland, Ierland, Spanje, Frankrijk, Luxemburg, Nederland,

Finland, Zweden en de Commissie hebben zich aan de zijde van het Parlement en de Raad geschaard in hun standpunt om de afwijzing van het beroep te vragen.

Net zoals Hongarije is Polen eerst en vooral van oordeel dat de Unie niet bevoegd is om de conditionaliteitsverordening vast te stellen, omdat volgens Polen geen enkele bepaling in het VWEU een juiste rechtsgrondslag kan vormen voor de vaststelling van die verordening. Polen voegt eraan toe dat de procedure die die verordening in het leven heeft geroepen de procedure van artikel 7 VEU omzeilt. Die procedure heeft nochtans een exclusief karakter voor de bescherming van de waarden die in artikel 2 VEU zijn neergelegd en doet afbreuk aan de beperking van bevoegdheden van het Hof waarin artikel 269 VWEU voorziet. Het Hof geeft op die bezwaren een identiek antwoord als het op de identieke bezwaren heeft gegeven die Hongarije in zijn beroep C-156/21 opwierp.

Polen is vervolgens van oordeel dat de bescherming van de Uniebegroting onder de gedeelde bevoegdheid van de EU en de lidstaten valt, en dat de nationale parlementen daarover zouden moeten zijn geraadpleegd op grond van het subsidiariteitsbeginsel (protocol nr. 2). Het Hof oordeelt dat een verordening zoals de conditionaliteitsverordening, die financiële regels bevat tot vastlegging van de wijze waarop de begroting van de Unie wordt opgesteld en uitgevoerd, onder de uitoefening valt van een bevoegdheid van de Unie betreffende haar werking die ze door haar aard niet zelf kan uitoefenen. Het Hof besluit dus dat het subsidiariteitsbeginsel niet kan worden toegepast.

Polen betoogt bovendien dat de motivering voor de conditionaliteitsverordening zoals die in het voorstel staat dat in deze verordening is uitgemond, de vereisten in artikel 296, tweede alinea, VWEU, niet in acht neemt. Dat artikel zou opleggen dat alle handelingen van de Unie een uiteenzetting van de redenen bevatten die tot de vastlegging van die handelingen hebben geleid. Aangezien het beroep niet de nietigverklaring van het voorstel, maar wel van de bestreden verordening beoogt, beschouwt het Hof het argument als niet relevant.

Polen voert vervolgens aan dat de Uniewetgever, door de conditionaliteitsverordening vast te stellen en door een controle in te stellen op de inachtneming van de beginselen van de rechtsstaat door de lidstaten, en dat op gebieden die binnen de nationale bevoegdheidssfeer van die lidstaten vallen, zowel het principe van bevoegdheidstoedeling als de verplichting om de essentiële functies van de lidstaten in acht te nemen van hun nuttig effect heeft beroofd. Het Hof

erkent dat het niet is uitgesloten dat de situaties die de conditionaliteitsverordening beoogt, zijn toe te rekenen aan een instantie waarvan de lidstaat meent dat ze deelneemt aan zijn soevereine optreden in gebieden die van groot belang zijn om zijn essentiële functies uit te kunnen oefenen. Het Hof voegt niettemin toe dat, wanneer een dergelijke situatie of gedraging gevolgen heeft of dreigt te hebben voor het goede financiële beheer van de Uniebegroting of voor de bescherming van de financiële belangen van de Unie, het aan de Unie niet kan worden verweten dat ze ter verdediging van haar identiteit, waaronder de waarden uit artikel 2, het nodige doet om dat goede financiële beheer of de financiële belangen van de Unie te beschermen door passende maatregelen vast te stellen die uitsluitend betrekking hebben op de uitvoering van de Uniebegroting. Het Hof herinnert er hier immers aan dat hoewel het de lidstaten vrijstaat hun bevoegdheden uit te oefenen op alle gebieden die hun zijn voorbehouden, ze die moeten uitoefenen met inachtneming van het Unierecht.

Aangaande het bezwaar van Polen over de ontbrekende gelijkheid tussen de lidstaten ten aanzien van het stelsysteem dat de conditionaliteitsverordening instelt om de besluiten van de Raad vast te stellen, antwoordt het Hof dat een lidstaat enkel dan uit de procedure van de gekwalificeerde meerderheid kan worden uitgesloten als de Verdragen daarin uitdrukkelijk voorzien. Het Hof voegt toe dat het niet eigen is aan de betreffende procedure en volledig verenigbaar is met de keuzes van de opstellers van de Verdragen dat de belangen van lidstaten uiteen kunnen lopen en dat al naargelang alle lidstaten of slechts enkele onder hen aan de stemming binnen de Raad deelnemen, een blokkerende minderheid min of meer gemakkelijk valt te bereiken na afloop van die stemming. Overeenkomstig de waarde van democratie in artikel 2 VEU moet die bepaling ervoor zorgen dat de besluiten van de Raad voor zowel de lidstaten als de Uniebevolking voldoende representatief zijn.

Naar het voorbeeld van Hongarije is Polen eveneens van oordeel dat de beginselen van rechtszekerheid en duidelijkheid van de normen zijn geschonden, aangezien de begrippen in de conditionaliteitsverordening op basis waarvan kan worden vastgesteld dat een lidstaat de principes van de rechtsstaat heeft geschonden, alsook het begrip rechtsstaat, in de lidstaten geen eenvormige definitie hebben. Het Hof geeft hierop hetzelfde antwoord als het aan Hongarije in zaak C-156/21 heeft gegeven.

Ten slotte voert Polen aan dat de Uniewetgever via het conditionaliteitsmechanisme dat die verordening in

het leven heeft geroepen het evenredigheidsbeginsel schendt, aangezien er andere bepalingen in het Unierecht bestaan om de Uniebegroting te beschermen en dat mechanisme dus onnodig is. Het Hof oordeelt dat uit de overwegingen van de conditionaliteitsverordening blijkt dat er als gevolg van de schending van de vermelde principes van de rechtsstaat situaties kunnen ontstaan die de bestaande wetgeving inzake de bescherming van de begroting niet op een passende manier kan aanpakken. Het Hof voegt toe dat Polen geen enkel element heeft ingeroepen waarmee kan worden aangetoond dat de Uniewetgever zijn ruime beoordelingsbevoegdheid heeft overschreden toen die van oordeel was dat het die situaties moest verlichten.

Bijgevolg, en zoals het Parlement en de Raad hebben verzocht, in het bijzonder ondersteund door het Koninkrijk België, wijst het Hof het beroep in zijn geheel af.

Arrest van het Hof van 8 maart 2022, Commissie / Verenigd Koninkrijk, C-213/19

De Commissie beweerde dat het Verenigd Koninkrijk van 2011 tot en met 2017 grote bedragen aan invoerrechten ten onrechte niet heeft geïnd en ter beschikking heeft gesteld van het EU-budget. Het Verenigd Koninkrijk zou geen of laattijdig adequate maatregelen hebben genomen tegen het in het vrij verkeer brengen van goederen (textiel en schoeisel uit China) met aangifte van een te lage douanewaarde. Om de achterstallige middelen te achterhalen, berekende de Commissie het verschil tussen de laagst aanvaardbare prijs van het goed (dit is 50% van de gecorrigeerde gemiddelde prijs) en de lager aangegeven douanewaarde door het Verenigd Koninkrijk. Het Verenigd Koninkrijk was van mening dat deze berekeningsmethode geen legale basis heeft. Het Koninkrijk België diende een memorie tot interventie in ter ondersteuning van het Verenigd Koninkrijk.

Het Hof oordeelt dat het Verenigd Koninkrijk er niet is in geslaagd om effectieve douanecontroles uit te voeren en de exacte bedragen die verschuldigd zijn, correct te berekenen. Het Verenigd Koninkrijk kon de Commissie bovendien niet voldoende informatie bezorgen opdat de Commissie de achterstallige sommen op een correcte manier zou kunnen bepalen. Hierdoor heeft het Verenigd Koninkrijk ook het principe van loyale samenwerking, zoals beschreven in artikel 4, lid 3 van het VEU, geschonden.

In het arrest gaat het Hof uit van het principe dat wanneer het onmogelijk is om exacte bedragen te bepalen door de nalatigheid van een lidstaat,

het toegelaten is om die bedragen te berekenen op basis van statistische data. Er wordt rekening gehouden met twee criteria om na te gaan of de berekeningsmethode van de Commissie correct was, namelijk of de methode gerechtvaardigd is in het licht van de bijzondere omstandigheden en of die methode precies en betrouwbaar is.

Het Hof beklemtoont ook dat het een bevoegdheid van de Commissie zelf is om de tekorten voor het EU-budget te bepalen en gaat dus alleen na of die berekeningswijze in overeenstemming is met het Europees recht. Uiteindelijk wordt in het arrest geoordeeld dat de berekeningsmethode van de Commissie voldoende precies en betrouwbaar was en geen duidelijke overschatting inhield van het bedrag van de verliezen voor het EU-budget. Hiermee volgt het Hof niet het standpunt dat door het Koninkrijk België werd ingenomen.

Arrest van 5 april 2022, Commissie / Raad, C-161/20

De Commissie vroeg de annulering van een beslissing die genomen werd door de Raad op 5 februari 2020 betreffende de bijdrage van de Unie over de invoering van “levenscyclusrichtsnoeren voor de raming van de broeikasgasemissies van bron tot tank van duurzame alternatieve brandstoffen, teneinde het gebruik van duurzame alternatieve brandstoffen op mondiaal niveau aan te moedigen.” De Raad heeft de litigieuze bijdrage aan de Internationale Maritieme Organisatie (hierna: IMO) toegezonden namens de lidstaten en de Commissie.

De Commissie was van mening dat deze bijdrage door de Europese Commissie namens de Europese Unie moest worden ingediend. De Commissie baseerde zich hiervoor op artikel 17, lid 1, zesde volzin, VEU waarin staat dat de Commissie de Unie extern vertegenwoordigt en beweert ook dat de Raad artikel 3, lid 2, VEU heeft geschonden omdat de Unie in casu over een exclusieve externe bevoegdheid beschikte.

Het Hof herinnert aan het principe dat de Unie steeds het internationale recht moet respecteren wanneer ze besluit haar bevoegdheden uit te oefenen. Het Hof benadrukt dat artikel 17, lid 1, zesde volzin, VEU geen onderscheid maakt tussen de uitoefening door de Unie van een exclusieve externe bevoegdheid en een gedeelde externe bevoegdheid. De bevoegdheid van de Commissie om de Unie te vertegenwoordigen hangt dus niet af van de exclusieve of gedeelde aard van de externe bevoegdheid, die uitsluitend berust op interne regels van de Unie, die derde landen of internationale organisaties niet binden.

In casu zijn de lidstaten van de Unie wel lid van de IMO, maar de Unie zelf niet. Binnen het kader van de IMO heeft de Unie geen status omdat ze geen overeenkomst heeft gesloten met de IMO, waardoor de Unie geen bevoegdheid heeft om de litigieuze bijdrage in eigen naam in te dienen.

Het Hof beklemtoont ook dat het feit dat de Unie geen lid is van de IMO geen belemmering vormt voor de daadwerkelijke uitoefening van haar externe bevoegdheid ter zake. Daartoe moet gewaarborgd worden dat de Unie intern haar bevoegdheden kan uitoefenen en dat de lidstaten het principe van de verplichting tot loyale samenwerking, zoals beschreven in artikel 4, lid 3, VEU, naleven.

Het Hof is dus van mening dat de lidstaten vrij blijven om per geval de modaliteiten van hun externe vertegenwoordiging te bepalen, ook wanneer zij gezamenlijk in het belang van de Unie handelen. Het Hof verwerpt dus het beroep van de Commissie en deelt hetzelfde standpunt als de Raad en het Koninkrijk België.

[Arrest van het Gerecht van 11 mei 2022, Tsjechië / Commissie, T-151/20](#)

Tsjechië vraagt de Commissie om een bedrag van 43.181.072 CZK terug te storten dat het onder voorbehoud ter beschikking heeft gesteld aan de EU. Het gaat om antidumpingrechten die Tsjechië betaald heeft na een onderzoeksmissie in Laos, die werd uitgevoerd door de antifraudedienst OLAF in november 2007. Hieruit bleek dat het bedrijf BAIDE aanstekers vanuit China in Tsjechië heeft geïmporteerd, maar dat ze voorstelden dat de aanstekers uit Laos kwamen om op die manier minder douanerechten te betalen.

De Commissie was van mening dat Tsjechië deze douanerechten te laat heeft doorgestort en daarmee artikel 6, lid 3 b) van verordening nr. 1150/2000 betreffende het stelsel van eigen middelen van de Europese Gemeenschappen schond. Het betreft niet geïnde douanerechten tussen 2005 en 2007.

Het Gerecht is van oordeel dat van Tsjechië niet kan worden verlangd dat zij aantoonbaar dat de gehele procedure van de douaneprocedure, de inning van de schuldvordering en de verrichtingen met betrekking tot de eigen middelen volgens alle regels, correct, tijdig en met inachtneming van de bescherming van de financiële belangen van de EU zijn verlopen, maar dat zij enkel moet aantonen dat er geen rechtvaardiging was om het bedrag ter beschikking te stellen aan de EU.

Bovendien moesten de Tsjechische douaneautoriteiten ook wachten op een laattijdige analyse die door OLAF werd gepubliceerd na de onderzoeksmissie in Laos. Het Gerecht is van mening dat het daardoor niet de fout is van Tsjechië dat ze niet over al het bewijsmateriaal beschikten, waardoor de douanerechten te laat werden geïnd.

Daarentegen stelde het Gerecht wel vast dat Tsjechië vanaf maart 2006 bij een controle van goederen reeds kon vermoeden dat er meer antidumpingrechten door BAIDE betaald moesten worden, waardoor Tsjechië reeds op een vroeger moment douanerechten kon innen. Bedragen van voor maart 2006 moesten niet door Tsjechië worden ingevorderd, in tegenstelling tot wat de Commissie beweerde.

Het Gerecht volgde met dit arrest dus gedeeltelijk het standpunt van Tsjechië en van het Koninkrijk België, dat in deze zaak tussenkwam ter ondersteuning van Tsjechië, en beval de Commissie een gedeeltelijke terugbetaling van het reeds door Tsjechië gestorte geld.

[Arrest van het Hof van 14 juli 2022, Europees Parlement / Raad, C-743/19](#)

In deze zaak kwam het Europees Parlement op tegen de keuze van Bratislava als vestigingsplaats van de Europese Arbeidsautoriteit. De zetelkeuze werd gemaakt door de vertegenwoordigers van de regeringen van de lidstaten op grond van artikel 341 VWEU. Volgens dit artikel wordt de zetel van de EU-instellingen vastgesteld “in onderlinge overeenstemming door de regeringen der lidstaten”. Volgens het Europees Parlement kan op dit artikel enkel een beroep worden gedaan bij de keuze van een vestigingsplaats van een EU-instelling en niet bij de keuze van een vestigingsplaats van een agentschap. Volgens het Europees Parlement behoort de bevoegdheid inzake de zetelbepaling in dat laatste geval toe aan de EU-wetgever op grond van de materiële rechtsgrondslag die van toepassing is op het gebied waarop het agentschap in kwestie moet optreden.

Het Koninkrijk België kwam in deze zaak tussen ter ondersteuning van de Raad.

Op basis van de bewoordingen, de doelstellingen, de context en de ontstaansgeschiedenis van artikel 341 VWEU komt het Hof, in tegenstelling tot het Koninkrijk België, tot het besluit dat dit artikel niet kan worden aangewend om de plaats van de zetel van een orgaan of instantie van de Unie aan te wijzen. Het komt bijgevolg aan de Uniewetgever toe om de plaats van de zetel van de Europese Arbeid-

sautoriteit vast te stellen, op grond van de artikelen 46 en 48 VWEU, die stellen dat hierbij de gewone wetgevingsprocedure moet worden toegepast.

Vervolgens oordeelt het Hof, net zoals werd verdedigd door het Koninkrijk België, dat het bestreden besluit, dat in de marge van een bijeenkomst van de Raad is genomen door de conferentie van de vertegenwoordigers van de regeringen van de lidstaten, wegens de inhoud en de omstandigheden waarin het werd vastgesteld, moet worden beschouwd als een handeling van politieke aard van de lidstaten zonder bindende rechtsgevolgen, waartegen dus geen beroep tot nietigverklaring krachtens artikel 263 VWEU kan worden ingesteld. Het Hof voegt eraan toe dat het aan de Uniewetgever staat om nog een Uniehandeling vast te stellen waarin de politieke beslissing van de lidstaten al dan niet wordt bekrachtigd.

[Arrest van het Gerecht van 27 juli 2022, RT France / Raad, T-125/22](#)

Op 24 februari start de Russische Federatie een militaire operatie in Oekraïne. Bij een besluit en een verordening van 1 maart 2022 (hierna samen 'handelingen van de Raad' of 'bestreden handelingen') heeft de Raad van de EU beperkende maatregelen ingesteld om tot 31 juli 2022 de verspreidingsactiviteiten van bepaalde media, meer bepaald RT France, te verbieden in de Europese Unie of in de richting van de Europese Unie. Volgens de Raad heeft de Russische Federatie propaganda verspreid om haar agressie tegen Oekraïne te rechtvaardigen en te ondersteunen. Die propaganda is gericht tegen de leden van de civiele samenleving in de Unie en haar buurlanden. Daarvoor worden feiten vervalst of ernstig gemanipuleerd. Als kanaal worden media gebruikt die onder rechtstreekse of onrechtstreekse controle staan van de leiders van de Russische Federatie. RT France maakt bij het Gerecht van de EU een beroep tot nietigverklaring aanhangig tegen de handelingen van de Raad.

De grote Kamer van het Gerecht wijst er eerst en vooral op dat gelet op de doeleinden van het Gemeenschappelijk Buitenlands en Veiligheidsbeleid (GBVB) de Raad over een grote beweegruimte beschikt om het voorwerp van de beperkende maatregelen die de Unie op dat gebied vaststelt, vast te leggen. In dat opzicht kan de Raad niet worden verweten te hebben overwogen dat een van de nuttige maatregelen om op de ernstige bedreiging van de vrede aan de Europese grenzen en op de inbreuk op het internationaal recht te reageren, ook een tijdelijk verbod kan zijn op de verspreiding van de inhoud van bepaalde media die zijn gefinancierd door de begroting van de Russische staat. Het Gerecht verwerpt dus de grief dat de Raad

onbevoegd is als ongegrond. Wat vervolgens de miskenning van het recht op verdediging van RT France door de Raad betreft, stelt het Gerecht vast dat rekening houdend met de uitzonderlijke context en de hoogdringendheid waarin de bestreden handelingen zijn vastgesteld, de autoriteiten van de Unie niet verplicht waren om RT France te horen voorafgaand aan de beslissing om RT France tijdelijk te verbieden elke inhoud te verspreiden. Wat de grief inzake onvoldoende motivering van de bestreden handelingen ten aanzien van RT France betreft, benadrukt het Gerecht dat die motivering begrijpelijk en voldoende precies is. Wat bovendien de grief inzake een miskenning van de vrijheid van meningsuiting en informatie betreft, is het Gerecht van oordeel dat aan de voorwaarden is voldaan om die vrijheid legitiem te beperken. Wat ten slotte de miskenning van het non-discriminatiebeginsel vanwege de nationaliteit betreft, wijst het Gerecht erop dat het verschil in behandeling dat RT France inroept, niet onder het toepassingsgebied van het Handvest valt en dat RT France overigens geen enkele andere categorie personen identificeert die een voordeligere behandeling zouden hebben gekregen terwijl ze zich in een vergelijkbare situatie als de hare bevonden, namelijk onder de rechtstreekse of onrechtstreekse controle staan van de leiders van de Russische Federatie.

Het Koninkrijk België is tussengekomen om de Raad te ondersteunen bij het eerste middel met betrekking tot de bevoegdheid van de Raad en het tweede middel met betrekking tot de vrijheid van meningsuiting en informatie. Het Gerecht had namelijk aan de tussenkomende partijen gevraagd om enkel over die kwesties te pleiten.

[Arrest van 22 november 2022, Commissie / Raad, C-24/20](#)

Bij besluit 2019/1754 keurt de Raad enerzijds de toetreding van de Unie goed tot de Akte van Genève bij de Overeenkomst van Lissabon betreffende oorsprongsbenamingen en geografische benamingen, en anderzijds tot de genoemde Overeenkomst van Lissabon. De Overeenkomst van Lissabon is een bijzondere overeenkomst in de zin van het Verdrag van Parijs tot bescherming van de industriële eigendom. Elke staat die partij is bij dat verdrag, kan toetreden tot de overeenkomst. Zeven EU-landen zijn al lid. Op grond van de overeenkomst vormen de staten die er partij bij zijn een bijzondere unie binnen de Unie die is ingesteld bij het Verdrag van Parijs. Dankzij de Akte van Genève kan de Unie nu lid worden van die bijzondere unie, terwijl krachtens de overeenkomst enkel staten konden worden toegelaten. Artikel 3 van besluit 2019/1754 machtigt de lidstaten die dat

wensen om de Akte van Genève te ratificeren of ertoe toe te treden. Artikel 4 verduidelijkt hoe de Unie en de lidstaten die de Akte van Genève ratificeren of ertoe toetreden worden vertegenwoordigd in de bijzondere unie, en welke verantwoordelijkheden op de Unie rusten bij de uitoefening van de rechten en de naleving van de plichten van de Unie zelf en van die lidstaten.

De Commissie stelt een beroep in tot de nietigverklaring van artikelen 3 en 4 van besluit 2019/1754, voor zover daarin wordt verwezen naar de lidstaten. Ze verwijt de Raad dat hij haar voorstel heeft gewijzigd door een bepaling in te voegen die de lidstaten die dat wensen, machtigt om de Akte van Genève te ratificeren of ertoe toe te treden. Het voorstel van de Commissie bepaalde dat enkel de Unie, gelet op haar exclusieve bevoegdheid (tenuitvoerlegging van het gemeenschappelijk handelsbeleid en procedure tot vaststelling van een besluit houdende sluiting van een desbetreffend internationaal akkoord), kan toetreden tot de Akte van Genève.

Het Koninkrijk België intervenueerde aan de zijde van Raad.

Het Hof verwerpt allereerst de exceptie van niet-ontvankelijkheid die de Raad had opgeworpen. Die voerde aan dat de bepalingen waarvan de Commissie de nietigverklaring verzoekt, onlosmakelijk verbonden zijn met de rest van dat besluit en dat het derhalve niet gedeeltelijk nietig kan worden verklaard. Het Hof stelt echter dat de situatie waarin geen enkele lidstaat die mogelijkheid benut en de gevolgen ervan niets afdoen aan de juridische strekking van artikel 1 van het bestreden besluit en evenmin de toetreding van de Unie tot de Akte van Genève ter discussie stellen.

Wat de zaak ten gronde betreft, onderzoekt het Hof het primaire middel dat de Raad, door het voorstel van de Commissie te wijzigen, zou hebben gehandeld buiten enig initiatief van de Commissie om en daardoor artikelen 218, lid 6 en 293, lid 1, VWEU heeft geschonden en het institutionele evenwicht heeft verstoord. Het Hof stelt allereerst dat de wijzigingsbevoegdheid van de Raad niet zover kan gaan dat het voorstel van de Commissie zodanig wordt ontworpen dat de verwezenlijking van de nagestreefde doelstellingen wordt verhinderd en het dus zijn bestaansreden verliest. Vervolgens onderzoekt het Hof of dat al dan niet het geval is. Daarbij stelt het Hof vast dat de Raad, door te beslissen om de lidstaten te machtigen de Akte van Genève te ratificeren of ertoe toe te treden, uitdrukking heeft gegeven aan een andere beleidskeuze dan het voorstel van de Commissie, die een invloed heeft op de wijze waarop een exclusieve bevoegdheid van de Unie wordt uitgeoefend, terwijl die keuze deel uitmaakt van de beoordeling van

het algemeen belang van de Unie door de Commissie, een beoordeling waarmee de initiatiefbevoegdheid van de Commissie onlosmakelijk is verbonden. Het Hof maakt daaruit op dat die machtiging, die de Raad heeft toegekend, het voorwerp en de doelstelling van het voorstel van de Commissie ontworpen. Het Hof is ook van oordeel dat de andere argumenten van de Raad niet kunnen afdoen aan dat besluit.

Tussenkomsten in directe zaken - Aanhangige zaken waarin België tussenkomt

2020

- [T-364/20](#)
- [C-552/20](#)

2021

- [T-14/21](#)

2022-2023

- [T-193/22](#)
- [T-498/22](#)
- [T-528/22](#)
- [T-555/22](#)
- [T-578/22](#)
- [T-635/22](#)
- [C-769/22](#)
- [T-775/22](#)
- [T-795/22](#)
- [T-802/22](#)
- [T-803/22](#)
- [C-19/23](#)

HOGERE VOORZIENINGEN

Hogere voorzieningen – Aanhangige zaken waarin België tussenkomt

2021

- [C-798/21P](#)
- [C-799/21P](#)

2022

- [C-44/22P](#)
- [C-494/22P](#)
- [C-620/22P](#)

2023

- /

ADVIEZEN

Advies van 16 juni 2022, 1/20, Verdrag inzake het Energiehandvest

Het Verdrag inzake het Energiehandvest (EHV) is een multilateraal verdrag dat in 1998 in werking trad, met als opzet energie-investeringen te bevorderen en te beschermen. Zowel de EU als haar lidstaten (met uitzondering van Italië) zijn partij bij het verdrag. Nu dit verdrag wordt gemoderniseerd, wil het Koninkrijk België zich ervan vergewissen dat het systeem voor geschillenbeslechting dat in deze tekst is vastgelegd, in het bijzonder in artikel 26, in het licht van de rechtspraak verenigbaar is met de verdragen. In zijn Achmea-arrest (C-284/18) oordeelde het Hof immers dat een arbitragebeding dat in een bilateraal investeringsverdrag tussen lidstaten is vervat, niet van toepassing is, gelet op deze intra-EU-context. Het Koninkrijk België vraagt het Hof dus om advies over de toepassing van deze rechtspraak in dit multilaterale kader.

In zijn advies verklaart het Hof het verzoek van het Koninkrijk België niet-ontvankelijk, omdat het voorbarig is. Aangezien geen enkele tekst van het gemoderniseerde verdrag of van het desbetreffende artikel 26 bestond op de datum waarop het verzoek werd ingediend en de onderhandelingen zich nog in een zeer vroeg stadium bevonden, oordeelt het Hof

dat het over onvoldoende gegevens beschikt over de inhoud van het voorgenomen verdrag en van het voornoemd artikel 26 om zinvol te kunnen antwoorden op het verzoek om advies.

Met betrekking tot de toepassing van artikel 26 van het EHV binnen de Europese Unie verduidelijkt het Hof evenwel dat het in zijn arrest in de zaak C-741/19 (Moldavië/Komstroy) al een standpunt heeft ingenomen over deze kwestie en dat het al heeft geoordeeld dat deze bepaling niet van toepassing is op een geschil tussen een lidstaat en een onderdaan van een andere lidstaat, gelet op het beginsel van autonomie van het Unierecht.

Adviezen – Aanhangige zaken waarin België tussenkomt

2021

- /

2022

- /

2023

- /

HET JAAR IN CIJFERS

Dit deel geeft een statistisch overzicht van het optreden van België in 2022 voor de Europese rechterlijke instanties en het EVA-Hof.

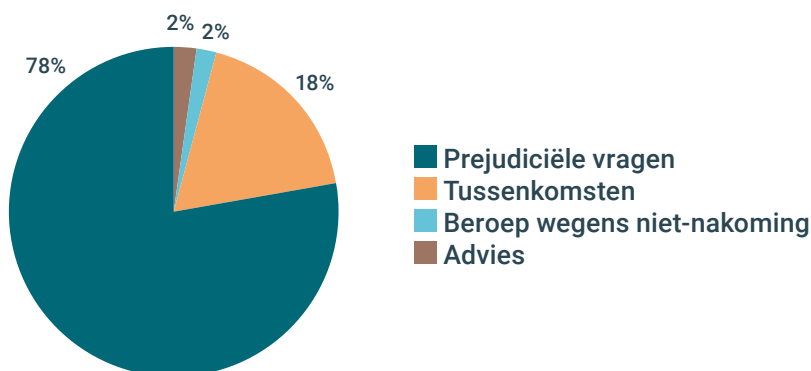
België nam deel aan 51 zaken waarin een arrest of beschikking werd uitgesproken in 2022.

Deze 51 zaken zijn onderverdeeld als volgt:

- 40 prejudiciële vragen;
- 1 beroep wegens niet-nakoming;
- 9 tussenkomsten;
- 1 advies.

Diagram 1 illustreert de verdeling van de in 2022 afgesloten zaken per type zaak.

Diagram 1: verdeling per type zaak

Prejudiciële vragen

Diagram 2 toont het aandeel van de prejudiciële vragen die werden gesteld door de Belgische rechterlijke instanties en door de buitenlandse rechterlijke instanties waaraan België heeft deelgenomen en die in de loop van 2022 werden afgesloten. België is tussengekomen in 22 door België aanhangig gemaakte prejudiciële zaken en in 18 door andere lidstaten aanhangig gemaakte prejudiciële zaken. De verdeling van het aantal zaken per land is als volgt: Duitsland (7), Oostenrijk (2), Italië (2), Roemenië (1), Nederland (1), Bulgarije (1), Luxemburg (1), Letland (1), Estland (1) en Ierland (1).

Diagram 2: herkomst prejudiciële vragen

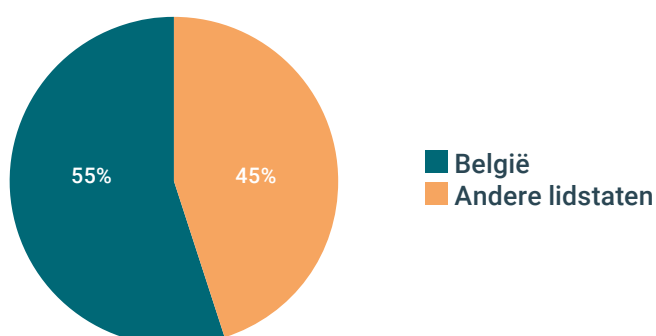

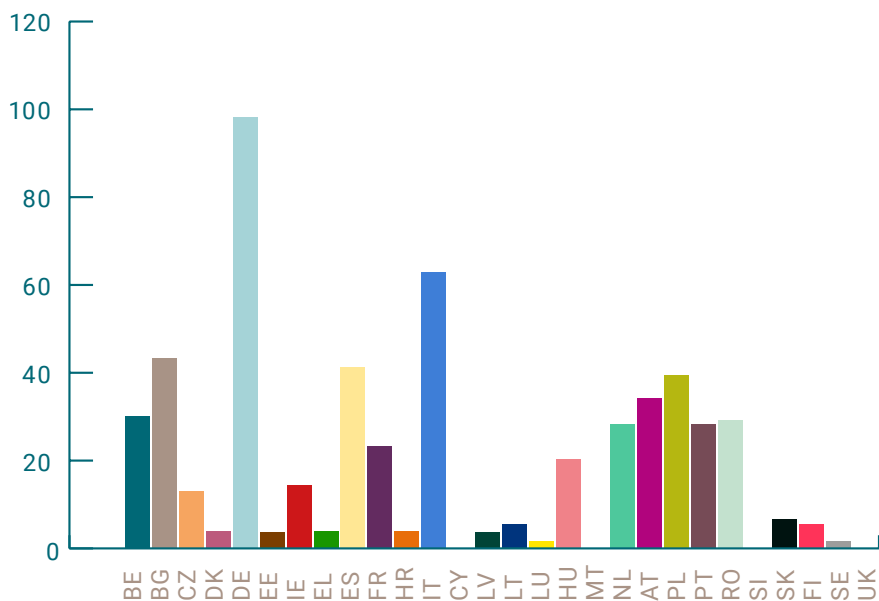
Diagram 3 toont de verdeling van de prejudiciële vragen aan de hand van de richting van het arrest; de regeringen van de lidstaten formuleren in hun opmerkingen immers een voorstel van antwoord op de vragen die worden gesteld door de nationale rechterlijke instanties.

Diagram 3: richting van het arrest

Diagram 4 toont het aantal prejudiciële vragen per lidstaat. Met de 30 prejudiciële vragen die het in 2022 aan het HJEU heeft voorgelegd, staat België op de zevende plaats.

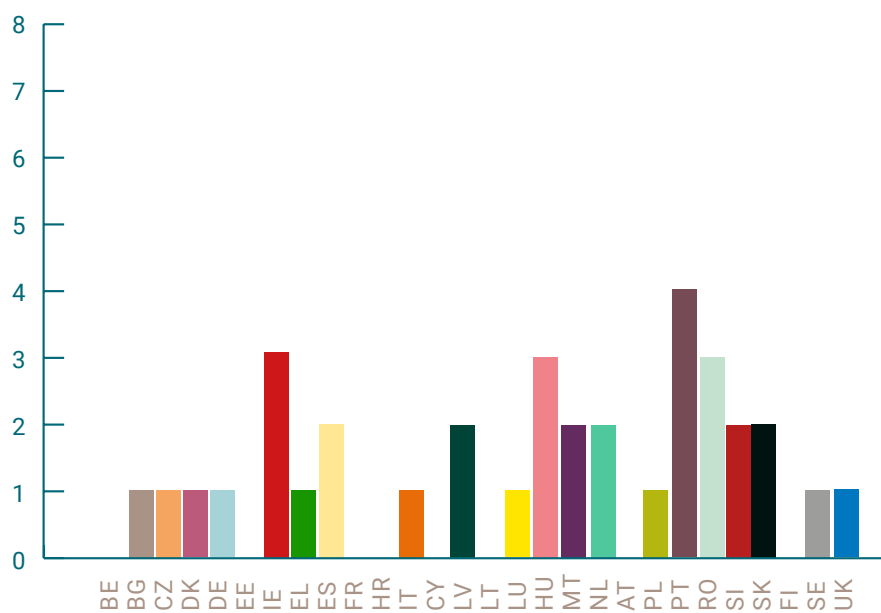
Diagram 4: Aantal prejudiciële vragen per lidstaat

De 30 prejudiciële vragen van België zijn als volgt over de nationale rechterlijke instanties verdeeld:

Jurisdiction	Nombre d'affaires
Raad van State	7
Grondwettelijk Hof	1
Hof van Cassatie	3
Hoven van beroep	8
Rechtbanken van eerste aanleg	8
Arbeidsrechtbanken	3

Diagram 5 toont de opdeling van de beroepen wegens niet-nakoming per lidstaat in 2022:

CONTACT

Vond u dit verslag nuttig? Wenst u meer te weten over de activiteiten van de directie Europees Recht?

Opmerkingen of eventuele vragen kunt u richten aan: J2-Secretariat@diplobel.fed.be